

RAPORT
PRIVIND ACTIVITATEA DESFĂȘURATĂ DE MINISTERUL APĂRĂRII NAȚIONALE
ÎN ANUL 2023

I. CONTEXTUL POLITICO-MILITAR

Pe dimensiunea de apărare, anul 2023 a fost marcat de continuarea războiului de agresiune al Federației Ruse în Ucraina, cu impact major asupra constructului securitar din regiunea Mării Negre și, în consecință, cu potențiala afectare a intereselor strategice ale României, Alianței Nord-Atlantice și Uniunii Europene în regiune.

Urmare a provocărilor de securitate în continuă transformare, provenite din vecinătatea sudică, majoritatea amplificate de acțiunile Rusiei, regiunea Mării Negre a ajuns să reprezinte o linie de demarcație strategică între NATO și Federația Rusă.

La acestea se adaugă conflictul din Orientul Mijlociu, atacul terorist al Hamas împotriva Israelului. Astfel, mediul de securitate a devenit deosebit de complex și provocator, fiind caracterizat pe de o parte de revenirea conflictului militar de mare intensitate pe scena relațiilor internaționale și de manifestarea terorismului, pe de altă parte.

La nivelul Ministerului Apărării Naționale a continuat implementarea obiectivelor politicii de apărare și planificare care transpun în mod integrat și unitar viziunea Guvernului asupra apărării naționale, reflectând obiectivele stabilite în Strategia Națională de Apărare a Țării 2020-2024, pentru a asigura un fundament solid în procesul transformării și modernizării instituției militare.

În anul 2023, conform principiului transparenței, Ministerul Apărării Naționale a continuat promovarea politicii de apărare la nivelul opiniei publice prin participarea reprezentanților săi la dezbaterile organizate de think tank-uri, instituții de învățământ universitar și postuniversitar sau în cadrul mass-media, dar și la nivel interinstituțional, prin informarea persoanelor care încadrează funcții de conducere în domeniul administrației publice la nivel central.

Pe fondul continuării războiului de agresiune al Federației Ruse în Ucraina, România s-a aflat în prima linie a eforturilor specifice ale NATO în vederea implementării măsurilor necesare consolidării posturii colective de descurajare și apărare la Marea Neagră, în linie cu deciziile adoptate la cel mai înalt nivel cu ocazia Summiturilor de la Madrid și de la Vilnius, de reșezare a posturii aliate pe noile baze, într-o nouă eră a apărării colective.

Obiectivul părții române a vizat identificarea opțiunilor de adaptare pe termen mediu și lung a posturii colective de descurajare și apărare, în paralel cu asigurarea participării la eforturile de dezvoltare a capacității de apărare a partenerilor regionali cei mai vulnerabili la acțiunile

agresive ale Federației Ruse și anume Ucraina, Republica Moldova și Georgia. România a pledat constant, la nivel aliat, pentru consolidarea apărării înaintate printr-un angajament și o prezență sporită a aliaților în această regiune și pentru reflectarea adecvată a Mării Negre, ca regiune de importanță strategică pentru securitatea europeană și euro-atlantică (conform Conceptului Strategic NATO adoptat la Madrid în 2022).

Cooperarea europeană derulată sub egida Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC) a cunoscut evoluții semnificative în anul 2023, amplificate de războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei, precum și de schimbările geopolitice majore. Postura militară a Federației Ruse a accentuat rolul UE în coagularea unui răspuns unit în fața noilor provocări la adresa securității europene, demonstrând valoarea adăugată a acțiunii europene, atât în ceea ce privește sprijinirea Ucrainei, cât și, mai ales, în unirea eforturilor statelor membre, mobilizarea potențialului investițional, creșterea bugetelor de apărare, fructificarea mecanismelor comunitare pentru dezvoltarea bazei industriale de apărare la nivel european, reducerea dependențelor, stimularea inovării și asigurarea avansului tehnologic.

Acțiunile de răspuns ale UE la războiul de agresiune al Federației Ruse împotriva Ucrainei s-au intensificat pe parcursul anului 2023. A fost continuată utilizarea instrumentului Facilitatea Europeană pentru Pace (EPF) pentru facilitarea furnizării de asistență militară Ucrainei de către statele membre, precum și instruirea militarilor ucraineni în cadrul Misiunii de asistență militară a UE în sprijinul Ucrainei (EUMAM Ucraina).

Războiul din Ucraina a reprezentat un catalizator pentru aprofundarea cooperării UE-NATO, unitatea și coerența la nivelul celor două organizații fiind considerate esențiale pentru gestionarea multitudinii de provocări și amenințări la adresa securității și stabilității spațiului Euroatlantic. La data de 10 ianuarie 2023 a fost semnată cea de-a treia Declarație comună privind cooperarea UE – NATO, prin care este urmărită consolidarea cooperării în ariile existente, precum și extinderea acesteia în alte domenii: competitivitatea geostrategică, reziliența, protecția infrastructurilor critice, tehnologiile emergente, spațiul, implicațiile schimbărilor climatice în materie de securitate, manipularea informațiilor străine.

Nu în ultimul rând, pe dimensiunea implementării Busolei Strategice, la nivelul UE au continuat demersurile în vederea îndeplinirii obiectivelor pe toate cele patru paliere: creșterea capacității de acțiune a UE, creșterea rezilienței, creșterea investițiilor în domeniul apărării, creșterea cooperării cu statele partenere.

Evoluțiile înregistrate la nivelul PSAC pe parcursul anului 2023 evidențiază creșterea interesului statelor membre față de consolidarea rolului UE pe dimensiunea de securitate și apărare. Implementarea de către UE a Busolei Strategice va asigura cadrul de dezvoltare articulată a viitoarelor proiecte și inițiative de consolidare a capabilităților europene de apărare. Războiul Federației Ruse în Ucraina a alterat în mod fundamental mediul de securitate în Europa, dar a oferit și un imbold UE în ceea ce privește provocările strategice cu care se confruntă de mult

timp, politica de securitate și apărare și capacitățile necesare implementării acestora reprezentând una dintre acestea.

Pe palierul neproliferării armelor ofensive de nivel strategic remarcăm suspendarea de la îndeplinirea obligațiilor din cadrul Tratatului New Start/TNS (ce prevedea reducerea armelor ofensiv strategice) de către Federația Rusă (la 21.02.2023). Prevederile TNS vor expira în 2026 cu perspective minime în acest moment de a fi reluate negocierile de extindere pentru încă o perioadă de timp. Apreciem anul 2024 ca un an de inflexiune politică, în măsura în care se vor desfășura alegeri cu miză consistentă în cele două țări (Federația Rusă și SUA). Rezultatele postelectorale pot conduce la o reiterare a dinamicii bilaterale americano-ruse din perioada 2017-2021 (Trump-Putin), cu efecte greu de anticipat pentru mediul de securitate. De asemenea, menționăm modificarea status-ului Coreei de Nord în țară nucleară (06.10.2023) capabilă să acționeze cu capacități în cazul unui atac asupra sa (first strike) și expirarea (18.10.2023) sancțiunilor economice ce vizează comerțul cu capacități militare sau componente militare impuse Iranului.

II. ÎNDEPLINIREA OBLIGAȚIILOR CE DECURG DIN CALITATEA DE STAT MEMBRU NATO ȘI UE

II.1. Participarea la operațiile și misiunile internaționale pentru onorarea angajamentelor asumate în cadrul NATO și UE

În conformitate cu prevederile *Legii nr. 121/2011 pentru participarea forțelor armate la misiuni și operații în afara teritoriului statului român*, cu completările ulterioare, Armata României a contribuit cu forțe în vederea respectării angajamentelor asumate în cadrul NATO, UE, ONU și OSCE, precum și împreună cu partenerii strategici sau în cadrul coalițiilor internaționale.

Efortul principal în anul 2023 a fost reprezentat de: creșterea participării la operațiile NATO și UE din teatrul de operații din Balcani (KFOR și EUFOR ALTHEA), inclusiv prin contribuția planificată în cadrul forțelor de rezervă aflate în așteptare pe teritoriul statului român, menținerea contribuției în cadrul grupării din Polonia, precum și dislocarea unui detașament de comunicații mobil pentru asigurarea sprijinului de comunicații și informatică al Comandamentului Multinațional de Divizie Sud-Est (HQ MND-SE) care exercită controlul operațional asupra Grupului de Luptă Aliat dislocat în Bulgaria.

La sfârșitul lunii iulie 2023, România a participat la misiuni de poliție aeriană întărită în zona Mării Baltice, prin dislocarea în Lituania a unui detașament de poliție aeriană format din 4 aeronave F-16 și personalul de sprijin aferent.

În cursul anului 2023, România a participat, cu o capacitate navală, la Operația de securitate maritimă „SEA GUARDIAN”.

Ca și în anul precedent, în anul 2023, Grupările navale permanente ale NATO, care au misiunea de a asigura prezența navală în vederea descurajării unor potențiale amenințări la adresa

Alianței, respectiv a furnizării răspunsului militar rapid în situații de criză, nu au putut desfășura, în bazinul Mării Negre, activități de instruire și exerciții în comun cu Forțele Navale Române.

România a contribuit cu personal, începând cu anul 2023, la Comandamentul Forței pentru Sprijin și Lovire STRIKEFORNATO și Comandamentul NATO Bosnia și Herțegovina și a continuat participarea la operațiile NATO MISSION IRAK (NMI) și OPERATION INHERENT RESOLVE (OIR) din TO IRAK, menținând contribuții similare anilor anteriori.

Tot în anul 2023, Ministerul Apărării Naționale a contribuit la toate operațiile și misiunile militare din cadrul Politicii de securitate și apărare comună (PSAC), astfel: Operația EUFOR ALTHEA din Bosnia și Herțegovina, Operația EUNAVFOR MED Irini din Marea Mediterană, Operația ATALANTA din Bazinul Somalez și Golful Aden, Misiunea de asistență militară a UE în sprijinul Ucrainei (EUMAM Ucraina), misiunile militare ale UE de instruire din Republica Centrafricană/EUTM RCA, Mozambic/EUTM Mozambic, Mali/EUTM Mali și Somalia/EUTM Somalia, precum și în Niger, ca parte a EUMPM Niger. De asemenea, Ministerul Apărării Naționale a avut o contribuție constantă la Misiunea civilă de Monitorizare a UE în Georgia – EUMM Georgia.

II.2.Îndeplinirea obligațiilor ce decurg din calitatea de membru NATO și UE pentru asigurarea capabilităților necesare atingerii nivelului de ambiție politico-militară al celor două organizații

Pe parcursul anului 2023, Ministerul Apărării Naționale a acordat o atenție sporită proceselor decizionale care au permis înregistrarea unor progrese semnificative în dezvoltarea inițiativelor lansate la nivelul UE în domeniul apărării. În cadrul inițiativei PESCO- *Permanent Structured Cooperation* au fost lansate până în prezent 68 de proiecte. România și-a asumat participarea la 23 de proiecte PESCO, dintre care două sunt coordonate de țara noastră (Rețeaua de centre de scafandri a UE și Poligonul de Instruire pentru Apărare CBRN). Pe parcursul ultimilor trei ani, operaționalizarea celor două proiecte PESCO gestionate de țara noastră a constituit o prioritate, în acest sens fiind asigurate resursele necesare pentru finalizarea unor lucrări complexe de infrastructură și achiziția de echipamente moderne.

Referitor la Fondul European de Apărare (EDF), Ministerul Apărării Naționale , în calitate de autoritate care a inițiat elaborarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 178/2022 privind sprijinirea entităților stabilite în România în vedere participării la proiecte de colaborare susținute financiar prin intermediul Fondului European de Apărare (EDF), a impulsionat activitatea de informare a experților naționali și a celor din industrie cu privire la EDF. În ceea ce privește Facilitatea Europeană pentru Pace (EPF), Ministerul Apărării Naționale a susținut finanțarea adecvată a proiectelor pentru Republica Moldova și pentru Ucraina. Totodată, pe parcursul anului 2023, Ministerul Apărării Naționale a susținut bugetul EPF prin plata contribuției la pilonul de operații și misiuni cu implicații militare.

România a sprijinit eforturile Agenției Europene de Apărare vizând promovarea colaborării între statele membre UE în domeniul dezvoltării de capacități militare, inclusiv prin conectarea industriei naționale de apărare și a unităților de cercetare-dezvoltare ale Ministerului Apărării Naționale la programele și proiectele care beneficiază de finanțare europeană nerambursabilă.

În anul 2023, Comisia Europeană a elaborat în premieră două regulamente cu impact asupra impulsiei investițiilor, dar și achiziției în domeniul apărării. Este vorba despre Regulamentul 2023/2418 al Parlamentului European (PE) și al Consiliului UE care stabilește un program de consolidare a industriei de apărare prin achiziții colaborative (EDIRPA - *Regulation of the European Parliament and of the Council on establishing the European defence industry Reinforcement through common Procurement Act*) respectiv Regulamentul UE 2023/1525 de instituire a Actului privind creșterea producției de muniție (ASAP). Ministerul Apărării Naționale a avut o contribuție din partea României în negocierile la nivelul Consiliului UE.

În conformitate cu angajamentele UE și NATO, în special cu măsurile agreate prin Busola Strategică, a fost inițiat procesul de elaborare a unei Strategii naționale privind clima și apărarea, în special pentru adaptarea forțelor armate la schimbările climatice și pentru tranziția energetică. De asemenea, a fost finalizat procesul de elaborare a Strategiei UE pentru securitate și apărare în spațiu.

Pe parcursul anului 2023, Ministerul Apărării Naționale a acordat o atenție sporită proceselor decizionale care au permis înregistrarea unor progrese semnificative în dezvoltarea inițiativelor lansate la nivelul NATO și UE în domeniul apărării.

În cadrul procesului NATO de planificare a apărării (*NATO Defence Planning Process /NDPP*), au avut loc evoluții semnificative pe două etape distincte, astfel: etapa 1, privind elaborarea și aprobarea Directivei politice pentru planificarea apărării 2023 (*Political Guidance for Defence Planning 2023/PG23*), respectiv etapa a 5-a, referitoare la analiza planurilor și capacităților pentru apărare (*Review results*).

Directiva politică pentru planificarea apărării 2023 (*Political Guidance for Defence Planning 2023/PG23*) a fost adoptată cu ocazia ministerialei apărării din 15-16.02.2023. Acest document transpune prevederile documentelor de politică strategică (precum *Conceptul Strategic NATO 2022, Postura de apărare și descurajare*) în direcții de acțiune suficient de detaliate pentru a ghida eforturile de planificare a apărării ale diferitelor domenii de planificare, atât la nivel național cât și aliat, în scopul de a dezvolta capacitățile necesare Alianței pentru îndeplinirea misiunilor fundamentale agreate prin Conceptul Strategic.

În primăvara anului 2023, a demarat etapa a 5-a a NDPP – *NATO Defence Planning Process*, prin transmiterea Chestionarului NATO privind capacitățile pentru apărare 2023 (*DPCS - Defence Planning Capability Survey 2023*) către statele membre, în vederea completării și înaintării, către autoritățile NATO, a răspunsurilor naționale solicitate, până la 30 iunie 2023.

DPCS reprezintă instrumentul principal utilizat pentru colectarea datelor referitoare la planurile și politicile naționale în domeniul apărării ale statelor membre, inclusiv privind demersurile (naționale, multinaționale și colective) întreprinse pentru implementarea Țintelor de capacități 2021 (CT21), asumate în cadrul etapei a 3-a a NDPP, încheiată în octombrie 2021.

Varianța inițială a răspunsului național la DPCS 2023, transmisă la termenul solicitat, a fost confirmată de partea română la 6 octombrie 2023. Răspunsul național la DPCS este revizuit periodic, pentru a reflecta, cu acuratețe, evoluțiile întreprinse la nivel național în domeniile vizate de chestionar și va sta la baza consultărilor bilaterale și multilaterale dintre reprezentanții naționali și echipa NATO de planificare a apărării (activități planificate pentru primul semestru al anului 2024).

O dimensiune a contribuției României la implementarea inițiativelor NATO o constituie participarea la inițiativele de cooperare în domeniul dezvoltării capacităților pentru apărare derulate în context aliat, aceasta continuând să reprezinte și în anul 2023 o prioritate a Ministerului Apărării Naționale, conform prevederilor documentelor de planificare a apărării.

În acest sens, evidențiem participarea la Forța aeropurtată a NATO de avertizare timpurie și control (NAEW&C), un exemplu edificator de program de cooperare multinațională pentru generarea și finanțarea în comun a capacităților de apărare. În anul 2023, reprezentarea Ministerului Apărării Naționale în mecanismul de guvernanță al Organizației pentru Managementul Programului Forței aeropurtate a NATO de avertizare timpurie și control (NAPMO) a fost asigurat în comun de către Statul Major al Forțelor Aeriene (în Comitetul director al Organizației – *Board of Directors*) și de către Departamentul pentru politica de apărare, planificare și relații internaționale (în Comitetul pentru politici și finanțe – *Policy and Finance Committee*). De asemenea, în anul 2023 România a confirmat, prin semnarea de către ministrul apărării naționale a *Scrisorii de intenție*, participarea la Parteneriatul de sprijin pentru realizarea elementului inițial al Viitoarei Capabilități de Supraveghere și Control a Alianței (initial Alliance Future Surveillance and Control), prin Agenția NATO pentru Sprijin și Achiziții (NSPA). În prezent, Memorandumul de înțelegere referitor la viitoarea *Capabilitate de Supraveghere și Control a Alianței* este în stadiu de proiect, urmând a fi semnat după agreearea formei de către toate națiunile participante.

În anul 2023, Departamentul pentru politica de apărare, planificare și relații internaționale din cadrul Ministerului Apărării Naționale a asigurat reprezentarea națională în Comitetul Director al Programului NATO pentru managementul transportului strategic aerian (NAM PB), precum și conducerea Comitetului pentru politici și finanțe (NAM PFC) contribuind în acest fel atât la îndeplinirea obiectivelor politicii de apărare în cadrul organizațiilor internaționale, cât și la asigurarea necesarului de transport strategic aerian al Ministerului Apărării Naționale. În Comitetul Director al Capabilității de transport strategic aerian (SAC SB) și Comitetul consultativ

al Capabilității de transport aerian strategic (SAC AC), reprezentarea națională este asigurată de către Direcția logistică/Statul Major al Apărării.

Statutul de membru NATO implică și participarea la Programul NATO de Investiții în Securitate – NSIP¹, componentă a efortului comun de apărare. Conform cadrului legal în vigoare, Departamentul pentru politica de apărare, planificare și relații internaționale coordonează, la nivel strategic, activitățile specifice NSIP, prin contribuția la asigurarea finanțării proiectelor derulate prin acest program.

Analiza coordonată anuală a apărării (CARD) vine în sprijinul procesului de dezvoltare a capabilităților de apărare la nivelul UE. Inițiativa se focalizează pe promovarea unui mecanism structurat care să faciliteze cooperarea între statele membre, cu scopul de asigurare a coerenței planurilor naționale de înzestrare (*national spending plans*) pentru a evita duplicarea eforturilor statelor membre și a identifica oportunitățile de colaborare între acestea.

În contextul derulării celui de-al treilea ciclu CARD (2023-2024), desfășurarea reuniunii bilaterale dintre Secretariatul CARD și experții din Ministerul Apărării Naționale, planificată pentru data de 11.04.2024, are ca scop dezbateră profilului României, prin prisma realizării unei abordări cuprinzătoare a apărării la nivel european, precum și discutarea unor posibile oportunități de cooperare adaptate pentru țara noastră.

II.3. Participarea activă la procesele decizionale în cadrul Alianței Nord-Atlantice

În cadrul reuniunilor miniștrilor apărării din statele membre NATO, desfășurate în februarie, iunie și octombrie 2023, la Summitul de la Vilnius, precum și în cadrul reuniunilor pregătitoare ale acestor evenimente în formatul directorilor politici (aprilie și decembrie 2023), s-a susținut necesitatea menținerii eforturilor pe linia implementării la timp a deciziilor și măsurilor aprobate, inclusiv în ceea ce privește consolidarea dialogului politic și a cooperării practice cu partenerii din regiunea extinsă a Mării Negre.

De asemenea, s-a susținut consolidarea și diversificarea sprijinului aliat neletal pe mai multe componente ale dimensiunii de securitate și apărare, ca efort subsumat implementării *Pachetului Cuprinzător de Asistență revizuit* pentru Ucraina, precum și creșterea sprijinului aliat pentru partenerii NATO vulnerabili la acțiunile agresive ale Federației Ruse, prin adoptarea și implementarea pachetelor revizuite pentru consolidarea capacității de apărare (DCB) a Republicii Moldova, Georgiei și Bosniei și Herțegovina.

Alături de Bulgaria, România a decis constituirea unui Comandament regional de componentă pentru operații speciale (R-SOCC), ca parte a măsurilor de consolidare a posturii de descurajare și apărare de pe flancul estic. De asemenea, alături de ceilalți aliați riverani, a fost negociată constituirea unui Grup operativ pentru combaterea minelor marine, în derivă, din Marea Neagră – MCM Black Sea, între România, Bulgaria și Turcia. Tot în 2023, a fost semnată o

¹NATO Security Investment Programme

scrisoare de intenție între România, Grecia și Bulgaria, în vederea facilitării extinderii Rețelei de conducte de combustibili NATO spre Aripa de Est a Alianței.

Prin eforturi concertate ale Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Afacerilor Externe, în anul 2023, a continuat aplicarea măsurilor aliate de vigilență sporită (eVA), inclusiv în regiunea Mării Negre, în mod particular în România, fapt care a determinat consolidarea eforturilor și prezenței aliate în sprijinul securității regionale la misiunile de poliție aeriană și la exerciții. Totodată, în continuarea deciziilor adoptate la Summitul de la Madrid (2022), de consolidare a posturii aliate de descurajare și apărare, la Summitul de la Vilnius (2023), au fost aprobate măsuri concrete de implementare a acestora prin: consolidarea posturii de descurajare și apărare într-o abordare coerentă pe Flancul Estic aliat, inclusiv la Marea Neagră; aprobarea Planurilor Regionale de apărare, inclusiv de Sud-Est; consolidarea Grupului de Luptă pentru Apărare Colectivă din România, sub comanda Franței, până la nivel de brigadă; reînnoirea angajamentului privind creșterea cheltuielilor pentru de apărare/DIP, conform căruia 2% din PIB reprezintă pragul minim al investițiilor.

II.4. Angajarea la proiectele din cadrul inițiativelor derulate în cadrul NATO („Smart Defence”), UE (EDA, PESCO, EDF) și multilateral („Framework Nation Concept”)

Participarea la inițiativele de cooperare în domeniul dezvoltării capabilităților pentru apărare derulate în context aliat a reprezentat și în anul 2023 o prioritate a Ministerului Apărării Naționale, în conformitate cu direcțiile de acțiune prioritare stabilite în documentele programatice de planificare a apărării.

În cadrul reuniunii miniștrilor aliați ai apărării din 12-13.10.2023 de la Bruxelles, a fost aprobat *Raportul de progres nr. 7 al inițiativei DEU FNC*, care a evidențiat realizările din domeniul operațional și cele relaționate dezvoltării capabilităților, a reflectat modificările survenite în cadrul proiectelor și a inventariat domeniile ce necesită a fi reevaluate la finalul ciclului 2023/2024, în vederea stabilirii potențialului de dezvoltare. Principalele preocupări ale DEU FNC specifice anului 2023 au vizat: identificarea lecțiilor învățate din conflictul din Ucraina, în special în ceea ce privește achiziția de armament în vederea acoperirii deficitelor datorate livrării acestuia către Ucraina; includerea inițiativei *European Sky Shield (ESSI)*, la care România este, de asemenea, parte, în cadrul DEU FNC, respectiv posibilitatea de utilizare a *European Defence Agency (EDA)* ca instrument pentru dezvoltarea capabilităților și pentru întărirea cooperării, inclusiv din perspectiva utilizării fondurilor comune prin EDF.

În anul 2023, a continuat participarea națională la programele de dezvoltare a capabilităților prin abordare multinațională în cadrul inițiativei NATO „Smart Defence” (SD), vizând utilizarea cu maximă eficiență a resurselor alocate pentru apărare, în scopul menținerii capacității Alianței de a-și îndeplini misiunile și, implicit, nivelul de ambiție. La finalul anului 2023, nivelul de participare al României a inclus un număr total de 16 proiecte dintre cele 73 active la nivelul Alianței.

În ceea ce privește dezvoltările înregistrate la nivelul anului 2023 în domeniul opțiunilor de cooperare în format multinațional (*multinational solutions*) propuse de către Comandamentul Aliat pentru Transformare (ACT) ca modalitate de creștere a capacității de implementare a angajamentelor asumate prin intermediul pachetelor de ținte de capabilități 2021 (TC21), cu utilizarea mecanismelor deja existente la nivel aliat, precum *SD*, *FNC* sau *High Visibility Projects (HVPs)*, reținem că România a manifestat, în cursul lunii decembrie 2023, interes pentru patru proiecte: *Advanced Access Denial*, *Implementation of the „Connected Soldier Network*, *Protection against armed unmanned ground and aerial vehicles* și *Unmanned ground (combat/JISR) vehicle*”. Cele patru proiecte au fost identificate prin implicarea structurilor Ministerului Apărării Naționale cu responsabilități în domeniu și în baza expertizei dobândite ca urmare a participării la Conferința pentru sincronizarea soluțiilor multinaționale de la Praga, în perioada 4-6 aprilie 2023, respectiv la webinarul organizat în primul trimestru al anului.

Ministerul Apărării Naționale a întreprins, totodată, demersurile necesare consolidării participării la proiectele de mare vizibilitate (HVPs) dezvoltate în format aliat, precum a celor care vizează mobilitate-contramobilitate (Mob-CMob HVP), munițiile cu rol decisiv în luptă (ABDM, LBDM și NBDM HVPs), depozitele de muniții (MAWI HVP).

Prin Hotărârea nr. 119 din 10.07.2023, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) a aprobat Memorandumul inițiat de Ministerul Apărării Naționale și avizat de Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Transporturilor și Infrastructurii și prim-ministru, privind participarea României la Programul privind securitatea spațiului aerian regional (*Regional Airspace Security Programme/RASP*). Inițiativa vizează punerea la dispoziția statelor membre a unei capabilități de coordonare transfrontalieră care să contribuie la gestionarea incidentelor de securitate aeriană și promovează interoperabilitatea regională în domeniul aerian. Gestionarea participării naționale la RASP revine Ministerului Apărării Naționale, prin Statul Major al Forțelor Aeriene.

Cooperarea structurată permanentă PESCO, în calitatea sa de formă intensificată de cooperare pe dimensiunea Politicii de Securitate și Apărare Comună (PSAC), contribuie la aprofundarea procesului de dezvoltare a capabilităților de apărare la nivel european pe baze solide, prin reducerea duplicărilor, în vederea executării în bune condiții a misiunilor și operațiilor UE.

Din cele 68 de proiecte PESCO aflate în derulare, România participă la 23 dintre acestea. Este important de evidențiat faptul că România și-a asumat coordonarea a două dintre aceste proiecte, respectiv: *Rețeaua de centre de scafandri a UE* și *Poligonul de instruire pentru apărarea CBRN*. Acest aspect evidențiază transpunerea în practică a angajamentului național privind implicarea în dezvoltarea capabilităților pentru apărare în context european pe baze solide, prin reducerea duplicărilor, utilizarea judicioasă a resurselor financiare alocate pentru înzestrarea cu echipamente majore și capabilități de ultimă generație și, poate cel mai important aspect, asigurarea complementarității cu NATO (principiul setului unic de capabilități, puse la dispoziția

NATO și UE). Astfel, pe termen mediu și lung sunt create premisele pentru modernizarea organismului militar, inclusiv prin proiectele dezvoltate în context PESCO.

Prin Fondul European de Apărare (EDF), Comisia Europeană finanțează, în premieră, investițiile în efortul comun al statelor membre pe linia cercetării-dezvoltării pentru tehnologii și echipamente pentru apărare și sprijină întreg ciclul de dezvoltare a capacităților de apărare, de la faza de cercetare până la realizarea prototipului pentru noile echipamente militare.

În prezent, entități din România participă, cu susținerea Ministerul Apărării Naționale, la cinci proiecte derulate prin Programul European de Dezvoltare Industrială în domeniul apărării (EDIDP - precursor al EDF), lansate în cadrul apelurilor din anii 2019 și 2020. De asemenea, Ministerul Apărării Naționale susține 13 proiecte lansate în cadrul apelurilor EDF din 2021 și 2022, la care participă entități din România. Pe parcursul anului 2023, Ministerul Apărării Naționale a exprimat susținerea a 30 de proiecte (12 proiecte de dezvoltare, dintre care unul coordonat de o entitate din România, și 18 de cercetare) depuse de consorții industriale din care fac parte entități stabilite în România).

România a sprijinit în mod activ eforturile Agenției Europene de Apărare pentru promovarea colaborării între statele membre UE în domeniul dezvoltării de capacități militare, inclusiv prin eforturile de conectare a industriei naționale de apărare și a unităților de cercetare-dezvoltare ale Ministerului Apărării Naționale la programele și proiectele care beneficiază de finanțare europeană nerambursabilă. La nivelul Agenției se derulează peste 100 proiecte colaborative ad-hoc, care se împart în proiecte de categoria A (proapse de EDA și deschise participării tuturor statelor membre) și proiecte de categoria B (lansate de două sau mai multe state membre și deschise participării pentru celelalte). În prezent, țara noastră participă la 23 de proiecte derulate sub egida EDA.

Ca imagine de ansamblu asupra contribuției la procesul de analiză a apărării și dezvoltarea capacităților în cadrul UE, în anul 2023, în vederea corelării efortului național pe linia angajamentelor/proiectelor UE, NATO și multinaționale la care România participă, în Directiva de planificare a apărării 2024-2033 a fost actualizată matricea de sincronizare a proiectelor desfășurate în context european la care contribuie Ministerul Apărării Naționale pentru implementarea priorităților asociate Planului UE de dezvoltare a capacităților (CDP).

III. ÎNDEPLINIREA ANGAJAMENTELOR ASUMATE ÎN CADRUL PARTENERIATELOR STRATEGICE ȘI AL ALTOR ORGANISME INTERNAȚIONALE

III.1. Parteneriatele strategice

Parteneriatele strategice reprezintă un pilon crucial al politicii de securitate a României, având o importanță vitală atât pentru integritatea sa teritorială, cât și pentru prezervarea stabilității și predictibilității regionale. Consolidarea acestor alianțe nu numai că amplifică capacitatea de apărare a țării, ci și contribuie la întărirea poziției sale geopolitice în cadrul comunității

internaționale. Prin colaborarea cu aliații strategici, România își întărește capacitățile militare, dezvoltând o eficientă forță de descurajare și apărare.

În dezvoltarea cooperării cu partenerii strategici s-a urmărit consolidarea dialogului politico-militar și cooperarea practică, tradusă în contribuția acestora la postura consolidată pe flancul estic al NATO, precum și în participarea consistentă a militarilor din aceste țări la activitățile, proiectele, programele și inițiativele cu valențe de securitate derulate în cooperare cu România.

Aprofundarea Parteneriatului Strategic România-SUA, prin extinderea cooperării și consolidarea relațiilor bilaterale în domeniul apărării, a continuat și în anul 2023, ca o prioritate majoră a politicii de apărare a României.

În anul 2023, cu prilejul reuniunii Grupului de nivel înalt în domeniul apărării (*High Level Defence Group*), desfășurată la Washington, în perioada 12-14 septembrie 2023, a fost evaluat progresul în implementarea priorităților strategice și a liniilor de efort în relația cu partenerul american, cuprinse în cadrul *Foii de parcurs* dedicată cooperării în domeniul apărării pentru perioada 2020-2030 (*Roadmap*).

În ideea continuității și coerenței, precum și în contextul direcționărilor prevăzute de documentele strategice (Strategia Națională de Apărare a Țării, Carta albă a apărării), pe linia politicii de apărare s-a avut în vedere intensificarea dialogului politico-militar în cadrul parteneriatului strategic cu SUA, susținută de întâlnirile și consultările la cel mai înalt nivel între conducerea Ministerului Apărării Naționale și oficiali americani, astfel:

- vizita ministrului apărării naționale în SUA (martie-aprilie); întrevederea ministrului apărării naționale cu secretarul de stat adjunct (nominalizat) James O'Brien (august - București);
- vizitele în SUA ale șefului Statului Major al Apărării (iulie, septembrie);
- vizita unei delegații a Senatului și Camerei Reprezentanților la baza militară „Mihail Kogălniceanu” (iulie);
- întâlnirea Grupului de lucru Româno-American pentru discuții bilaterale de stat major între reprezentanții Ministerului Apărării Naționale și USEUCOM (*Bilateral Staff Talks/BST*, mai - București). Cu acest prilej, a fost inaugurat un nou format de lucru cu Republica Moldova și UK – Moldova Security Assistance Roundtable, în vederea acordării sprijinului necesar pentru Republica Moldova în domenii precum politica de apărare, planificarea apărării sau dezvoltarea capabilităților Armatei Naționale; reuniunea Comitetului Mixt Româno-American cu reprezentanții USEUCOM (octombrie - București).

Astfel că, pe dimensiunea de apărare a Parteneriatului Strategic cu SUA, adițional eforturilor aliate și europene, o atenție deosebită, cu rezultate concrete, a fost acordată consolidării prezenței forțelor SUA în România, pe fondul deciziilor din 2022 și 2023 ale administrației SUA, privind consolidarea posturii SUA în Europa.

Subsecvent acestor decizii, pe reperul dislocărilor, s-a înregistrat o creștere a prezenței forțelor SUA în România, comparativ cu momentul dinaintea declanșării conflictului din Ucraina. Astfel, forțele și capacitățile SUA deja dislocate, pe baze rotaționale, în România, au fost suplimentate cu o serie de capacități terestre și de comandă-control.

Forțele SUA dislocate în România susțin eforturile aliate de apărare și descurajare la Marea Neagră, execută exerciții de instruire în comun cu militarii români, misiuni de culegere de informații, supraveghere și recunoaștere, misiuni în cadrul eVA NATO (*enhanced Vigilance Activities*), activități de dezvoltare a infrastructurii etc.

De asemenea, în susținerea eforturilor aliate de apărare și descurajare la Marea Neagră, SUA contribuie la încadrarea structurilor multinaționale NATO de pe teritoriul național (Unitatea de Integrare a Forțelor NATO/NFIU).

Odată cu semnarea, în marja Summitului NATO de la Vilnius, a *Declarației comune pentru înființarea Coalitiei Internaționale F-16*, alături de un număr semnificativ de state, a fost evidențiat sprijinul acordat Ucrainei, prin furnizarea unei platforme propice pentru calibrarea eforturilor României cu cele ale aliaților și partenerilor regionali pe acest palier. Cu sprijinul considerabil al SUA și al Țărilor de Jos, la data de 13 noiembrie 2023, s-a înființat Centrul european de instruire F-16 în România (EFTC) – un hub regional deosebit de important pentru instruirea piloților Forțelor Aeriene Române, ai forțelor aliate și partenerilor, inclusiv ai Ucrainei. Facilitatea reprezintă un model de succes în ceea ce privește cooperarea între Aliați, unic la nivelul spațiului euroatlantic, ținând cont de rapiditatea cu care a fost operaționalizat, precum și un reper major în domeniul pregătirii, având un rol important în consolidarea capacităților de apărare ale României și ale Aliaților și Partenerilor NATO, în timp ce contribuie la stabilitatea regională.

În sprijinul creșterii interoperabilității și construirii capacității de reacție, s-a acordat o importanță deosebită planificării și executării exercițiilor militare bilaterale și multinaționale (precum DEFENDER EUROPE 23).

Găzduirea de către România a sistemului SUA de apărare împotriva rachetelor balistice este cea mai semnificativă realizare a Parteneriatului Strategic cu SUA, pe dimensiunea de apărare. Componenta Aegis Ashore din cadrul bazei de la Deveselu rămâne un reper esențial al angajamentului SUA față de regiunea noastră, fiind un element critic al sistemului NATO de apărare împotriva rachetelor balistice. România va continua să asigure condițiile necesare operării sistemului de apărare împotriva rachetelor balistice al Statelor Unite în România.

În planul asigurării infrastructurii militare necesare facilitării desfășurării activităților forțelor SUA în România, s-a continuat coordonarea cu partenerul american în vederea convenirii planurilor subsecvente și s-au asigurat resursele necesare pentru modernizarea infrastructurilor bazelor militare, în special pentru bazele aeriene de la Mihail Kogălniceanu și Câmpia Turzii și

facilitățile de instruire de la Babadag și Cincu, în scopul adaptării acestora la noile misiuni și capacități aliate.

Adițional celor menționate, o linie de efort extrem de importantă pentru România în planul relației cu SUA o constituie sprijinul și implicarea activă în ceea ce reprezintă demersurile inițiate la nivelul autorităților de la Washington în vederea elaborării unei strategii a SUA la Marea Neagră. Astfel, discuțiile inițiate în anul 2022 au fost materializate în anul 2023, prin publicarea textului final al Legii bugetului apărării, care prevede coordonarea procesului de elaborare a Strategiei SUA la Marea Neagră de către Consiliul de Securitate Națională (NSC).

În domeniul modernizării forțelor armate, a continuat colaborarea cu SUA în cadrul derulării programelor majore de înzestrare (Sistem de rachete sol-aer cu bătaie mare – HSAM/Patriot, Sistem lansator multiplu de rachete cu bătaie mare MLRS – HIMARS, Sisteme de instalații mobile de lansare rachete antinavă – SIML, Avion multirol al Forțelor Aeriene), cu accent pe demersuri la nivel politico-militar pentru respectarea calendarului agreat inițial pentru livrarea echipamentelor.

Anul 2023 a însemnat și continuarea susținerii consolidării cooperării Alianței și a Uniunii Europene cu Republica Moldova. S-au înregistrat progrese în ceea ce privește contribuția la Pachetul pentru dezvoltarea capacității de apărare (DCB), dar și în plan bilateral, materializate prin o serie de donații pentru sprijinul Armatei Naționale a Republicii Moldova.

Nu în ultimul rând, merită menționat că anul 2023 a marcat și concretizarea abordării 360° în domeniul cooperării internaționale în domeniul apărării, respectiv continuarea cooperării cu state like-minded din regiunea Indo-Pacific, pe bazele dialogului început în 2022, cu Japonia, Australia, Republica Coreea și India. Astfel, două realizări importante pe acest palier sunt reprezentate de semnarea, în luna martie 2023, a Parteneriatului Strategic cu Japonia, care a deschis noi perspective în domeniul cooperării militare, impulsionate prin deschiderea Biroului atașatului nipon al apărării la București și semnarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii India privind cooperarea în domeniul apărării.

III.2. Organizația Națiunilor Unite (ONU) și Organizația pentru Cooperare și Securitate în Europa (OSCE)

În perioada de referință a fost continuat efortul de promovare a intereselor naționale în formate multilaterale, precum ONU și OSCE, ca parte a acțiunii mai largi de consolidare a ordinii internaționale bazate pe reguli.

În anul 2023, Ministerul Apărării Naționale a contribuit la misiunile și operațiile desfășurate sub egida ONU cu 22 de militari, în Africa (8 militari în Republica Democrată Congo/MONUSCO, 7 militari în Sudanul de Sud/UNMISS, 4 militari în Mali/MINUSMA), în Asia cu 2 militari pe linia de demarcație dintre India și Pakistan/UNMOGIP și în Europa cu 1 militar în Kosovo/UNMIK.

Pentru anul 2024, contribuția Ministerului Apărării Naționale în cadrul misiunilor desfășurate de ONU va continua în limitele aprobate prin Planul de întrebuințare a forțelor Armatei României care se trimit la misiuni și operații în afara teritoriului statului român. Astfel, sunt în derulare procedurile pentru dislocarea a 2 militari români în cadrul misiunii MINUSCA din Republica Centrafricană, iar din iunie 2024 se va adăuga o funcție de observator pentru misiunea UNMISS din Sudanul de Sud.

În relația cu OSCE, Ministerul Apărării Naționale a continuat implementarea prevederilor tratatelor, convențiilor, acordurilor și a altor documente internaționale la care țara noastră este parte cu privire la controlul armamentelor, creșterea încrederii și securității în Europa.

Referitor la Tratatul privind Cerul Deschis, în anul 2023, România prin Ministerul Apărării Naționale, împreună cu o serie de aliați a efectuat zboruri de observare deasupra teritoriului Georgiei și Bosniei și Herțegovinei. De asemenea, a participat la zboruri de observare de antrenament în Suedia și Franța.

Pe linia Documentului de la Viena 2011, în anul 2023, România, prin Ministerul Apărării Naționale a organizat evenimentul *Vizită la bază aeriană, vizită la o facilitate militară terestră și demonstrație cu noi tipuri de armamente și sisteme de echipamente majore* și a condus o inspecție în zonă specificată în Serbia. Totodată, Ministerul Apărării Naționale a asigurat participarea unor inspectori români în echipele care au desfășurat inspecții în diferite state.

În ceea ce privește implementarea prevederilor Acordului de la Dayton, Ministerul Apărării Naționale a asigurat observatori în echipele de inspecție conduse de Muntenegru în Serbia și de Serbia în Croația, precum și în echipa de însoțire a Serbiei la inspecția din Bosnia și Herțegovina.

În ceea ce privește Tratatul cu privire la forțele armate convenționale în Europa, Ministerul Apărării Naționale a participat la inspecția forțelor convenționale din Europa (CFE) condusă de SUA în Germania și la inspecțiile conduse în Azerbaidjan de către Germania și Grecia.

Totodată, având în vedere retragerea efectivă a Federației Ruse din Tratatul privind Forțele Armate Convenționale din Europa (TCFE), România a suspendat obligațiile asumate prin Tratat, începând cu data de 14.12.2023.

Pentru implementarea Documentului privind măsurile de creștere a încrederii și securității în domeniul naval la Marea Neagră (CSBMs Naval), s-a derulat doar schimbul de notificări.

III.3. Contribuția la menținerea și consolidarea securității și stabilității regionale

Pentru promovarea și implementarea obiectivelor strategice în planul apărării și securității naționale, principalele linii de efort au vizat intensificarea cooperării bilaterale în domeniul apărării, cu accent pe substanțierea, consolidarea și aprofundarea parteneriatelor strategice, concomitent cu creșterea profilului României de pilon de stabilitate în regiune.

În context, prioritățile cooperării internaționale în domeniul apărării au vizat implementarea politicilor și strategiilor specifice domeniului apărării, contribuind astfel la promovarea intereselor strategice ale statului român, menținerea unui sistem robust de relații militare pentru asigurarea

nivelului optim de cooperare, înzestrare, interoperabilitate și pregătire a Armatei României pentru îndeplinirea obligațiilor ce ne revin, în conformitate cu angajamentele asumate la nivelul NATO, UE, ONU, OSCE, precum și în cadrul inițiativelor regionale.

Comparativ cu anii precedenți, transformările profunde ale contextului strategic au determinat îndreptarea atenției României asupra statelor cu care împărtășește valori comune, stabilirea priorităților de cooperare având ca scop asigurarea unei coerențe între interesele naționale, viziunea comună în cadrul comunității internaționale și necesitatea consolidării cooperării în domeniul apărării în formate multiple, precum și a unui echilibru bazat pe o abordare omnidirecțională.

Principala atenție a fost acordată consolidării dialogului politico-militar în domeniul apărării și securității și cooperării în regiunea Mării Negre și în Balcanii de Vest.

În acest sens, pe palierul cooperării regionale, principalul eveniment este reprezentat de preluarea președinției Procesului reuniunii miniștrilor apărării din Europa de Sud-Est (South-Eastern Europe Defence Ministerial – SEDM). România deține, astfel, prin Ministerul Apărării Naționale, președinția SEDM pentru o perioadă de doi ani (iulie 2023-iulie 2025).

Unul dintre principalele obiective ale Președinției române a formatului SEDM a fost sprijinul pentru creșterea vizibilității și implicării Republicii Moldova în cadrul inițiativei, prin schimbarea statutului Republicii Moldova din observator în membru cu drepturi depline. Astfel că, odată cu semnarea Notei de Aderare a Republicii Moldova la Acordul privind Comitetul de Coordonare în cadrul SEDM, la reuniunea ministerială de la Ankara, a fost demarată procedura de admitere, iar procesul de aprobare internă în cadrul fiecărui stat membru este în curs de desfășurare.

Nu în ultimul rând, Ministerul Apărării Naționale a contribuit substanțial și la dezvoltarea unor noi proiecte subsumate inițiativei regionale, unul în domeniul rezilienței, în parteneriat cu Centrul Euro-Atlantic pentru Reziliență (E-ARC) și cel de al doilea, în vederea întăririi relevanței instrumentului operațional al SEDM, reprezentat de Brigada din Europa de Sud-Est (South-Eastern Europe – SEEBRIG).

O altă reușită pe palierul cooperării regionale este reprezentată de înființarea Grupului operativ pentru combaterea minelor marine din Marea Neagră – MCM Black Sea, o inițiativă prin care România, Turcia și Bulgaria vor desfășura activități de deminare în Marea Neagră, ca răspuns la creșterea amenințării minelor în derivă ce afectează siguranța navigației și a populației. Inițiativa vizează desfășurarea de misiuni pentru supravegherea și recunoașterea amenințării minelor marine în Marea Neagră, precum și pentru combaterea acestora prin operații de contracarare în zonele desemnate și prin operații de căutare și salvare aferente, dacă este necesar, contribuind la creșterea siguranței navigației în zona de responsabilitate din Marea Neagră. Memorandumul de Înțelegere privind constituirea MCM Black Sea a fost semnat de miniștrii apărării din Turcia, România și Bulgaria, la data de 11 ianuarie 2024, la Istanbul.

III.4. Managementul problemicii de gen

În perioada 1 ianuarie-31decembrie, *Punctul focal național al României* a asigurat copreședinția Rețelei Globale a Punctelor focale naționale pe domeniul *Femeile, pacea și securitatea*, alături de omologul din SUA.

Pe timpul copreședinției, SUA și România au avut următoarele priorități, pe care le-au finalizat cu succes la sfârșitul mandatului:

- elaborarea de recomandări care să sublinieze și să definească așteptările și rolul *Punctelor focale naționale*;
- identificarea modului în care *Punctele focale naționale* pot răspunde și consolida eforturile lor legate de punerea în aplicare a planurilor naționale de acțiune;
- coordonarea prin intermediul Rețelei Globale și al Secretariatului pentru realizarea standardizării procesului de stabilire a centrelor regionale de excelență.

Pe tot parcursul anului 2023, copreședinții împreună cu *UN Women* au organizat 72 de întâlniri online regionale și globale cu *Punctele focale naționale* și au găzduit 3 conferințe și evenimente, la nivel înalt, în format fizic, după cum urmează:

- *Conferința Punctelor focale naționale, organizată la Washington, DC, în perioada 5-9 iunie.*

Conferința s-a desfășurat sub tema: *Avansarea adaptabilității și evoluției agendei Femeile, pacea și securitatea, cadru pentru implementarea schimbării politicii*, cu participarea reprezentanților Parlamentului României, ai Congresului SUA, consilieri ai acestora, ai societății civile și ai mediului academic.

- *Reuniunea ministerială a Rețelei Globale a Punctelor focale naționale pe domeniul Femeile, pacea și securitate organizată în marja Adunării Generale a ONU, New York, 18-22 septembrie.*

Reuniunea ministerială s-a organizat sub tema: *Promovarea durabilității și adaptabilității agendei Femeile, pacea și securitatea* și a fost moderată de Punctele focale naționale ale SUA și României, respectiv Katrina Fotovat și colonel Manuela-Elena Bercea.

Lucrările întâlnirii au fost deschise de către secretarul de stat al SUA, Antony Blinken, ministrul afacerilor externe al României, Luminița Odobescu, și directorul executiv UN Women, Sima Bahous.

- *Conferința Punctelor focale naționale în domeniul Femeile, pacea și securitatea, organizată la Palatul Parlamentului, în perioada 7-9 noiembrie.*

Principalele teme abordate au fost: Femeile în sectorul de apărare (Women in Security Sector) și Femeile în apărarea cibernetică (Women in Cyber Security).

Biroul managementul problemicii de gen a organizat la Cercul Militar Național un briefing de informare a șefilor misiunilor diplomatice acreditate în România. La activitate au participat 53 de șefi și reprezentanți ai misiunilor diplomatice.

În cadrul activităților de cooperare bilaterală cu Garda Națională a Statului Alabama, s-au organizat o serie de ședințe de instruire cu studenții Academiei Forțelor Navale „MIRCEA CEL BĂTRÂN” din Constanța.

Punctul focal național a participat la ceremonia de aniversare a 30 de ani de parteneriat statal în Montgomery, Alabama și la Conferința anuală a programului de parteneriat de stat 2023, pe domeniul *Femeile, pacea și securitatea* din Denver.

În anul 2023, personalul Biroului managementul problematicei de gen a participat la 9 activități internaționale.

Biroul managementul problematicei de gen a organizat 6 întâlniri ale *Grupului Național de Implementare* în vederea elaborării noii *Strategii Naționale și a Planului Național de Acțiune privind Rezoluția Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite 1.325 (2000) FPS pentru perioada 2024- 2028*, proiect aflat pe circuitul de avizare.

IV. STAREA OPERAȚIONALĂ A ARMATEI ROMÂNIEI

IV.1. Planificarea apărării

Directiva de planificare a apărării 2023-2032 (DPA), document de planificare a apărării elaborat la nivel departamental, a fost aprobată la 9 februarie 2023, cu reflectarea abordărilor politice și militare la nivel național și Aliat (TC21), precum și a prevederilor Legii nr. 421/2023 (Legea bugetului de stat), a Strategiei Naționale de Apărare a Țării pentru perioada 2020-2024 a Programului de guvernare 2023-2024, a Cartei Albe a Apărării și a Strategiei militare, incluzând și elementele de planificare asociate implementării proiectelor de dezvoltare a capacităților în cadrul PESCO. Pe baza DPA, directorii programelor majore au elaborat programele majore în conformitate cu reglementările în vigoare, proces coordonat de Departamentul pentru politica de apărare, planificare și relații internaționale.

În cursul anului 2023, au fost adoptate zece hotărâri ale Biroului Executiv al Consiliului de Planificare a Apărării (șapte pentru modificarea bugetului Ministerului Apărării Naționale și trei pentru aprobarea unor documente în regim de urgență) și cinci ale Consiliului de Planificare a Apărării.

Planul de înzestrare a Armatei României (PIAR) 2024-2033, construit pe ipoteza alocării a 2,5% din PIB pentru apărare, aprobat în octombrie 2023, a fost utilizat pentru fundamentarea cheltuielilor de înzestrare propuse prin proiectul Legii bugetului de stat pentru anul 2024 și a proiectului DPA 2024-2033.

Programul privind transformarea Armatei României până în anul 2040, aprobat de CSAȚ în februarie 2021 și actualizat în luna octombrie 2023, a constituit baza pentru fundamentarea bugetului Ministerului Apărării Naționale pentru anul 2024 și a proiectului DPA 2024-2033.

Totodată, în anul 2023, a fost demarat procesul de elaborare a Directivei de planificare a apărării 2024-2033. Documentul a fost actualizat și finalizat pe baza contribuțiilor structurilor cu

responsabilități în domeniul planificării apărării și a fost supus analizei și adoptării Consiliului de Planificare a Apărării, la sfârșitul lunii ianuarie 2024.

IV.2. Alocățiile bugetare destinate apărării

Bugetul Ministerului Apărării Naționale a fost fundamentat și elaborat avându-se în vedere obligația stabilită în cadrul Summitului NATO 2014 din Țara Galilor, prin documentul The Wales Summit Pledge on Defence Investment, care consfințește angajamentul statelor membre de a atinge obiectivul de 2% din produsul intern brut alocat cheltuielilor pentru apărare, în decursul a 10 ani (până în 2024), cu diferențele specifice fiecărui grup de aliați (cei care au deja acest nivel de finanțare îl vor menține, iar ceilalți îl vor crește gradual, în funcție de creșterea economică națională) și asumată prin Acordul politic național privind creșterea finanțării pentru Apărare din 2015. În plus, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAȚ) a hotărât la data de 1 martie 2022 și a reconfirmat în data de 06.07.2023, creșterea procentului din PIB alocat bugetului apărării la minim 2,5%, începând cu anul 2023.

Pentru anul 2023, bugetul în cuantum de 39.29 mld. lei (la toate sursele de finanțare) aprobat prin Legea nr. 368/2022, reprezenta 2,53% din PIB (1.552,1 mld. lei - PIB estimat conform Proiecției principalilor indicatori macroeconomici din octombrie 2022, momentul fundamentării Legii bugetului de stat) și respecta atât angajamentul României de a aloca minim 2% din PIB, precum și hotărârea CSAȚ menționată anterior. De asemenea, fondurile repartizate pentru achiziția de echipamente majore (înzestrare), în cuantum de 13.83 mil. lei respectau angajamentul de alocare a minimum 20% pentru achiziția de echipamente majore, acestea reprezentând 35,20% din total.

Fondurile pentru cercetare, dezvoltare și inovare aprobate prin Legea bugetului de stat (720.693 mii lei, incluzând toate sursele de finanțare) au reprezentat 1,83% din bugetul Ministerului Apărării Naționale, fondurile utilizate în anul 2023 fiind de 353.620 mii lei (1,38% din buget). Diminuarea față de procentul inițial se datorează în principal unei execuții slabe la Sursa G - „Instituții finanțate parțial din venituri proprii”.

Bugetul aprobat a asigurat condițiile pentru creșterea capacității de luptă a marilor unități și unități militare, potrivit obligațiilor asumate în cadrul NATO, în principal prin: accelerarea ritmului de înzestrare a Armatei României, creșterea nivelului de instruire, a stării de operativitate a echipamentelor militare, completarea parțială a stocurilor de luptă și creșterea prezenței în teatrele de operații (RESOLUTE SUPPORT, KFOR, NMI). De altfel, începând cu anul 2017, raportările cu privire la implementarea la nivel național a deciziilor în domeniul partajării echitabile a responsabilităților în cadrul NATO (B&S – Burden Sharing), au în vedere angajamentele pe cele trei paliere: cheltuieli pentru apărare; îndeplinirea angajamentelor asumate prin pachetul Ținte de capabilități; contribuția la misiuni, operații și alte angajamente relevante, acestea fiind și direcțiile noastre principale de efort.

Prin Legea bugetului de stat pe anul 2024 nr. 421/2023, pentru Ministerul Apărării Naționale au fost repartizate (luând în calcul toate sursele de finanțare) credite de angajament în cuantum de 95,85 mld. lei și credite bugetare în sumă de 40,05 mld. lei (2,31% din PIB) dar, la art. 44 din lege se menționează că procentul alocat pentru apărare în anul 2024 poate crește până la 2,5% din PIB și se asigură în funcție de stadiul derulării programelor de înzestrare derulate de Ministerul Apărării Naționale (ar presupune o suplimentare cu aproximativ 3,8 mld. lei).

IV.3. Managementul resurselor umane

În anul 2023, ca parte a procesului de transformare și dezvoltare a capacităților Armatei României în concordanță cu realitățile politico-militare regionale și globale, eforturile de asigurare cu personal a structurilor militare au reprezentat principala provocare în domeniul managementului resurselor umane, păstrând drept concept integrator al politicii generale de resurse umane managementul performanței bazat pe competențe.

Promovarea, recrutarea și selecția candidaților la profesia militară

Activitățile de promovare a profesiei militare au fost configurate conform *Strategiei de promovare a profesiei militare în perioada 2021-2025* și *Planului campaniei de promovare a profesiei militare*, pe trei axe prioritare de efort: utilizarea tehnologiilor digitale de marketing, crearea și diseminarea de conținut promoțional, precum și dezvoltarea infrastructurii activităților de promovare, cu acțiuni menite să asigure o mai bună informare a tinerilor privind Armata României și modalitățile de intrare în sistemul militar, precum și creșterea numărului de candidați pregătiți și motivați pentru cariera militară.

Oferta profesională și educațională a Armatei României a fost diseminată în toate mediile de recrutare, atât virtual, cât și prin informarea directă în școli, colegii și în unități militare. Prezența activă a armatei în mediul virtual s-a concretizat în transmiterea zilnică a informațiilor și mesajelor motivaționale către publicul țintă al recrutării, atât prin intermediul paginilor proprii din rețelele de socializare, prin site-ul specializat, *www.recrutaremapn.ro*, site-urile categoriilor de forțe și ale instituțiilor de învățământ militar, cât și prin difuzarea spotului video publicitar la posturi centrale și locale de televiziune și prin rețelele de monitoare amplasate în mijloacele de transport ale Societății de Transport București și în stațiile METROREX.

Activitățile directe de promovare au fost realizate inclusiv cu sprijinul marilor unități și unităților din teritoriu, categoriile de forțe desfășurând suplimentar campanii de promovare specifice, îndeosebi pentru corpul soldaților și gradaților profesioniști. Accesul recrutorilor în instituțiile civile de învățământ, furnizare de potențiali candidați, a fost facilitat prin aplicarea *Acordului de colaborare între Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Educației privind promovarea ofertei educaționale și profesionale a Ministerului Apărării Naționale în unitățile și instituțiile de învățământ civil*.

Digitalizarea proceselor aferente recrutării și selecției s-a materializat în anul 2023 prin utilizarea platformei virtuale de înscriere a candidaților, disponibilă pe site-ul de recrutare al Armatei României, *recrutaremapn.ro*, pentru informarea completă și transparentă a publicului țintă, facilitarea identificării opțiunilor și depunerii documentelor de candidat și limitarea suprapunerilor seriilor de selecție a candidaților, cu reducerea semnificativă a duratei activităților și a costurilor aferente.

În anul 2023, s-au înscris aproximativ 22.600 de candidați pentru a urma o carieră militară, în creștere față de anul anterior, în condițiile în care pentru formarea soldaților profesioniști au fost organizate trei serii de recrutare, desfășurate descentralizat, iar admiterea la programele de formare a maiștrilor militari și a subofițerilor s-a realizat prin concurs de dosare, pe baza notei obținute la examenul național de bacalaureat. Astfel, în condițiile în care profesia militară concurează cu celelalte profesii de pe piața forței de muncă, în condiții inegale din perspectiva beneficiilor materiale și financiare, iar numărul locurilor scoase la concurs este la nivelul maxim posibil la acest moment, s-a reușit asigurarea unui raport supraunitar candidat/loc scos la concurs pentru colegiile naționale militare și studiile universitare de licență și un raport subunitar la studiile militare postliceale și la instruirea soldaților și gradaților profesioniști.

Deși organizarea a trei serii de recrutare a permis atingerea unui număr suficient de candidați pentru formarea soldaților și gradaților profesioniști, neocuparea tuturor locurilor alocate pentru formarea maiștrilor militari, subofițerilor și a soldaților și gradaților profesioniști a fost determinată de numărul redus al posesorilor de permis de conducere categoriile B și C, precum și al celor care au aptitudinile speciale necesare (spre exemplu, pentru marină).

Totuși, ca un aspect îmbucurător, s-a constatat menținerea interesului pentru admiterea în colegiile naționale militare – principala cale de acces în cariera militară – chiar în condițiile în care, după reînființarea Colegiului Național Militar „Tudor Vladimirescu” Craiova și a Colegiului Național Militar „Alexandru Ioan Cuza” Constanța, numărul locurilor a crescut pentru al treilea an consecutiv.

Încadrarea și retenția personalului

Coordonarea asigurării cu resurse umane a pus accentul pe îmbunătățirea graduală a încadrării structurilor prioritare, care își consolidează capacitatea de luptă în perioada 2021-2024, planificarea multianuală a asigurării cu resurse umane și continuarea demersurilor pentru creșterea cantității și calității rezervei de mobilizare.

La finele anului 2023, nivelul de încadrare al structurilor ministerului s-a situat la 77,5%, prin raportarea personalului încadrat la plafonul numeric al posturilor finanțate, stabilit prin Directiva de planificare a apărării 2023-2032.

Având în vedere că eforturile au fost direcționate pentru îmbunătățirea încadrării cu personal a structurilor prioritare, în special a structurilor care își consolidează capacitatea de luptă până în anul 2024, majoritatea absolvenților promoției 2023 a fost repartizată în structurile consolidate,

pentru a crește gradul de încadrare a acestora și a contrabalansa numărul ieșirilor personalului militar din sistem.

De menționat că a crescut numărul subofițerilor proveniți din rândul soldaților și gradaților profesioniști, aproximativ 67% dintre absolvenții promoției 2023 de subofițeri fiind recrutați și selecționați din rândul acestora, tendință care urmează a se menține și în anii următori.

Numărul intrărilor în structura de forțe a fost apropiat de cel al ieșirilor, fiind înregistrată o creștere a numărului soldaților și gradaților profesioniști, o constanță în rândul ofițerilor și maiștrilor militari și o scădere ușoară în cazul subofițerilor și al civililor. Dacă numărul demisiilor soldaților și gradaților profesioniști s-a redus semnificativ (cu aproximativ 50%) față de anul precedent, numărul trecerilor în rezervă cu drept de pensie de serviciu cu reducerea vârstei standard de pensionare a menținut o constanță a dinamicii, apropiată de valorile înregistrate în anul 2022.

Pentru diminuarea deficitului de personal, măsurile pe termen scurt și mediu au vizat creșterea numărului intrărilor în sistem. Astfel, au fost dinamizate procesele specifice pentru formarea soldaților profesioniști, prin suplimentarea seriilor de formare, accelerarea activităților de recrutare și selecție și implicarea activă a unităților militare cooptate în acest proces, au fost chemați în corpul subofițerilor circa 400 de asistenți medicali civili, au fost organizate concursuri de ocupare a aproximativ 500 de posturi de subofițer, prin chemare în activitate din rândul soldaților și gradaților profesioniști și au fost alocate suplimentar 162 de locuri pentru formarea ofițerilor în *Planul de școlarizare 2023-2024*. Mai mult, *Planul de școlarizare 2024-2025* prevede cel mai mare număr de locuri alocat în ultimii ani, cuprinzând 816 locuri la colegiile naționale militare, 573 de locuri pentru formarea maiștrilor militari, 1.548 de locuri pentru formarea subofițerilor și 1.152 de locuri pentru formarea ofițerilor.

În aceeași ordine de idei, aproximativ 650 de ofițeri și 1250 de maiștri militari și subofițeri sunt planificați a intra în structura de forțe în anul 2024, în urma absolvirii studiilor sau cursurilor de formare. Totodată, *Planul de recrutare 2024* va cuprinde numărul total de locuri solicitate de beneficiari pentru instruirea soldaților profesioniști, căruia i se adăugă cei 1.433 de candidați repartizați din seria a treia a *Planului de recrutare 2023*, care finalizează instruirea în aprilie 2024.

Totuși, oricât de substanțială ar fi creșterea numărului celor intrați în sistem, impactul acesteia asupra funcționării structurilor militare este redus în absența unor măsuri eficiente de structurare organizațională și de retenție a personalului calificat, cu expertiză și experiență certe, care să vizeze dezvoltarea și maximizarea utilizării resursei umane și canalizarea mobilității profesionale în funcție de prioritățile organizaționale. Pentru creșterea nivelului de încadrare a structurilor, mai ales a celor prioritare, infuzia necesară de resursă umană trebuie dublată de structurarea organizațională eficientă a acestora, concomitent cu reducerea la minimum a mobilității profesionale către alte structuri militare, în special pentru îndeplinirea unor atribuții de natură administrativă.

Din perspectivă internațională, la finalul anului 2023 erau încadrate 78% din posturile permanente în străinătate gestionate de către Statul Major al Apărării, celelalte 22% fiind în proces

de reselectie. Nivelul de încadrare a posturilor permanente alocate României în NATO Force Structure se situează la 80%, iar în NATO Command Structure la 78%. Procentul de încadrare a posturilor temporare din comandamente, teatre de operații sau misiuni de observatori ONU a atins 96% față de necesar, în condițiile în care numărul acestora a crescut față de anul 2022. Menționăm că a fost preluată comanda misiunii EUTM RCA, prin asumarea atât a funcției de comandant al misiunii,

cât și a celor mai importante funcții de șefi de module (personal, operații, logistică și comunicații). De asemenea, a fost încadrată funcția de șef de stat major (COS) al misiunii EUFOR ALTHEA, urmând ca, începând cu ianuarie 2025, să fie asumată comanda acestei misiuni.

În anul 2023, au continuat demersurile de îmbunătățire cantitativă și calitativă a rezervei de mobilizare, fiind vizate instruirea rezervei operaționale din timp de pace, creșterea atractivității serviciului militar în calitate de rezervist voluntar și introducerea unei noi forme de îndeplinire a acestuia, în calitate de „militar voluntar în termen”. Acestea au fost sau urmează a fi implementate prin aprobarea *Regulamentului comun al mobilizării instituțiilor cu atribuții în domeniul apărării și securității naționale*, care standardizează activitățile și documentele specifice mobilizării la nivel interinstituțional, prin modificarea și completarea *Normelor metodologice de aplicare în Ministerul Apărării Naționale a prevederilor Legii nr. 270/2015 privind Statutul rezerviștilor voluntari* și prin proiectul de modificare și completare a *Legii nr. 446/2006 privind pregătirea populației pentru apărare*, aflat în prezent în procedură de avizare interinstituțională.

Referitor la rezerva voluntară, au fost desfășurate activitățile specifice îndeplinirii *Planului de recrutare pentru încadrarea cu rezerviști voluntari a structurilor din subordinea Statului Major al Apărării în anul 2023*, astfel încât, după recrutarea și selecția primei serii, numărul celor aflați sub contract a crescut până la 63% din plafonul alocat prin Directiva de planificare a apărării 2023-2032.

În cadrul exercițiilor de mobilizare desfășurate în anul 2023, au executat instruirea 53% din rezerviștii planificați, cu mențiunea că exercițiile au prevăzut organizarea și executarea unui program de instruire, cu durata de 1 zi, a rezerviștilor care completează 18 structuri de nivel batalion și au inclus executarea tragerilor cu armamentul ușor de infanterie.

IV.4. Managementul educației militare

În anul 2023, învățământul militar a continuat să aibă ca obiectiv primordial aplicarea „Concepției modernizării și dezvoltării învățământului militar în perioada 2021-2026 și în perspectivă până în anul 2030”, vizând corelarea și completarea educației formale cu cea informală și non-formală, pentru formarea liderilor militari la toate nivelurile.

Pentru învățământul liceal, principala activitate de reglementare a constat în modificarea specializării colegiilor naționale militare și a planului cadru de învățământ, astfel încât viitorii absolvenți să poată răspunde cerințelor și nevoilor de pregătire ale sistemului militar, raportat atât la specificul acestuia, cât și la reperele fundamentale stabilite la nivel național de către Ministerul Educației.

Referitor la învățământul preuniversitar, au fost elaborate documentele de reglementare a admiterii și a transferului în colegiile naționale militare, în anul școlar 2023-2024 și cele de reglementare a încheierii contractelor educaționale de către elevii din unitățile de învățământ preuniversitar militar ale Ministerului Apărării Naționale. Cooperarea interministerială în domeniul educației preuniversitare s-a bazat pe o comunicare constantă și eficientă cu structurile de specialitate ale Ministerului Educației, Ministerul Apărării Naționale fiind reprezentat săptămânal la ședințele consiliului de conducere al Agenției Române de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP).

În privința învățământului superior militar, o direcție importantă de efort la nivel instituțional a vizat integrarea normativă și funcțională a instituțiilor de învățământ superior militar în sistemul de învățământ superior național și în Spațiul European al Învățământului Superior. În această ordine de idei, Ministerul Apărării Naționale a formulat propuneri temeinic fundamentate, cu caracter adaptativ, care au fost integrate în totalitate în noua Lege a învățământului superior, fiind astfel creat cadrul legal necesar adoptării statutului studentului militar.

Referitor la admiterea în învățământul superior militar, aceasta a fost efectuată distinct pentru absolvenții colegiilor naționale militare și pentru absolvenții învățământului preuniversitar civil.

Un element de noutate pentru admiterea în anul de învățământ 2023-2024 a fost constituit de faptul că absolvenții colegiilor naționale militare care nu au obținut cel puțin media 5,00 la testul de verificare a cunoștințelor sau media de repartitie mai mare sau egală cu 6,00 au fost repartizați în școlile militare de maiștri militari și subofițeri, în limita locurilor aprobate prin Planul de școlarizare pentru anul de învățământ 2023-2024.

Calitatea activităților de proiectare curriculară, de predare a conținuturilor educaționale, de îndrumare a învățării și de evaluare continuă și sumativă a cunoștințelor a fost atestată de rezultatele obținute de studenți la evaluările semestriale și la examenele de finalizare a studiilor de licență, de masterat și postuniversitare. Astfel, unitățile și instituțiile de învățământ militar și structurile de formare continuă nonuniversitară au fost în măsură să îndeplinească obiectivele generale și specifice stabilite, dispunând de capacitatea instituțională necesară organizării și desfășurării, în bune condiții, a programelor de studii acreditate și autorizate să funcționeze provizoriu.

În anul 2023, pe plan internațional, au fost inițiate demersurile pentru aderarea Armatei României la Protocolul-cadru de implementare, la nivelul Uniunii Europene, a Cadrului calificărilor sectoriale pentru ofițeri (Sectorul Qualification Framework For The Military Officer Profession - SQF-MILOF), iar documentul de aderare semnat de către ministrul apărării naționale a fost transmis Colegiului European de Securitate și Apărare, România fiind cea de-a doua țară a Uniunii Europene care aderă la acest protocol.

Atât cadrul sectorial, cât și protocolul adiacent urmăresc uniformizarea la nivel european a nivelurilor pentru calificările și competențele obținute la finalizarea formării profesionale inițiale și continue a ofițerilor, până la gradul de colonel, precum și centralizarea fișelor programelor de studii în baza de date a Colegiului European de Securitate și Apărare.

IV.5. Instrucția și exercițiile în anul 2023

Instrucția în anul 2023 a sprijinit procesul de transformare, modernizare/inzestrare și restabilire a capacității de luptă a structurilor, conform nivelului capacității operaționale la care acestea sunt încadrate, implementând gradual *Programul privind transformarea, dezvoltarea și înzestrarea Armatei României (AR) până în anul 2026 și în perspectivă*, dar și prin executarea instrucției în cadrul național întrunit și/sau multinațional.

Cerințele instrucției și exercițiilor au fost stabilite în deplină concordanță cu cerințele operaționale derivate din sarcinile și misiunile structurilor în contextul generat de caracteristicile mediului de securitate din proximitatea României, de necesitatea îndeplinirii angajamentelor asumate de România pe plan internațional și de necesitatea realizării țințelor de capabilități, cu respectarea cadrului legal național și a standardelor NATO.

Procesul de instrucție s-a concentrat pe creșterea nivelului de interoperabilitate cu structuri similare din cadrul Alianței, planificând, executând și evaluând activitățile de instrucție, cu respectarea standardelor și prin valorificarea lecțiilor învățate, aferente tuturor domeniilor.

În cadrul procesului de instrucție inițială, pentru formarea soldaților profesioniști și a rezerviștilor voluntari, au fost formați soldați profesioniști, în trei serii de pregătire, precum și rezerviști voluntari, în două serii de pregătire.

Pentru îndeplinirea angajamentelor internaționale asumate de România, au fost desfășurate activități de instrucție pentru misiune a personalului, fiind instruiți 186 militari.

În cadrul instruirii în domeniul cibernetic, unul dintre obiective a fost dezvoltarea și implementarea unei culturi eficiente de securitate cibernetică la nivel instituțional, care să permită decidenților militari să înțeleagă mediul în care vor acționa și impactul operațiilor desfășurate în spațiul cibernetic asupra procesului de luare a deciziei. Diferențele în perceperea și evaluarea amenințărilor de natură cibernetică dintre decidenți și experți vor fi acoperite prin programele intensive de instruire.

Anul 2023 a reprezentat o provocare și o nouă viziune în domeniul exercițiilor. Pe lângă coordonarea activităților pentru asigurarea cadrului de instruire prin exerciții în Armata României la nivel întrunit, interinstituțional și multinațional, s-a inițiat procesul de aliniere la noul concept NATO MJX (Major Joint Exercise).

Participarea sporită la activitățile multinaționale a contribuit la creșterea nivelului de interoperabilitate a structurilor naționale cu structurile NATO și, implicit, la asigurarea unui nivel ridicat de instruire, fiind planificate și desfășurate 106 exerciții multinaționale (45 pe teritoriul

național și 61 în afara acestuia) la care au participat 13.718 militari români și 2195 mijloace tehnice, precum și 4867 militari străini și 716 mijloace tehnice.

În anul 2023, personalul medico-sanitar s-a instruit în cadrul unităților sanitare prin activități de verificare și colaborare cu alte structuri ale Ministerului Sănătății și Ministerului Afacerilor Interne, desfășurând totodată asigurarea medicală operațională a personalului armatei, în timpul pregătirii și executării activităților cu un grad ridicat de risc.

IV.6. Nivelul capacității de luptă

Continuarea procesului de creștere a capacității de luptă a Armatei României în vederea executării misiunilor și acțiunilor de supraveghere și avertizare timpurie, descurajare și contracarare a întregului spectru de acțiuni convenționale și neconvenționale în scopul apărării independenței, suveranității și integrității teritoriale a României, prin efort național, aliat și/sau coaliție, a fost obiectivul prioritar al Statului Major al Apărării (SMAp) pentru anul 2023.

În scopul consolidării eșalonate a capacității de luptă a unor structuri militare până în anul 2024, s-a continuat implementarea la nivelul categoriilor de forțe și comandamentelor de sprijin și armă a prevederilor ordinelor șefului Statului Major al Apărării. Efectul dorit în plan operațional vizează consolidarea etapizată a capacității de luptă a unităților nominalizate.

Pentru asigurarea reacției imediate și oportune la întregul spectru de amenințări convenționale și neconvenționale, la nivelul structurii de forțe a Armatei României au fost destinate structuri cu nivel ridicat al capacității de luptă din compunerea pachetului de forțe gata de acțiune permanent.

Ridicarea capacității de luptă are caracter anticipativ și se realizează în intervale de timp suficiente pentru aducerea unităților militare la un nivel înalt de pregătire și dotare, în raport cu evoluția amenințărilor în spațiul strategic de interes militar al României.

IV.7. Stadiul derulării programelor de înzestrare

Ministerul Apărării Naționale a continuat derularea programelor de înzestrare începute în anii anteriori, concomitent cu inițierea de noi programe și achiziții majore de echipament militar care să contribuie la procesul de transformare și modernizare a Armatei României corespunzător *Programului Armata României 2040* și *Planului multianual de înzestrare al Armatei României*. Odată cu creșterea bugetului alocat apărării, prin angajamentul politic luat încă de acum 10 ani, în cadrul *Summitului NATO de Țara Galilor (Defence Investment Pledge)*, minimum 2% din PIB, din care cel puțin 20% pentru echipamente majore, respectiv cel puțin 2% pentru cercetare, dezvoltare și inovare, înzestrarea cu sisteme de armamente, muniții și echipamente majore a căpătat noi valențe și traiectorii corespunzător mediului de securitate, tot mai volatil, determinat de anexarea ilegală și ilegitimă a Crimeii de către Federația Rusă.

În consonanță cu hotărârile succesive luate la *summiturile* Consiliului Nord-Atlantic (NAC), începând cu anul 2014, achiziția de echipamente majore a fost tot mai semnificativă, depășind astăzi cu mult pragul de 20% din cheltuielile pentru apărare, iar degradarea mediului de

securitate regional a determinat accelerarea programelor aflate în derulare și implementarea de noi programe, odată cu creșterea bugetului pentru apărare la 2,5% din PIB, începând cu anul 2023. Astfel, noi sisteme de armamente, muniții și echipamente au fost planificate pentru a fi achiziționate în vederea îndeplinirii angajamentelor asumate prin țintele de capabilități stabilite.

Noile achiziții contribuie la implementarea pachetului de măsuri de asigurare și adaptare strategică ca parte a *Planului de acțiune al NATO pentru creșterea nivelului de reacție*, în concordanță cu schimbările mediului de securitate la granițele Alianței, mai apropiate sau mai îndepărtate. Interoperabilitatea cu sistemele de armament ale țărilor membre NATO, precum și respectarea standardelor NATO sunt cerințe obligatorii în cadrul procesului extins de modernizare a sistemelor și echipamentelor categoriilor de forțe ale Armatei României.

În cadrul procesului de transformare și dezvoltare a forțelor Armatei României au fost create condițiile pentru inițierea și derularea unor programe de înzestrare pentru sistemele de armamente și echipamente majore care să permită asigurarea capabilităților de descurajare credibile în concordanță cu planurile de apărare și de răspuns gradual elaborate la nivel național și la nivelul Alianței, precum și pentru îndeplinirea, la termenele planificate, a angajamentelor militare asumate pe plan internațional.

Astfel, în anul 2023, au fost desfășurate activități specifice de management, pregătire și derulare a procedurilor de atribuire pentru 12 noi programe de înzestrare și achiziții de muniții, pentru care a fost obținută aprobarea prealabilă a Parlamentului României în anul 2023, respectiv pentru 26 de programe de înzestrare și achiziții punctuale, cu contracte de achiziție în derulare, pentru care s-a obținut aprobarea prealabilă a Parlamentului României în anii anteriori.

Ministerul Apărării Naționale, prin Direcția generală pentru armamente, a derulat de asemenea și proceduri de achiziții publice destinate să asigure categoriilor de forțe ale Armatei României muniții, armament și alte echipamente specifice.

Ministerul Apărării Naționale derulează achiziții de sisteme de armamente moderne și de complexitate ridicată, corespunzătoare nevoilor operaționale și codului de cerințe operaționale al NATO, menite să asigure participarea României în cadrul Alianței la realizarea apărării și descurajării.

În perioada următoare, vor continua demersurile pentru derularea programelor de înzestrare inițiate, precum și pentru pregătirea altor programe de înzestrare în vederea asigurării structurii de forțe ale Armatei Române cu noi capabilități corespunzătoare nevoilor operaționale și codului de cerințe operaționale al NATO, menite să asigure participarea României, în cadrul Alianței, la realizarea efortului comun de apărare și descurajare.

IV.8. Sprijinul acordat autorităților publice (centrale și locale) în gestionarea situațiilor de urgență

În anul 2023, Centrul Național Militar de Comandă (Nucleu) CNMC(N) a desfășurat activități menite să pregătească și să coordoneze forțele și mijloacele Ministerului Apărării

Naționale destinate pentru a răspunde solicitărilor specifice transmise de autoritățile administrației publice centrale și locale, în baza funcțiilor de sprijin repartizate conform legislației în vigoare în domeniul gestionării situațiilor de urgență la nivel național.

În acest sens, a fost asigurat managementul integrat pentru gestionarea situațiilor de urgență generate de diferite tipuri de risc, iar prin Centrul operativ pentru situații de urgență (COSU) s-au executat activități specifice, în regim 24/7, pentru monitorizarea evoluțiilor în domeniul situațiilor de urgență la nivel național și al Ministerului Apărării Naționale, informarea oportună a factorilor de decizie, monitorizarea modului de soluționare a solicitărilor de sprijin adresate Ministerului Apărării Naționale de către autoritățile administrației publice centrale și locale.

Au fost soluționate 45 de hotărâri ale Comitetului Național pentru Situații de Urgență privind măsurile adoptate pentru gestionarea situațiilor de urgență - 14 cu sarcini pentru Ministerul Apărării Naționale, 63 de ordine ale șefului Statului Major al Apărării pentru executarea misiunilor de sprijin și 100 solicitări ale autorităților administrației publice centrale și locale.

Prin COSU, la nivelul Ministerului Apărării Naționale, au fost executate următoarele activități: coordonarea/monitorizarea structurilor tip call-center destinate sprijinului Direcției de sănătate publică (DSP) a Municipiului București și 6 call-centere situate în județele Vâlcea, Timișoara, Dolj, Cluj, Galați și Argeș, destinate pentru sprijinirea activității direcțiilor județene de sănătate publică. De asemenea, au fost monitorizate activitățile din cadrul Sistemului modular medical de tratament și izolare (SMMIT) Timișoara, spitalului ROL 2 ANA ASLAN și SMMIT Constanța. Ultimul obiectiv predat autorităților locale a fost SMMIT Timișoara, la data de 10.11.2023.

În conformitate cu funcțiile de sprijin repartizate componentelor Sistemului Național de Management al Situațiilor de Urgență și în baza planurilor de acțiune pe tipuri de risc/cooperare, forțele și mijloace de intervenție în situații de urgență ale Ministerului Apărării Naționale au executat, la solicitarea autorităților administrației publice centrale și locale, 91 misiuni de sprijin cu 783 de militari și 94 de mijloace tehnice.

Pe timpul exercițiilor, la nivelul CNMC(N) a fost activată Celula de răspuns în situații de urgență pentru asigurarea fluxului informațional-interinstituțional, coordonarea activităților specifice necesare participării forțelor și mijloacelor Ministerului Apărării Naționale și informarea factorilor de conducere privind activitățile desfășurate.

V. CADRUL NORMATIV SPECIFIC DOMENIULUI APĂRĂRII

V.1. Activitatea legislativă și de asistență juridică

Pe parcursul anului 2023, activitatea legislativă a presupus acțiuni complexe care s-au circumscris, în principal, aceluiași cerințe și norme procedurale aplicate în anul precedent.

Demersurile legislative mai importante aflate în procedură parlamentară și definitive, în anul 2023, sunt prezentate mai jos.

1. *Proiect de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 81/2022 pentru modificarea art. 9 din Ordonanța Guvernului nr. 122/1998 privind acumularea, scoaterea și împrăștierea produselor din rezervele proprii ale forțelor destinate apărării naționale:*

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, fără modificări sau completări, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 81/2022;

- a devenit *Legea nr. 46/2023*.

2. *Proiect de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 21/2020 privind Codul aerian:*

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, fără modificări sau completări, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 17/2022;

- a devenit *Legea nr. 54/2023*.

3. *Proiect de Lege privind securitatea și apărarea cibernetică a României, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative:*

- prin adoptarea acestui act normativ s-a reglementat organizarea și desfășurarea activităților din domeniile securitate cibernetică și apărare cibernetică, mecanismele de cooperare și responsabilitățile instituțiilor cu atribuții în domeniile menționate;

- a devenit *Legea nr. 58/2023*.

4. *Proiect de Lege pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Polone privind cooperarea în domeniul industriei de apărare, semnat la Varșovia, la 3 martie 2022:*

- prin adoptarea acestui act normativ s-au aplicat prevederile art. 18 și 19 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, potrivit cărora ratificarea este una dintre formele de exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat, iar tratatele încheiate la nivel guvernamental care se referă la cooperarea cu caracter militar trebuie supuse Parlamentului spre ratificare prin lege;

- a devenit *Legea nr. 60/2023*.

5. *Propunere legislativă pentru modificarea și completarea art. 67 din Legea nr. 223/2015 privind pensiile militare de stat:*

- prin adoptarea acestui act s-a reglementat modalitatea alternativă de transmitere a taloanelor de plată a pensiei la domiciliul sau reședința pensionarilor militari ori, după caz „în format electronic” la adresele de e-mail declarate, la solicitarea scrisă a acestora;

- a devenit *Legea nr. 79/2023*.

6. *Propunere legislativă pentru modificarea art. 4 alin. (4) din Ordonanța Guvernului nr. 26/1994 privind drepturile de hrană, în timp de pace, ale personalului din sectorul de apărare națională, ordine publică și securitate națională și ale persoanelor private de libertate:*

- adoptarea demersului legislativ a creat cadrul legal pentru acordarea valorii financiare a normei de hrană la care au dreptul elevii și studenții militari din instituțiile militare de învățământ pe perioada în care aceștia nu sunt prezenți în instituțiile militare de învățământ și astfel nu li se asigură hrană sub formă de produse, măsură menită să asigure fondurile financiare necesare hrănirii acestor categorii de personal pe întreaga perioadă a anului;

- a devenit *Legea nr. 83/2023*.

7. *Proiect de Lege pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii Cipru privind cooperarea în domeniul apărării, semnat la Praga la 29 august 2022:*

- prin adoptarea acestui act normativ s-au aplicat prevederile art. 18 și 19 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, potrivit cărora ratificarea este una dintre formele de exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat, iar tratatele încheiate la nivel guvernamental care se referă la cooperarea cu caracter militar trebuie supuse Parlamentului spre ratificare prin lege;

- a devenit *Legea nr. 109/2023*.

8. *Proiectul de Lege pentru ratificarea Amendamentului doi la Memorandumul de înțelegere dintre Ministerul Apărării al Republicii Bulgaria, Ministerul Apărării al Republicii Estonia, Ministerul Apărării al Republicii Finlanda, Guvernul Republicii Ungare, Ministerul Apărării al Republicii Lituania, ministrul apărării al Regatului Țărilor de Jos, Ministerul Apărării al Regatului Norvegiei, ministrul apărării naționale al Republicii Polone, Guvernul României, Ministerul Apărării al Republicii Slovenia, Guvernul Regatului Suediei și Departamentul Apărării al Statelor Unite ale Americii privind Capabilitatea de transport strategic aerian (SAC), deschis spre semnare la Washington la 21 august 2020 și semnat de partea română la București la 29 octombrie 2020:*

- prin actul normativ se ratifică Amendamentul doi la MOU, care a reprezentat o necesitate din perspectiva reformei agențiilor NATO, cât și o consecință a lecțiilor învățate din derularea programului. Amendarea acestuia a avut în vedere că Agenția NATO de Management al Transportului Strategic Aerian (NAMA) a devenit parte integrantă a Agenției NATO de Sprijin (NSPA), organul executiv al NSPO, și reorganizat ca Biroul Programului NATO de Management al Transportului Aerian Strategic (NAM PO), a fost instituit Fondul de Incidente Aviatice care va fi folosit pentru a răspunde nevoilor imediate de a proteja activele proprietate ale Programului NATO de Management al Transportului Strategic Aerian (NAMP), încărcătura cargo, pasagerii și personalul;

- a devenit *Legea nr. 118/2023*.

9. *Proiect de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 149/2022 privind unele măsuri pentru participarea României la Fondul Alianței Nord-Atlantice de Inovare:*

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, fără modificări sau completări, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 149/2022;

- a devenit *Legea nr. 127/2023*.

10. Proiect de Lege privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2021 pentru completarea art. 1 din Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război:

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, fără modificări sau completări, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2021;

- a devenit *Legea nr. 167/2023*.

11. Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 75/1994 privind arborarea drapelului României, intonarea imnului național și folosirea sigiliilor cu stema României de către autoritățile și instituțiile publice:

- adoptarea acestui act normativ a instituit interdicția aplicării, pe drapelul național, a oricăror inscripții sau simboluri, altele decât cele prevăzute în actele normative în vigoare. De asemenea, pe timpul intonării imnului național, se impune tuturor participanților la ceremoniile oficiale, să păstreze tăcerea sau să intoneze imnul;

- a devenit *Legea nr. 176/2023*.

12. Propunere legislativă pentru modificarea și completarea Legii nr. 346/2006 privind organizarea și funcționarea Ministerului Apărării Naționale:

- prin adoptarea demersului legislativ, Direcția medicală devine structură centrală a Ministerului Apărării Naționale;

- a devenit *Legea nr. 194/2023*.

13. Proiectul Legii învățământului preuniversitar:

- adoptarea actului normativ reglementează organizarea și funcționarea învățământului preuniversitar de stat și particular, asigurând cadrul legislativ pentru exercitarea sub autoritatea statului român a dreptului fundamental la învățătură pentru antepreșcolari/ preșcolari și elevi;

- a devenit *Legea nr. 198/2023*.

14. Proiectul Legii învățământului superior:

- prin adoptarea demersului legislativ s-a creat cadrul legal pentru desfășurarea, în instituțiile de învățământ superior, sub autoritatea statului român, a procesului de educație, cercetare științifică universitară și formare continuă, reglementând structura, organizarea și funcționarea învățământului superior din România, statutul personalului, precum și asigurarea calității educației în învățământul superior;

- a devenit *Legea nr.199/2023*.

15. Proiect de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2022 privind ajustarea prețurilor contractelor de achiziție publică/contractelor sectoriale/contractelor de concesiune/acordurilor-cadru:

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat, se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, cu modificări sau completări, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2022;

- a devenit *Legea nr. 232/2023*.

16. Proiectul de Lege pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor:

- prin adoptarea acestui act normativ au fost puse în acord prevederile Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor cu dispozițiile Constituției, urmare a Deciziei Curții Constituționale nr. 649 din 15 decembrie 2022 referitoare la excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 2, 14, 15, 16, 19, 20, 22, ale art. 23 alin. (3) și ale art. 25, 27-43 și 47 din Ordonanța Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 103 din 07 februarie 2023, s-a asigurat coerența conținutului legii și corelarea acestuia cu prevederile altor acte normative intrate în vigoare în perioada 1998-2022, precum și cadrul normativ pentru situațiile nereglementate inițial;

- a devenit *Legea nr. 279/2023*.

17. Proiectul de Lege privind organizarea și funcționarea poliției militare:

- adoptarea acestui act normativ a creat cadrul legal pentru o nouă abordare conceptuală de întrebuințare a poliției militare în Armata României, prin includerea atribuțiilor, organizării și funcționării poliției militare într-o lege specială menită să asigure un nivel de interoperabilitate cât mai ridicat în cadrul NATO;

- a devenit *Legea nr. 273/2023*.

18. Proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Statului Kuweit privind cooperarea în domeniul militar, semnat la București la 7 decembrie 2022:

- prin adoptarea acestui act normativ s-au aplicat prevederile art. 18 și 19 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, potrivit cărora ratificarea este una dintre formele de exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat, iar tratatele încheiate la nivel guvernamental care se referă la cooperarea cu caracter militar trebuie supuse Parlamentului spre ratificare prin lege;

- a devenit *Legea nr. 274/2023*.

19. Lege pentru modificarea și completarea unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu și a Legii nr. 227/2015 privind Codul Fiscal:

- adoptarea acestui act normativ a adus modificări și completări unor acte normative din domeniul pensiilor de serviciu/ocupationale, asigurând cadrul legal pentru modificarea modului de stabilire a bazei de calcul, a cuantumului pensiilor de serviciu/ocupationale și a condițiilor de vechime pentru acordarea acestora;

- a devenit *Legea nr. 282/2023*.

20. Proiectul de Lege pentru ratificarea Acordului între Guvernul României și Guvernul Republicii India privind cooperarea în domeniul apărării, semnat la New Delhi, la 28 martie 2023:

- prin adoptarea acestui act normativ s-au aplicat prevederile art. 18 și 19 din Legea nr. 590/2003 privind tratatele, potrivit cărora ratificarea este una dintre formele de exprimare a consimțământului de a deveni parte la un tratat, iar tratatele încheiate la nivel guvernamental care se referă la cooperarea cu caracter militar trebuie supuse Parlamentului spre ratificare prin lege;

- a devenit *Legea nr. 352/2023*.

21. Proiect de Lege pentru aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2023 privind stabilirea unor măsuri de restituire a unor contribuții de asigurări sociale de sănătate:

- date fiind prevederile art. 115 alin. (7) din Constituția României, republicată, potrivit cărora ordonanțele cu care Parlamentul a fost sesizat se aprobă sau se resping printr-o lege, a fost adoptată legea de aprobare, cu o completare, a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 4/2023;

- a devenit *Legea nr. 391/2023*.

Între demersurile legislative inițiate de instituția militară în anul 2023, cele mai importante au fost:

1. Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 17/2023 pentru modificarea art. 34 alin. (1) din Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2015 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice în anul 2016, prorogarea unor termene, precum și unele măsuri fiscal-bugetare, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 243 din 23 martie 2023 – inițiativa legislativă a permis ordonatorilor de credite din Ministerul Apărării Naționale, Ministerul Afacerilor Interne, Serviciul Român de Informații, Serviciul de Informații Externe, Serviciul de Telecomunicații Speciale și Serviciul de Protecție și Pază, să angajeze și să utilizeze fonduri publice prin utilizarea acreditivelor sau prin efectuarea de plăți în avans pentru achizițiile de active nefinanciare, bunuri materiale, servicii sau/și lucrări, precum și cele destinate executării misiunilor specifice pentru care perioada de realizare depășește anul bugetar în care a fost realizat angajamentul legal sau pentru care furnizorii nu doresc să livreze produsele în situația în care plata nu se realizează prin utilizarea instrumentelor menționate;

2. Hotărârea Guvernului nr. S-759/2023 pentru modificarea anexei nr. 1 la H.G. nr. 809/1994 privind aprobarea normelor de echipare în timp de pace a personalului din instituțiile publice aparținând Sectorului de apărare națională, ordine publică și siguranță națională – a fost reglementată activitatea de echipare și de asigurare cu materiale de resortul echipamentului

pentru personalul militar din Ministerul Apărării Naționale și Serviciul de Informații Externe, pe timp de pace;

3. *Hotărârea Guvernului nr. S-984/2023 pentru abrogarea alin. (3) al art. 2 din H.G. nr. 1626/2004 privind indemnizațiile în valută care se acordă personalului militar și civil din Ministerul Apărării Naționale ambarcat pe navele militare românești sau străine* – s-a avut în vedere creșterea atractivității participării personalului militar și civil din Ministerul Apărării Naționale ce poate fi ambarcat pe navele militare românești sau străine, la activitățile specifice desfășurate în afara apelor teritoriale în timp de pace (ceremoniale, marșuri de instrucție sau exerciții) și responsabilizarea acestuia prin normalizarea drepturilor acordate în valută pe timpul unor astfel de activități comparativ cu cele acordate personalului participant la misiuni și operații în afara teritoriului statului român, raportat la valoarea lor inițială;

4. *hotărâri ale Guvernului privind acceptarea de către statul român a donației unor bunuri mobile, ca operațiuni compensatorii, și darea în administrarea Ministerului Apărării Naționale a acestor bunuri (H.G. nr. S-1186/2023, H.G. nr. 968/2023, H.G. nr. 1240/2023)* – inițiativele normative au avut în vedere acceptarea, de către statul român, a donației unor bunuri mobile, ca operațiuni compensatorii, în conformitate cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ*, cu modificările și completările ulterioare și cu respectarea dispozițiilor incidente din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 189/2002 privind operațiunile compensatorii referitoare la contractele de achiziții pentru nevoi de apărare, ordine publică și siguranță națională, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 354/2003*, cu modificările și completările ulterioare;

5. *Hotărârea Guvernului nr. S-1185/2023 privind acceptarea de către statul român a donației unor produse militare - bunuri mobile din partea Ministerului Apărării Naționale al Canadei și darea în administrarea Ministerului Apărării Naționale a acestor produse militare* – inițiativa normativă a avut în vedere acceptarea, de către statul român, a donației unor produse militare - bunuri mobile din partea Ministerului Apărării Naționale al Canadei în conformitate cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ*, cu modificările și completările ulterioare;

6. *Hotărârea Guvernului nr. 1003/2023 privind declasificarea informațiilor cuprinse în documente emise în perioada 1956-1989 de structuri ale Departamentului Securității Statului, aflate în gestiunea Ministerului Apărării Naționale*, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 962 din 24 octombrie 2023 – s-a avut în vedere declasificarea fondului arhivistic aparținând Departamentului Securității Statului aflat în gestiunea Ministerului Apărării Naționale, având în vedere că dezvăluirea informațiilor pe care le conțin nu mai poate prejudicia siguranța națională, apărarea țării, ordinea publică, ori interesele persoanelor de drept public sau privat deținătoare, pentru a fi predat Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității;

7. hotărâri ale Guvernului privind trecerea unor părți de imobile aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia, în vederea scoaterii din funcțiune și casării, și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului (de ex.: H.G. nr. 537/2023, H.G. nr. 752/2023) – inițiativele normative au avut în vedere trecerea construcțiilor și amenajărilor la terenuri din domeniul public al statului în domeniul privat al acestuia, în vederea scoaterii din funcțiune și casării, ca urmare a analizei aspectelor de ordin tehnic, economic și funcțional privind starea tehnică a acestora, a îndeplinirii duratelor normale de funcționare prevăzute de legislația în vigoare, precum și a efortului financiar considerabil necesar repunerii în funcțiune a activelor fixe prin lucrări de reparații capitale;

8. hotărâri ale Guvernului privind trecerea unor imobile/părți din imobile din domeniul public al statului și din administrarea Ministerului Apărării Naționale în domeniul public al unor unități administrativ-teritoriale, și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului (de ex.: H.G. nr. 517/2023, H.G. nr. 836/2023) – inițiativele normative au avut în vedere trecerea unor imobile/părți din imobile din domeniul public al statului și din administrarea Ministerului Apărării Naționale în domeniul public al unor unități administrativ-teritoriale în vederea realizării unor obiective de investiții de interes public;

9. hotărâri ale Guvernului privind înscrierea unor imobile în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, darea acestora în administrarea Ministerului Apărării Naționale, și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului (de ex.: H.G. nr. 319/2023, H.G. nr. 976/2023) – inițiativele normative au avut în vedere revenirea imobilelor din domeniul public al unor unități administrativ-teritoriale în domeniul public al statului și darea acestora în administrarea Ministerului Apărării Naționale, ca urmare a neîndeplinirii obligațiilor referitoare la realizarea unor obiective de investiții de interes public;

10. hotărâri ale Guvernului privind transmiterea unor părți din imobile aflate în domeniul public al statului din administrarea Ministerului Apărării Naționale în administrarea altor instituții ale statului, și modificarea anexelor la Hotărârea Guvernului nr. 1705/2006 pentru aprobarea inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului (de ex.: H.G. nr. 32/2023, H.G. nr. 914/2023) – inițiativele normative au avut în vedere transmiterea unor părți aflate în domeniul public al statului din administrarea Ministerului Apărării Naționale în administrarea altor instituții ale statului, în urma solicitării acestora, în vederea dezvoltării unor proiecte/capacități tehnice;

11. hotărâri ale Guvernului privind aprobarea unor modificări în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale, și modificarea anexei nr. 4 la Hotărârea Guvernului nr. 1705/2006 pentru aprobarea

inventarului centralizat al bunurilor din domeniul public al statului (de ex.: H.G. nr. 208/2023, H.G. nr. 978/2023) – inițiativele normative au avut în vedere actualizarea, respectiv și modificarea valorilor de inventar ale unor imobile din domeniul public al statului aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale, ca urmare a reevaluării acestora, constatării unor suprafețe de teren în plus după finalizarea lucrărilor tehnice de cadastru și înscrierea în cartea funciară, modificării adreselor poștale etc.

12. *hotărâri ale Guvernului privind aprobarea normativelor de cheltuieli și devizului estimativ aferente organizării și desfășurării în România a unor activități de protocol cu caracter excepțional (H.G. nr. 452/2023, H.G. nr. 475/2023 și H.G. nr. 603/2023)* – importanța asigurării și respectării standardelor specifice organizării și găzduirii unor evenimente de protocol la nivel internațional au impus derogarea de la normativele de cheltuieli generale și cele specifice aplicabile la nivelul Ministerului Apărării Naționale și prevederile legale în ceea ce privește numărul de persoane care pot fi invitate în țară. Astfel, au fost aprobate norme derogatorii de la cadrul juridic actual care prevede limitări în domeniul cheltuielilor de masă și tratațiilor uzuale, care restrâng posibilitatea de a asigura buna desfășurare a activităților, conform uzanțelor și respectarea principiului reciprocității, ținând cont de standardele impuse de organizarea unor activități asemănătoare pe timpul asigurării președinției de către celelalte state partenere.

Asistența juridică asigurată de Direcția generală juridică s-a manifestat pe toate palierele, concretizându-se prin exprimarea de puncte de vedere, problematicile supuse atenției acoperind un spectru vast - resurse umane, salarizare, recunoaștere/exercițiu drepturi izvorâte din reglementările incidente domeniilor de analiză etc.

Componenta de avizare a demersurilor propuse conducătorului instituției militare a fost exercitată prin structura de specialitate, aceasta analizând toate rapoartele promovate ministrului apărării naționale, documentele vizând măsuri ce urmau a fi luate de conducerea ministerului în diferite domenii de activitate - resurse umane, aspecte financiare și bugetare, implicarea Ministerului Apărării Naționale în diferite activități comune cu societatea civilă, rezultatul unor cercetări, colaborarea cu alte instituții din sistemul național de apărare etc., structura avizelor astfel exprimate urmărind respectarea condițiilor de legalitate cerute de normele juridice aplicabile materiei în cauză.

Din totalul rapoartelor expertizate, majoritatea a primit aviz favorabil, o parte a acestora fiind avizate cu observații și propuneri, un număr redus dintre acestea având avize nefavorabile sau note și puncte de vedere prin care au fost semnalate neregulile constatate, dar și calea legală de urmat (acestea din urmă fiind restituite inițiatorului, în vederea refacerii documentului promovat).

Totodată, s-a asigurat reprezentarea Ministerului Apărării Naționale în fața *Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării*, în dosarele supuse analizei respectivei autorități, din categoria persoanelor care s-au adresat acestei instituții făcând parte atât cadre militare în activitate și rezervă, cât și personal din afara sistemului militar.

Un alt segment important al asistenței juridice asigurată de către Direcția generală juridică l-a reprezentat activitatea de avizare a actelor normative specifice, o activitate diversă care a acoperit întreaga arie de responsabilitate a instituției militare, pe parcursul anului 2023 fiind transmise în vederea analizării și avizării proiecte, atât prin procedura standard, cât și în regim de urgență.

De asemenea, au fost supuse expertizei de specialitate concepții și protocoale, s-au elaborat puncte de vedere și avize prin care s-a urmărit corecta transpunere, la nivelul instituției militare, a normelor juridice de nivel superior.

La data de 31.12.2023, pe rolul instanțelor de judecată se aflau înregistrate aproximativ 3.485 de cauze în care Ministerul Apărării Naționale a avut calitate procesuală, din care 1.013 de cauze fiind gestionate de Oficiul procese, iar 2.472 de cauze fiind în evidența Centrului asigurare procesuală teritorială. Pe categorii de cauze, distingem litigii civile, de contencios administrativ, penale, litigii de muncă, pretenții, insolvență, fond funciar și litigii cu profesioniștii, soluțiile pronunțate de instanțele de judecată fiind într-un procent de peste 90% favorabile instituției militare.

V.2. Dezvoltarea cadrului juridic al cooperării militare cu parteneri străini

Un obiectiv prioritar urmărit în anul 2023 a fost dezvoltarea cadrului juridic al cooperării militare internaționale cu partenerii străini. Măsurile ce se întreprind de către Ministerul Apărării Naționale în cadrul relațiilor cu partenerii externi în format bilateral și multilateral sunt adaptate în funcție de interesele naționale, nivelul actual al cooperării, existența cadrului juridic, precum și în funcție de evoluțiile situației de securitate regională specifice fiecărui stat partener. Au fost obținute rezultate concrete pe următoarele dimensiuni:

- actualizarea cadrului juridic cu statele NATO și UE, în sensul extinderii și aprofundării cooperării bilaterale și multilaterale²;
- încheierea de acorduri care să contribuie la dezvoltarea cooperării în domeniul apărării cu statele vecine și partenerii regionali³;
- încheierea de acorduri care să contribuie la dezvoltarea cooperării în domeniul apărării cu alte state din zone de interes pentru România⁴;
- reglementarea statutului juridic al personalului Armatei României participant la operații de tip coaliție, desfășurate în afara teritoriului național.

² În acest sens, a fost semnat un acord de cooperare cu Republica Turcia, au continuat demersurile pentru încheierea unor documente juridice bilaterale cu SUA și Germania dar și a unui multilateral în cadrul Aliat (Memorandumul de Înțelegere privind revizuirea Memorandumului de Înțelegere pentru Operații și Sprijin (O&S) al Forței NATO de Avertizare Timpurie și Control (NAEW&C) și au fost inițiate demersuri pentru încheierea unui nou acord cu Italia.

³ A fost convenit textul unui acord cu Bosnia și Herțegovina, ce urmează a fi semnat.

⁴ A fost semnat un acord de cooperare cu Republica India, au fost convenite textele unor acorduri cu Republica Coreea și Maroc și, de asemenea, suntem aproape de finalizarea textului unui acord de cooperare cu Republica Egipt.

Totodată, prin structurile de specialitate ale Ministerului Apărării Naționale, au fost expertizate pentru negociere 79 de înțelegeri tehnice și pentru semnare 92, incluzând acorduri/memorandumuri și amendamente/înțelegeri tehnice/note de aderare prin care au fost reglementate aspecte referitoare la statutul forțelor, sprijinul națiunii-gazdă, aspectele financiare pe timpul desfășurării exercițiilor cu partenerii străini etc.

Din punct de vedere statistic, activitatea legislativă în domeniul dreptului internațional s-a materializat în promovarea unui număr de 7 proiecte de legi de ratificare a unor acorduri internaționale, precum și 9 proiecte de hotărâri ale Guvernului al căror obiect de reglementare a vizat atât aprobarea normativelor de cheltuieli pentru organizarea unor activități internaționale, cât și transpunerea, în dreptul intern, a unor acorduri internaționale.

VI. ÎNDEPLINIREA OBIECTIVELOR SPECIFICE DIN ALTE DOMENII DE RESPONSABILITATE

VI.1. Implementarea politicilor și programelor în domeniul calitatea vieții personalului

În domeniul calitatea vieții personalului

Pentru monitorizarea modului de implementare a politicilor și programelor în domeniul calitatea vieții personalului, precum și a gradului de asigurare a drepturilor care se cuvin personalului armatei, potrivit legislației specifice, au fost organizate și desfășurate controale tematice la structurile planificate. Problemele identificate, însoțite de propuneri corective de soluționare, au fost înaintate, pentru analiză și identificare a soluțiilor, *Comisiei centrale pentru probleme sociale a Ministerului Apărării Naționale*. Solicitățile determinate de apariția unor situații personale deosebite au fost soluționate prin consultarea directă a structurilor cu responsabilități în domeniile respective.

A fost asigurată interfața Ministerului Apărării Naționale cu personalul militar în rezervă/retragere și a fost monitorizat modul în care sunt rezolvate problemele sociale ale acestuia de către autoritățile statului cu responsabilități în domeniu. Activitățile desfășurate au avut în vedere menținerea unei bune colaborări cu toate structurile asociative ale cadrelor militare în rezervă și în retragere, în vederea soluționării tuturor solicitărilor membrilor acestora, referitoare la asigurarea drepturilor cuvenite conform legislației în vigoare. În prezent, în sfera de responsabilitate a instituției militare funcționează 53 de structuri asociative, dintre care 11 sunt de utilitate publică.

Având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 168/2022 privind unele măsuri fiscal-bugetare, prorogarea unor termene, precum și pentru modificarea și completarea unor acte normative*, cu modificările și completările ulterioare, au fost implementate creșteri salariale astfel:

- începând cu data de 1 ianuarie 2023, cuantumului brut al salariilor de bază/soldelor de funcție/indemnizațiilor de încadrare lunară de care beneficiază personalul plătit din fonduri publice s-a majorat cu 10% față de nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, fără a se depăși

valoarea nominală pentru anul 2022 stabilită potrivit anexelor la *Legea-cadru nr. 153/2017 privind salarizarea personalului plătit din fonduri publice*, cu modificările și completările ulterioare;

- începând cu data de 1 iunie 2023, salariile de bază ale personalului care ocupă funcțiile prevăzute în anexa nr. VIII la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare, s-au stabilit la nivelul salariilor de bază prevăzute de această lege pentru anul 2022;

- începând cu salariile aferente lunii iunie 2023, salariile de bază ale personalului care ocupă funcțiile prevăzute în anexa nr. I cap. I lit. A la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare, s-au stabilit la nivelul salariilor de bază prevăzute de această lege pentru anul 2022;

- începând cu salariile aferente lunii iunie 2023, salariile de bază aflate în plată pentru personalul didactic auxiliar din cadrul bibliotecilor universitare, precum și pentru celelalte categorii de funcții prevăzute în anexele la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare, și care au calitatea de personal didactic auxiliar, conform *Legii educației nr. 1/2011*, cu modificările și completările ulterioare, și care își desfășoară activitatea în sistemul național de învățământ, s-au majorat cu suma de 1.300 de lei fiecare;

- începând cu salariile aferente lunii iunie 2023, salariile de bază pentru personalul nedidactic din sistemul național de învățământ s-au majorat cu suma de 400 de lei fiecare;

- începând cu luna iunie 2023, salariile de bază ale personalului care ocupă funcțiile prevăzute în anexa nr. II la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare, se stabilesc la nivelul salariilor de bază prevăzute de această lege pentru anul 2022;

- începând cu luna iunie 2023, soldele de funcție/salariile de funcție ale personalului care ocupă funcțiile prevăzute în anexa nr. VI la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare, se stabilesc la nivelul soldelor de funcție/salariilor de funcție prevăzute de această lege pentru anul 2022.

Începând cu data de 13 ianuarie 2023 a intrat în vigoare *Hotărârea Guvernului nr. 28/2023 pentru actualizarea cuantumului soldei de grad/salariului gradului profesional deținut de personalul militar, respectiv de polițiștii și polițiștii de penitenciare*, conform căreia cuantumul soldei de grad s-a actualizat proporțional cu evoluția salariului de bază minim brut pe țară garantat în plată aprobat prin hotărâre a Guvernului.

Conform prevederilor art. I din *Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 63/2023 pentru stabilirea unor măsuri la nivelul structurii organizatorice aferente unităților sanitare, precum și stabilirea unor măsuri privind salarizarea personalului din sistemul sanitar public și pentru completarea unor acte normative în domeniul sănătății și în domeniul fiscal*, începând cu data de 1 august 2023, personalul de specialitate medico-sanitar care a efectuat gărzi în baza unui contract individual de muncă cu timp parțial pentru activitatea prestată în linia de gardă și

personalul de specialitate medico-sanitar și auxiliar-sanitar care asigură asistența medicală a beneficiar de o indemnizație lunară stabilită în cuantum brut după cum urmează:

- 500 lei pentru medicii specialiști și primari care efectuează lunar o gardă în afara normei legale de bază;
- 1.000 lei pentru medicii specialiști și primari care efectuează lunar cel puțin 2 gărzi în afara normei legale de bază;
- 500 lei pentru biologii, chimiștii și biochimiștii care efectuează lunar cel puțin 2 gărzi;
- 500 lei pentru asistenții medicali, tehnicienii de radiologie și imagistică licențiați, asistenții medicali de laborator clinic licențiați, licențiați în balneofiziokinetoterapie și recuperare, asistenții medicali dentari licențiați, asistenții medicali de profilaxie dentară licențiați, asistenții medicali licențiați în nutriție și dietetică, moașe, surori medicale, indiferent de nivelul studiilor;
- 100 lei pentru fiecare zi lucrată în zilele de repaus săptămânal, sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările legale în vigoare, nu se lucrează, dar nu mai mult de 300 lei lunar pentru toate categoriile de personal, cu excepția celor prevăzute la lit. a) - c).

Aceste prevederi s-au aplicat în mod similar și personalului militar care a optat, în locul soldei lunare brute, pentru salariul lunar brut stabilit potrivit prevederilor care reglementează familiile ocupaționale „Sănătate și asistență socială” și „Învățământ”, după caz, în condițiile respectării art. 92 din anexa nr. VI la *Legea-cadru nr. 153/2017*, cu modificările și completările ulterioare.

Cuantumul brut al sporurilor, indemnizațiilor, compensațiilor, primelor și al celorlalte elemente ale sistemului de salarizare care fac parte, potrivit legii, din solda lunară brută/salariul lunar brut de care beneficiază personalul militar și civil s-au menținut în plată cel mult la nivelul acordat pentru luna decembrie 2022, în măsura în care personalul ocupă aceeași funcție și își desfășoară activitatea în aceleași condiții.

De asemenea, în anul 2023, pentru activitatea desfășurată de personalul militar și personalul civil, în zilele de repaus săptămânal, de sărbători legale și în celelalte zile în care, în conformitate cu reglementările în vigoare, nu se lucrează, s-au acordat 75% din solda de funcție/salariul de bază cuvenită/cuvenit, proporțional cu timpul efectiv lucrat în aceste condiții.

Indemnizațiile, compensațiile, primele, ajutoarele, plățile compensatorii, despăgubirile, compensațiile lunare pentru chirie și alte drepturi acordate potrivit actelor normative în vigoare, care nu fac parte din solda lunară brută, s-au menținut la nivelul lunii decembrie 2022.

Cuantumul compensației bănești, respectiv al alocației valorice pentru drepturile de hrană și, respectiv, valoarea financiară anuală a normelor de echipare, precum și valoarea financiară a drepturilor de echipament s-au menținut în plată la nivelul acordat pentru luna decembrie 2022,

iar decontarea serviciilor turistice în limita valorică de 1.450 lei pentru un beneficiar s-a menținut și pentru anul 2023.

De asemenea, a fost reglementat modul de aplicare a Hotărârii Guvernului nr. 1198/2022 privind drepturile de transport pe teritoriul național a personalului din Ministerul Apărării Naționale, cu privire la deplasările de la/la locul de muncă, misiuni permanente, concediul de odihnă, cursuri de perfecționare, alte misiuni, etc.

Prin Statul Major al Apărării s-a asigurat coordonarea la nivel strategic a activităților de reabilitare/renovare, modernizare și dezvoltare, atât a infrastructurii destinate cartuirii (cazărmi cu destinația administrativ) și instruirii (cazărmi cu destinația poligoane) forțelor, cât și a căminelor/cabanelor militare și facilităților de recreere ale personalului militar și civil din cadrul Ministerul Apărării Naționale.

S-a inițiat și asigurat coordonarea implementării unor proiecte pentru digitalizarea proceselor și activităților logistice care vor avea un impact pozitiv asupra calității vieții personalului (informatizarea procesului de rezervare și acces în căminele militare, cabanele militare aflate în patrimoniul Ministerului Apărării Naționale; plata cu POS la căminele militare de garnizoană, popotele contra cost, automatizarea/robotizarea activităților pentru pachetizarea, paletizarea, containerizarea și manipularea bunurilor materiale).

Aflată în coordonarea Departamentului pentru relația cu Parlamentul și calitatea vieții personalului, Casa de pensii sectorială a Ministerului Apărării Naționale este structura de specialitate, în subordinea Ministerului Apărării Naționale, care administrează sistemul pensiilor militare de stat pentru beneficiarii acestor drepturi din aria de responsabilitate a instituțiilor publice de apărare națională, ordine publică și securitate națională.

La sfârșitul anului 2023, în evidența Casei de pensii sectoriale se aflau în plată 85.336 de beneficiari, din care 79.937 de beneficiari din cadrul Ministerului Apărării Naționale, 1.885 de beneficiari din cadrul Serviciului de Informații Externe, 1.955 de beneficiari din cadrul Serviciului de Telecomunicații Speciale și 1.559 de beneficiari din cadrul Serviciului de Protecție și Pază.

În anul 2023, au fost înregistrate și soluționate, în termenul prevăzut de lege, 14.074 de cereri în domeniul stabilirii și plății drepturilor din competența Casei de pensii sectoriale, din care 5.179 de cereri de acordare a pensiei militare de stat, indemnizații și alte drepturi de asigurări sociale, 1.475 de cereri pentru drepturi acordate în conformitate cu prevederile *Legii nr. 168/2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat*, cu modificările și completările ulterioare, 2.387 de cereri pentru acordarea ajutorului de deces și 6.508 pentru alte situații (revizuirea grupelor de muncă, corespondență referitoare la îndeplinirea condițiilor de acordare a pensiilor militare de stat, trecerea de la pensie de invaliditate la pensie pentru limită de vârstă etc.).

În ceea ce privește evoluția pensiei medii brute plătite de Casa de pensii sectorială a Ministerului Apărării Naționale, aceasta a crescut de la 4.044 lei în anul 2021, la 4.079 lei în anul 2022 și 4.503 lei la data de 31.12.2023.

În continuarea eforturilor privind creșterea transparenței, îmbunătățirea comunicării cu beneficiarii drepturilor plătite și digitalizarea activităților, Casa de pensii sectorială a operaționalizat în anul 2023 aplicația *Talon pensie*, prin intermediul căreia beneficiarii au posibilitatea de a primi taloanele de plată prin intermediul mijloacelor de poștă electronică, precum și de a le vizualiza în aplicație și descărca. La data de 31.12.2023, aplicația *Talon pensie* are 9.280 de utilizatori, reprezentând aproximativ 11% din totalul beneficiarilor de pensii militare de stat, ceea ce înseamnă o economie anuală la bugetul Casei de pensii sectoriale de aproximativ 300.000 lei.

În domeniul asistenței personalului participant la acțiuni militare

În anul 2023, au fost emise 32 de ordine de ministru pentru acordarea calității de Veteran din teatrele de operații pentru 720 de persoane (142 - ofițeri, 211 - maiștri militari și subofițeri, 367 - soldați și gradați profesioniști).

Au fost transmise felicitări, semnate de ministrul apărării naționale, adresate personalului militar rănit, precum și văduvelor și mamelor celor decedați în acțiuni militare.

A fost organizat, în luna iunie, evenimentul Mândru de părinții mei - Sărbătorirea zilei de 1 Iunie - Ziua Copilului, pentru 94 de copii ai personalului militar rănit, invalid și urmași ai celor decedați.

A fost organizat, în luna decembrie, evenimentul Crăciunul se sărbătorește în marea familie a Armatei României, pentru 89 de copii ai personalului militar rănit, invalid și urmași ai celor decedați.

A fost acordată asistență și consiliere pentru 105 de veterani, răniți, personal încadrat în grad de invaliditate, precum și urmași ai celor decedați în acțiuni militare.

În domeniul asistenței veteranilor de război

În anul 2023, s-au desfășurat programele *Acasă la veterani* și *Vieți Centenare*.

Prin programul *Acasă la Veterani*, început în anul 2017, s-au întreprins vizite la domiciliul unor veterani de război și văduve de veterani de război, cu ocazia zilelor de naștere ale acestora dar și pentru a afla problemele cu care aceștia se confruntă. Au fost oferite acestora, pe lângă sprijinul moral și unele produse alimentare, flori și diplome. În anul 2023 s-au efectuat 33 de vizite.

În cadrul programului *Vieți Centenare* s-au transmis, lunar, adrese către Centrul pentru Seniori al Municipiului București din cadrul Primăriei Capitalei, în vederea acordării unui premiu financiar în valoare de 5.000 lei, veteranilor de război și văduvelor de război care au împlinit vârsta de 100 de ani.

La 29 aprilie 2023, s-a sărbătorit *Ziua Veteranilor de Război*, care a fost instituită prin *Hotărârea Guvernului nr. 1222/2007*. Cu acest prilej, la Cercul Militar Național, au fost organizate întâlniri ale ministrului apărării naționale și ale șefului Statului Major al Apărării cu veterani de război.

Ministerul Apărării Naționale, în parteneriat cu Asociația *Alături de eroi*, a derulat programul *Recunoștință veteranilor de război*. Astfel, s-a adus o rază de speranță și recunoștință fiecărui veteran de război, prin oferirea unor pachete cadou și diplome aniversare tuturor celor 1.069 de veterani de război și 24 văduve de război. Aceste cadouri și diplome au fost transmise și veteranilor de război din Republica Moldova.

Pe parcursul anului 2023 a fost înaintat la gradul de general un general-locotenent, iar unui colonel i s-a acordat gradul de general de brigadă. Totodată, prin ordin al ministrului apărării naționale, a fost înaintat la gradul de locotenent-colonel un veteran de război, cu prilejul împlinirii vârstei de 105 ani.

Prin decret prezidențial a fost conferit Ordinul *Virtutea Militară în grad de Cavaler* pentru 5 veterani de război.

Cu ocazia împlinirii vârstei de 102 ani a fost sărbătorit un veteran de război la sediul Ministerului Apărării Naționale, iar un alt veteran de război a fost sărbătorit la sediul Asociației Naționale a Veteranilor de Război, cu prilejul împlinirii vârstei de 100 de ani.

S-au făcut demersuri la instituțiile statului care au responsabilități în domeniu pentru optimizarea sistemului de asigurare a drepturilor specifice.

De asemenea, au fost identificate cazuri sociale pentru care s-au făcut intervenții la direcțiile generale de asistență socială și la primării pentru acordarea de sprijin social.

Totodată, lunar, s-au transmis felicitări semnate de ministrul apărării naționale, veteranilor de război care au împlinit vârsta de 100 de ani sau mai mult. Au fost transmise adrese către toate primăriile de domiciliu ale veteranilor de război care au împlinit vârsta de 100 de ani sau mai mult, pentru a fi felicități și, în funcție de resursele de care acestea dispun, să li se acorde un premiu aniversar.

Activitatea legislativă și de asistență juridică.

Au fost întreprinse demersurile legale pentru adoptarea *Legii nr. 167/2023 de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 47/2021 pentru completarea art. 1 din Legea nr. 49/1991 privind acordarea de indemnizații și sporuri invalizilor, veteranilor și văduvelor de război*, prin care li se acordă, lunar, invalizilor, veteranilor și văduvelor de război, o indemnizație de gratitudine, neimpozabilă, în valoare de 50% din câștigul salarial mediu brut (2.690 lei/lunar în anul 2021, 3.062 lei/lunar de la 01.01.2024).

În domeniul securității și sănătății în muncă

La nivelul Ministerului Apărării Naționale, în domeniul securității și sănătății în muncă (SSM), s-au desfășurat activități pentru elaborarea, coordonarea și controlul implementării politicilor sectoriale, în scopul protejării și apărării sănătății personalului.

În anul 2023, în Ministerul Apărării Naționale au avut loc 148 de evenimente (144 pe teritoriul național și 4 în TO), în care au fost implicate 165 de persoane. În urma producerii evenimentelor a rezultat decesul a 5 victime. Situația detaliată se prezintă astfel:

1. Evenimente produse pe teritoriul național

În anul 2023, cele 144 de evenimente produse pe teritoriul României au avut ca urmare 161 de victime, cu consecințe grave, uneori ireversibile asupra stării de sănătate a personalului (5 persoane au decedat, iar o persoană se află în invaliditate de gradul I).

Pentru stabilirea împrejurărilor și cauzelor care au condus la producerea acestor evenimente, precum și pentru stabilirea caracterului accidentului, a fost finalizată cercetarea pentru 51 de evenimente în care au fost implicate 53 de persoane, rezultând 41 de accidente de muncă (1 invaliditate de gradul I și 40 cu incapacitate temporară de muncă), 4 accidente ușoare și 8 accidente în afara muncii (dintre care 1 deces). Se află în curs de cercetare 93 de evenimente în care au fost implicate 108 victime (dintre care 4 decese), caracterul acestor evenimente urmând a fi stabilit la finalul cercetării.

2. Evenimente produse în afara teritoriului național

În anul 2023, pe timpul desfășurării activităților în afara teritoriului național, s-au produs 4 evenimente în care au fost implicați 4 militari. Cercetarea a fost finalizată pentru 2 evenimente, în care au fost implicate 2 victime, rezultând 2 accidente în afara muncii. Precizăm că 2 evenimente, soldate cu vătămarea corporală a 2 persoane, se află în curs de cercetare, caracterul acestora urmând a fi stabilit la finalul cercetării.

VI.2. Starea de sănătate a personalului Armatei României, asigurarea asistenței medicale, precum și modernizarea sistemului medical propriu, în corelare cu nevoile operaționale și sistemul național de sănătate

În anul 2023, personalul militar și civil al Ministerului Apărării Naționale a efectuat, conform planificării, controlul medical periodic, respectiv, după caz, controlul medical la angajare.

În conformitate cu prevederile legale în vigoare, evaluarea stării de sănătate a angajaților s-a realizat diferențiat, în funcție de expunerea profesională la noxe și suprasolicitări.

Controlul medical a fost asigurat de către unitățile militare sanitare din rețeaua sanitară proprie a Ministerului Apărării Naționale, astfel:

- Spitalul Universitar de Urgență Militar Central „Dr. Carol Davila” București;
- Institutul Național de Medicină Aeronautică și Spațială „General Doctor Aviator Victor Anastasiu” București;
- Spitalele militare Brașov, Cluj-Napoca, Craiova, Constanța, Focșani (inclusiv Centrul militar de sănătate Buzău) Galați, Iași, Sibiu, Timișoara, Pitești;

- Centrul Medical de Diagnostic și Tratament Ambulatoriu „Academician Ștefan Milcu” București;

- Centrul de Medicină Navală Constanța, din subordinea Statului Major al Forțelor Navale.

Controlul medical a vizat personalul încadrat în unitățile militare de pe întreg teritoriul țării, incluzând și subunități dislocate în alte garnizoane, în conformitate cu arondarea pe criteriul distribuției teritoriale sau, după caz, apartenenței la categorii specifice care necesită evaluare prin expertizare la Institutul Național de Medicină Aeronautică și Spațială „General Doctor Aviator Victor Anastasiu” București sau Centrul de Medicină Navală Constanța. Baza de date, în format electronic, se regăsește la nivelul Centrului de medicină preventivă.

Pentru întreg personalul (militar și civil) medicul de medicina muncii a stabilit aptitudinea în muncă, în conformitate cu Hotărârea Guvernului nr. 355/2007 privind supravegherea sănătății lucrătorilor, cu modificările și completările ulterioare. Totodată, pentru cadrele militare, cu ocazia examenului medical periodic, a fost stabilită aptitudinea medico-militară în conformitate cu baremul prevăzut în Hotărârea Guvernului nr. 56/2012, și a fost consemnată în fișa de examinare medicală tip Ministerul Apărării Naționale.

Există în continuare o repartitie inegală a numărului de persoane examinate, situație cauzată de limitările geografice ale arondării unităților militare din teritoriu la un spital militar dintr-un județ adiacent, dar și repartiției inegale a personalului Ministerului Apărării Naționale în diverse regiuni ale țării. Media de personal evaluat a fost de 5.336 de persoane (cadre militare și personal civil contractual) per unitate militară sanitară, cu variații cuprinse între 2014 persoane (SCMU Timișoara) și 9.542 persoane (CMDTA București).

În conformitate cu raportarea medicilor de medicina muncii, în anul 2023 se află în evidență 871 de cazuri de boli legate de profesie. Majoritatea acestora sunt din categoria patologiilor cardiovasculare, cu hipertensiunea arterială pe primul loc (39% din total - boli cardiovasculare și 19% - hipertensiune arterială). Pe locul al doilea se regăsesc afecțiunile osteomusculoarticulare (31% din totalul cazurilor raportate de boli legate de profesie).

Conform prevederilor legale în vigoare, bolile legate de profesie nu se declară, acestea se dispensarizează și se comunică comandanților/șefilor unităților/formațiunilor militare prin grija unităților sanitare militare care asigură supravegherea stării de sănătate a personalului, sub forma rapoartelor medicale nenominale privind sănătatea personalului, în vederea luării măsurilor tehnico-organizatorice de normalizare sau îmbunătățire a condițiilor de la locurile de muncă.

VI.3. Reprezentarea prin sport a Armatei României

În baza Calendarului sportiv pe anul 2023 au fost organizate și desfășurate 16 etape finale pe Ministerul Apărării Naționale ale competițiilor aplicativ-militare și sportive, pentru colegiile naționale militare, instituțiile de învățământ militar și unitățile de instrucție cu participarea a

aproximativ 3000 de militari (instituții militare de învățământ: concursurile aplicativ-militare de iarnă, campionatul militar de volei, campionatul militar de judo, campionatul militar de cros, concursurile aplicativ-militare, campionatul de pentatlon militar, campionatul militar de orientare, campionatul militar de atletism, campionatul militar de natație, campionatul militar de taekwondo; unități de instrucție: campionatul militar de cros, concursurile aplicativ – militare, campionatul de pentatlon militar, campionatul militar de taekwondo; colegii militare naționale: Olimpiada sportului militar liceal etapa I și etapa II). De asemenea, au fost organizate în toate unitățile din Armata României activități sportive Sportul pentru toți cu ocazia Zilei internaționale a sportului militar, Zilei Educației Fizice Militare, Săptămânii europene a sportului și Zilei Armatei României, la care au participat aproximativ 5000 de militari și personal civil.

În anul 2023, loturile sportive reprezentative ale Armatei României au participat la competiții internaționale organizate sub egida CISM, obținând rezultate onorabile, dintre care menționăm:

- Concursul internațional militar de maraton și ultramaraton, 13 – 17.04.2023, Mafra și Torres Vedras, Portugalia – locul I echipe masculin, locul I și locul II individual masculin;
- Campionatul militar balcanic de semimaraton, 05 – 08.05.2023, Sarajevo, Bosnia și Herțegovina – locul II echipe feminin, locul III echipe masculin, locul III individual feminin;
- Campionatul militar balcanic de alergare montană, 03 – 06.08.2023, Belgrad, Serbia – locul I echipe masculin, locul II echipe feminine, locul II individual masculin, locul II individual feminin;
- Campionatul militar balcanic de orientare, 25 – 31.10.2023, Antalya, Turcia – locul I individual masculin, locul II individual feminin, locul II echipe masculin, locul II echipe feminin, locul III ștafetă masculin, locul III ștafetă feminine;
- Campionatul Mondial militar de lupte, 27.11 – 03.12.2023, Baku, Azerbaidjan – locul I categoria 53 kg lupte feminin, locul I categoria 55 kg lupte feminin, locul II categoria 59 kg lupte feminin, locul III la categoria 50 lupte feminin, locul III categoria 130 kg lupte greco-romane masculin.

În anul 2023, în cadrul Clubului Sportiv al Armatei (CSA) „Steaua” au fost înregistrate 40 de secții pe ramură de sport, conform certificatului de identitate sportivă nr. 0075815/2015, din care 37 afiliate la Federațiile sportive naționale de specialitate, 35 desfășurându-și în acest moment activitatea.

Obiectivele de performanță propuse pentru sezonul competițional 2022-2023 (2023) au fost orientate în primul rând spre participarea la Campionatele Mondiale și Campionatele Europene cu cât mai mulți sportivi, care să asigure în prima fază calificarea a câtor mai mulți sportivi care să participe la Jocurile Olimpice de vară, ediția Paris 2024.

Așa cum ne-am obișnuit, cel mai titrat club sportiv al României a obținut pe parcursul anului 2023 rezultate notabile în cadrul competițiilor organizate pe plan național, la Campionatele

naționale și Cupa României, și internațional, la Campionatele Balcanice, Jocurile Europene, Campionatele Europene, Campionatele Mondiale, la toate categoriile de vârstă – seniori, tineret și juniori, dar și la Campionatele Mondiale Militare.

Zestrea de medalii a clubului militar a fost îmbogățită de următoarele rezultate:

- Campionatele Mondiale: 34 de medalii (8 aur, 8 argint, 18 bronz);
- Campionatele Europene: 79 de medalii (32 aur, 22 argint, 25 bronz);
- Jocurile Europene: 10 medalii (3 aur, 3 argint, 4 bronz);
- Campionatele Mondiale Militare: 6 medalii (2 aur, 1 argint, 3 bronz);
- Festivalul Olimpic al Tineretului European: 5 medalii (3 aur, 2 bronz);
- Cupe Mondiale: 5 medalii (3 aur, 1 argint, 1 bronz);
- Cupe Europene: 3 medalii (1 aur, 2 argint);
- Campionatele Balcanice: 19 medalii (7 aur, 6 argint, 6 bronz);
- Campionatele Naționale: 323 de titluri;
- Cupa României: 88 de titluri.

În perspectiva constituirii delegației României în vederea participării la Jocurile Olimpice de vară-Paris 2024, au contribuit prin rezultatele înregistrate în sezonul competițional precedent 17 sportivi ai clubului, componenți ai următoarelor discipline sportive: atletism, box, canotaj, gimnastică artistică, kaiac-canoe și natație.

Din totalul celor 61 de sportivi români calificați până în acest moment, din cadrul CSA „Steaua” și-au asigurat calificarea 5 sportivi, iar alți 12 sportivi au făcut parte din echipajele ambarcațiunilor în probele la care se concurează la disciplinele sportive canotaj și kaiac-canoe, astfel:

Calificări individuale

- Slcas ROTARU KOTTMAN Alina – atletism – calificată;
- Slcas MERINGOR Delvine Relin – atletism – calificată;
- Slcas PERIJOC Lăcrămioara – box – calificată;
- Slcas BĂRBOSU Ana – gimnastică artistică – calificată;
- Slcas STANCU Vlad – natație – calificat.

Calificări ale echipajelor

- Sold. PRUNDEANU Ioan – canotaj – patru vâsle masculin;
- Sg. maj. VRÎNCEANU Ioana – canotaj – dublu rame feminin;
- Slcas RUSU Maria Magdalena – canotaj – patru rame feminin și 8+1;
- Sold. SEMCIUC Mugurel – canotaj – patru rame masculin și 8+1;
- Sg. TUDOSĂ Ciprian – canotaj – dublu vâsle masculin;
- Slt. RADIȘ Simona – canotaj – dublu vâsle feminin;
- Slcas ARTENI Florin – canotaj – dublu vâsle masculin;
- Slcas CORNEA Andrei – canotaj – patru vâsle masculin;

- Slcas CHIRILĂ Cătălin – kaid canoe – canoe simplu 1000 m masculin;
- Slcas NUȚĂ Oleg – kaid canoe – canoe dublu 500 m masculin;
- Slcas SPRÂNCEANĂ Ilie – kaid canoe – canoe dublu 500 m masculin.

Întrucât, alți 18 sportivi, reprezentând 8 secții pe ramură de sport mai au șanse de calificare la Jocurile Olimpice de vară, estimăm cel puțin 30 de sportivi ai CSA „Steaua” care să facă parte din delegația României la acest eveniment major și care să contribuie la obținerea a 4-6 medalii olimpice.

VI.4. Activitatea de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică, invenție și inovare

Activitățile de cercetare științifică, dezvoltare tehnologică și inovare ale unităților specializate din Ministerul Apărării Naționale, s-au desfășurat în anul 2023, conform nevoilor de cercetare definite și cu diverse surse de finanțare: bugetul Ministerului Apărării Naționale, bugetul Ministerului Cercetării, Inovării și Digitalizării, fonduri europene și fonduri NATO.

Ministerul Apărării Naționale a utilizat 62 mil. lei pentru Planul sectorial de cercetare-dezvoltare al Ministerului Apărării Naționale pe anul 2023 (PSCD-2023) în baza căruia au fost realizate 133 de proiecte de cercetare-dezvoltare pe baza cerințelor exprimate de către categoriile de forțe și executate de unitățile de cercetare-dezvoltare din Ministerul Apărării Naționale.

Beneficiarii finali ai lucrărilor de cercetare-dezvoltare sunt categoriile de forțe și structurile centrale ale Ministerului Apărării Naționale, rezultatele concretizându-se în 10 studii de concept, 5 prototipuri de cercetare, 4 modele experimentale și demonstratoare tehnologice, 22 de activități de validare a rezultatelor obținute prin testare-evaluare, 87 de studii și documentații tehnice și alte proceduri specifice.

Ministerul Cercetării, Inovării și Digitalizării, prin Unitatea Executivă pentru Finanțarea Învățământului Superior, a Cercetării, Dezvoltării și Inovării (UEFISCDI) a finanțat Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare, PN-III, în cadrul căruia unitățile de cercetare - dezvoltare din Ministerul Apărării Naționale au depus și au câștigat proiecte, participând în consorții de cercetare-dezvoltare, după cum urmează: centrele din cadrul Agenției de Cercetare pentru Tehnică și Tehnologii Militare (ACTTM) - 10 proiecte, Academia Tehnică Militară „Ferdinand I” (ATM) – 19 proiecte, Universitatea Națională de Apărare „Carol I” (UNAp) - 2 proiecte, Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare Medico-Militară „Cantacuzino” (INCDMM) – 7 proiecte, Academia Forțelor Aeriene „Henri Coandă” (AFAHC) – 3 proiecte, Academia Navală „Mircea cel Bătrân” (ANMB) – 2 proiecte.

În cadrul Agenției Europene pentru Apărare (EDA), Academia Tehnică Militară „Ferdinand I”, ACTTM și INCDMM participă ca parteneri în 5 proiecte colaborative care fac parte din categoria B.

În cadrul programului *Fondului European de Apărare (EDF) 2021*, au fost inițiate și derulate etapele de negociere în vederea semnării memorandumului cadru de înțelegere și a primului acord de implementare, în formatul ministerelor apărării ale statelor membre, cu

participarea reprezentanților beneficiarilor Ministerului Apărării Naționale pentru 4 proiecte de dezvoltare admise la finanțare, respectiv *Development of a Digital System for the Secure and Quick exchange of Information related to Military Mobility (DMMS)*, *European Protected Waveform (EPW)*, *European defence operational Collaborative cloud (EDOCC)*, *Advanced European Platform and network of Cybersecurity training and exercise centres (ACTING)*, finalizate prin semnarea documentelor pentru 1 proiect (DMMS) și în curs de semnare pentru 1 proiect (EPW).

În programul EDF 2022, au fost aprobate la finanțare 7 proiecte (3 proiecte de dezvoltare (DA) și 4 proiecte de cercetare (RA)) în cadrul a 7 apeluri, la care participă entități juridice din România ca parteneri în consorțiile industriale europene, respectiv:

1. *Future Mid-Size Tactical Cargo aircraft (FASETT -FMTC) (RA);*
2. *Federated Advanced Cyber Physical Test Range (FACT) (DA);*
3. *Naval Collaborative Surveillance (E-NACSOS) (DA);*
4. *Federated Ecosystem of euRopean simulation Assets for Training & dEcision Support (FEDERATES) (DA);*
5. *Single European Sky interoperability (SESIOP) (RA);*
6. *SPACE-RSS (REACTS) (RA);*
7. *A Hybrid Autonomous Unmanned Vehicle system opening new horizons in conducting military operations in the marine environment (PASITHEA) (RA).*

Au fost inițiate și derulate activitățile pentru implementarea Cadrului de Securitate (*Framework Security*) pentru protecția datelor și informațiilor clasificate conform Articolului 24 (4) din Regulamentul (UE) 2021/697 de instituire a EDF.

Au fost inițiate și derulate etapele de negociere în vederea semnării memorandumului cadru de înțelegere și a primului acord de implementare, în formatul ministerelor apărării ale statelor membre, cu participarea reprezentanților beneficiarilor Ministerului Apărării Naționale pentru 2 proiecte de dezvoltare admise la finanțare (FACT și NACSOS).

În programul EDF 2023 s-au semnat documentele de susținere (*LoI, IHDCR*), în formatul ministerelor apărării, pentru 12 proiecte de dezvoltare EDF 2023, pentru 12 entități naționale, partenere în consorțiile industriale. Ministerul Apărării Naționale a avut responsabilitatea de minister coordonator pentru un proiect (*DEFEND 5G*), propus de către un consorțiu constituit și condus de compania *LASTING SOFTWARE SRL*. Proiectul a fost declarat eligibil, fiind susținut de alte patru ministere ale apărării care au semnat documentele de susținere elaborate de beneficiarul Ministerului Apărării Naționale (CCI).

Direcția generală pentru armamente a semnat și a transmis, coordonatorilor de consorțiu, scrisorile de suport pentru 21 de proiecte, pentru susținerea a 16 entități (operatori economici și entități de cercetare), dintre care, pentru un proiect de cercetare, a avut responsabilitatea de minister coordonator, lider de consorțiu fiind compania *XTRATECRO S.R.L.*

ACTTM participă, în calitate de partener, la 3 proiecte în cadrul *European Defence Industrial Development Programme – EDIDP*, 1 proiect în cadrul *European Defence Fund – EDF* și 1 proiect finanțat de Comisia Europeană.

UNAp are în derulare un proiect în cadrul Programului Horizon 2020, ATM are în derulare 1 proiect finanțat din Fondul Social European (FSE), în parteneriat cu AFT. De asemenea, AFT și ANMB au în derulare câte un proiect în cadrul Programului Național de Redresare și Reziliență (P.N.R.R.).

În cadrul Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, ANMB are în derulare 4 proiecte, UNAp are în derulare 3 proiecte și ATM 4 proiecte.

INCDMM Cantacuzino are în derulare 6 proiecte internaționale: 2 proiecte ERANET, 2 proiecte în cadrul Programului RO-02 (Mecanismul financiar SEE 2014-2021) și 2 proiecte EPICONCEPT.

Personalul de specialitate din acest domeniu a diseminat rezultatele obținute prin lucrări publicate în reviste cotate la nivelul Institutului de studii internaționale „Thomson” din Philadelphia/ISI sau Baze de Date Internaționale/BDI după cum urmează: UNAp - 88, ATM – 83, AFT – 57, AFA – 12, ANMB – 60, INCDMM – 46 și ACTTM 13 articole.

VI.5. Activitatea privind realizarea digitalizării la nivelul ministerului

Demersurile efectuate, în sensul transformării digitale a Ministerului Apărării Naționale, au vizat, în principal, operaționalizarea structurii de management a *Programului de digitalizare al M.Ap.N.*, structură creată în cadrul Direcției Comunicații și Tehnologie Informației (DCTI). De asemenea, s-a acționat și în sensul efectuării modificărilor legislative necesare asigurării cadrului legal pentru implementarea procesului de digitalizare.

Programul de digitalizare asigură coerența și integrarea proiectelor de digitalizare din Armata României, în conformitate cu obiectivele strategice ale Ministerul Apărării Naționale. De asemenea, s-au creat condițiile inițierii și implementării unui program mai amplu de transformare digitală a Armatei României în anul 2024 și ulterior.

Principalele acțiuni derulate în sensul digitalizării la nivelul Ministerului Apărării Naționale în anul 2023 au vizat asigurarea cadrului de reglementare care să confere șefului DCTI (CIO) autoritatea necesară coordonării procesului de digitalizare, precum și constituirea structurii de sprijin a acestuia.

A fost elaborată viziunea CIO privind transformarea digitală – document care este armonizat cu viziunea NATO pentru transformare digitală, și care stă la baza *Strategiei de transformare digitală* și a planului de implementare a acesteia, cele două documente fiind încă în faza de elaborare.

Este în curs de finalizare documentul cu *Instrucțiunile privind exercitarea atribuțiilor specifice CIO ca autoritate de coordonare a procesului de transformare digitală la nivelul*

Ministerului Apărării Naționale, ce are ca scop reglementarea modului de coordonare a activităților specifice procesului de transformare digitală la nivelul Ministerului Apărării Naționale.

Implementarea programului de digitalizare se face prin intermediul grupurilor de lucru Digitalizare și C4ISTAR (*Command, Control, Communications, Computers, Information/Intelligence, Surveillance, Targeting Acquisition and Reconnaissance*), iar elementele de decizie sunt supuse aprobării în Consiliul pentru spațiul cibernetic.

Progresele realizate în domeniul digitalizării au fost prezentate în Consiliul Militar al SMap, în cadrul Comitetului Șefilor Statelor Majore, precum și în Colegiul Ministerului Apărării Naționale. În anul 2023 au fost actualizați termenii de referință pentru Consiliul pentru spațiul cibernetic, forum de sprijin decizional pentru dezvoltarea capabilităților C4ISTAR, precum și pentru accelerarea procesului de transformare digitală în Ministerul Apărării Naționale .

VI.6. Activitatea privind „Spațiul cibernetic” la nivelul ministerului

Activitatea privind „Spațiul cibernetic” a avut la bază obiectivele prioritare stabilite la nivelul structurilor centrale ale ministerului. S-au desfășurat activități pentru dezvoltarea capabilităților de comunicații, tehnologia informației și apărare cibernetică, concomitent cu coordonarea asigurării sprijinului cu sisteme și servicii de comunicații și informatice pentru exercitarea comenzii și controlului structurii de forțe.

Toate acțiunile întreprinse au avut ca scop accelerarea proceselor de operaționalizare a capabilităților de comunicații și informatică în contextul de securitate actual generat de conflictul din Ucraina. S-a abordat în mod unitar digitalizarea proceselor administrative și a fluxurilor de lucru, proceselor de comandă și control specifice domeniului militar, acestea fiind esențiale pentru îndeplinirea atribuțiilor și responsabilitățile Ministerului Apărării Naționale.

Efortul principal în spațiul cibernetic a fost canalizat pe dezvoltarea infrastructurii, rețelelor și sistemelor de comunicații militare, cu accent pe capabilitățile care susțin cerințele operaționale specifice dislocării și mobilității forțelor, creșterii capacității de transfer a datelor și interoperabilității.

Activitățile pentru digitalizarea la nivelul Ministerului Apărării Naționale, atât cele de ordin administrativ cât și cele pentru dezvoltarea capabilităților C4ISTAR bazate pe tehnologii de ultimă generație, se desfășoară continuu pe criterii de prioritizare atât prin efort intern, cât și prin angajarea industriei de profil.

Efortul principal în anul 2023 s-a concentrat pe adaptarea structurii de forțe care să acționeze întrunit în spațiul cibernetic ca domeniu operațional, consolidarea infrastructurii de comunicații și adaptarea acesteia pentru a permite accesarea serviciilor în cloud, modernizarea activelor de rețea pentru creșterea rezilienței și adoptarea soluțiilor software standard NATO atât în domeniul de planificare, cât și cel de execuție al misiunii, concomitent cu desfășurarea activităților militare și operațiilor curente în cadrul Serviciului de luptă permanent Management CIS și Apărare Cibernetică.

VI.7. Proiecte cu finanțare externă nerambursabilă

În cadrul Programului Operațional Infrastructură Mare 2014-2020, la data de 29.03.2022, a fost depus în cadrul Axei Prioritare 9 Protejarea sănătății populației în contextul pandemiei cauzate de COVID-19, Obiectivul Specific (OS) 9.1 Creșterea capacității de gestionare a crizei sanitare COVID-19, proiectul cu titlul Creșterea siguranței pacienților în secțiile ATI ale Spitalului Universitar de Urgență Militar Central „Dr. Carol Davila”.

Proiectul a parcurs etapele de evaluare și a obținut punctaj maxim, astfel, la data de 05.09.2022 a fost semnat contractul de finanțare.

De la momentul semnării contractului de finanțare și până la finalul anului 2023, au fost întocmite și depuse la Autoritatea de Management a Programului Operațional Infrastructură Mare patru cereri de rambursare a căror valoare totală eligibilă autorizată pentru decontare a fost de 236.536,52 lei.

Obiectivul general al proiectului constă în protejarea sănătății populației în contextul pandemiei de COVID-19, prin investiții în infrastructura de fluide medicale și a rețelilor de energie electrică, inclusiv a sistemelor de supraveghere și control a acestor instalații și a sistemelor de ventilație și climatizarea aerului, pentru desfășurarea actului medical în Spitalul Universitar de Urgență Militar Central (SUUMC) „Dr. Carol Davila”, în contextul provocărilor ridicate de combaterea pandemiei de COVID-19.

Având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2023 privind stabilirea cadrului general pentru închiderea programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014-2020*, aprobată cu modificări prin Legea nr. 338/2023, potrivit căreia Programul Operațional Infrastructură Mare s-a încheiat la finalul anului 2023, au fost întreprinse demersurile necesare pentru posibilitatea finanțării proiectului prin Programul național de investiții în infrastructura unităților spitalicești.

Valoarea totală a proiectului este de 9.336.760,30 lei.

În cadrul Programului Operațional Competitivitate 2014-2020, în anul 2022, Ministerul Apărării Naționale, în parteneriat cu SUUMC „Dr. Carol Davila” și cu Serviciul de Telecomunicații Speciale, a inițiat demersurile necesare în vederea elaborării Cererii de finanțare pentru proiectul cu titlul „Eficientizarea și îmbunătățirea calității serviciilor oferite de rețeaua medicală militară prin crearea la nivel național a unui sistem integrat de comunicații, arhivare și prelucrare a investigațiilor medicale multimedia (MILMACS), în cadrul Sistemului Informatic de Telemedicină al Apărării (SITA)” și depunerii acesteia în cadrul apelului de proiecte cod: POC/473/2/4/ Îmbunătățirea conținutului digital și a infrastructurii TIC sistemice în domeniul e-educație, e-incluziune, e-sănătate și e-cultură.

Proiectul a parcurs etapele de evaluare și a obținut 82 de puncte, astfel că la data de 10.02.2023 a fost semnat contractul de finanțare.

De la momentul semnării contractului de finanțare și până la finalul anului 2023, au fost întocmite și depuse la Autoritatea de Management a Programului Operațional Competitivitate patru cereri de rambursare a căror valoare totală eligibilă a fost de 10.681.954,12 lei.

Proiectul MILMACS își propune îmbunătățirea calității și eficienței serviciilor medicale acordate în cadrul rețelei medicale a Ministerul Apărării Naționale prin dezvoltarea unei soluții complete de management pentru fluxul de imagini, videoclipuri și documente medicale multimedia rezultate în urma investigațiilor medicale la care sunt supuși pacienții în cadrul spitalelor militare.

Având în vedere prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 36/2023 privind stabilirea cadrului general pentru închiderea programelor operaționale finanțate în perioada de programare 2014 – 2020*, aprobată cu modificări prin Legea nr. 338/2023, potrivit cărora Programul Operațional Competitivitate s-a încheiat la finalul anului 2023, au fost întreprinse demersurile necesare pentru posibilitatea etapizării proiectului în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență/Componenta 7 Transformare digitală/Investiția I3. Crearea Sistemului eHealth și telemedicină/Jalonul 159 Implementarea sistemului de telemedicină.

Valoarea totală a proiectului este de 148.000.602,50 lei.

Pe componente specifice de interes pentru Ministerul Apărării Naționale, au fost inițiate și depuse în cadrul Planului Național de Redresare și Reziliență, până la această dată, 23 proiecte.

Domeniul de intervenție Sănătate - Componenta 12 Planul Național de Redresare și Reziliență (PNRR)

1. Echipamente și materiale destinate reducerii riscului de infecții nosocomiale - valoarea totală a proiectelor depuse pentru finanțare este de 48.110.856,84 lei.

Proiectele depuse în cadrul acestei linii de finanțare sunt:

- reducerea riscului de infecții asociate asistenței medicale prin dotarea cu echipamente și materiale de specialitate la Spitalul Militar de Urgență „Regina Maria” - Brașov;

- prevenirea riscului apariției infecțiilor nosocomiale prin achiziția și darea în folosință a unui sistem de purificare – sterilizare a aerului și evacuare a gazelor medicale și non-mediceale, a unei instalații de gaze medicale și oxigen, concomitent cu efectuarea lucrărilor de reparații și reabilitare necesare în blocul operator și secția A.T.I. ale Spitalului Militar de Urgență „Dr. Ion Jianu” - Pitești;

- reducerea riscului de infecții asociate asistenței medicale prin dotarea cu echipamente și materiale de specialitate la Spitalul Clinic Militar de Urgență „Dr. Constantin Papilian”- Cluj-Napoca;

- dotarea Spitalului Universitar de Urgență Militar Central „Dr. Carol Davila” cu echipamente și materiale destinate reducerii riscului de infecții asociate asistenței medicale.

În anul 2023, cererile de finanțare aferente proiectelor au parcurs cu succes etapele de evaluare, proiectele fiind selectate pentru finanțare. În al patrulea trimestru al anului 2023, au fost încheiate contractele de finanțare ale proiectelor între unitățile sanitare din subordinea Ministerului Apărării Naționale și Ministerului Sănătății.

Investițiile aferente proiectelor propuse spre finanțare vor consta în:

- reabilitarea/modernizarea/extinderea infrastructurii existente în vederea organizării în unitățile medicale de spitalizare continuă a unor structuri funcționale de boli infecțioase pentru izolarea/gruparea și tratarea pacienților cu IAAM (*infecții ce apar la pacienții care primesc îngrijiri în unități medicale sau în centre rezidențiale sau care au primit recent asemenea îngrijiri și care nu erau manifestate sau în incubație la momentul internării*) determinate de microorganisme MDR (*multidrug resistance*) și cu infecții cu *Clostridium difficile*;

- dezvoltarea laboratoarelor de referință și a celor cu capacitate de investigații și analize de microbiologie specializate;

- achiziționarea de echipamente destinate reducerii infecțiilor nosocomiale.

2. Unități de asistență medicală ambulatorie.

În cadrul apelului de proiecte PNRR/2022/C12/MS/I1.3, a fost depus proiectul cu titlul Dezvoltarea infrastructurii Ambulatoriului Integrat al Spitalul Militar de Urgență „Dr. Alexandru Augustin” – Sibiu.

Valoarea totală a proiectului depus pentru finanțare este de 3.875.566,47 lei.

Investiția aferentă proiectului propus spre finanțare va consta în:

- construcția/reabilitarea/modernizarea/extinderea/dotarea infrastructurii ambulatorii existente;
- îmbunătățirea accesibilității spațiului pentru serviciile medicale și căile de acces;
- asigurarea/modernizarea utilităților generale și specifice (inclusiv conectarea la utilități pe amplasamentul obiectivului de investiții);
- achiziționarea de echipamente pentru infrastructura ambulatorie.

În anul 2023, proiectul a parcurs cu succes etapele de evaluare, iar la data de 14.03.2023 a fost încheiat contractul de finanțare între Spitalul Militar de Urgență „Dr. Alexandru Augustin” – Sibiu și Ministerul Sănătății.

3. Infrastructură spitalicească publică nouă și Echipamente și aparatură medicală - valoarea totală a proiectelor depuse pentru finanțare este de 394.826.333,00 lei.

În urma demersurilor Comitetului Ministerului Apărării Naționale pentru organizarea și coordonarea procesului de atragere de fonduri europene nerambursabile, au fost incluse, spre finanțare, în *Hotărârea Guvernului nr. 1.237/2022 privind aprobarea Programului național de investiții în infrastructura de sănătate, aferent țintei 377, componenta 12 - Sănătate din anexa Deciziei de punere în aplicare a Consiliului din 3 noiembrie 2021 de aprobare a evaluării Planului de redresare și reziliență al României, precum și a metodologiei de aprobare a investițiilor*

finanțate din cadrul Planului național de redresare și reziliență al României, 4 unități medicale publice, după cum urmează:

- realizare pavilion nou – bloc chirurgical politraumă din cazarma 1044 Sibiu;
- realizare pavilion nou medicină operațională – politraumă D + P + 4E, drum acces și rețele în cazarma 646 Brașov;
- pavilion de medicină operațională – politraumă în cazarma 1053 Craiova;
- lucrări de investiții și intervenții în cazarma 705 Pitești.

Ca urmare a depunerii spre finanțare, prin grija Secretariatului Comitetului, a proiectelor aferente celor patru unități spitalicești noi din subordinea Ministerului Apărării Naționale (Brașov, Pitești, Sibiu, Craiova), Ministerul Sănătății a finalizat evaluarea cererilor de finanțare, astfel acestea au fost declarate eligibile și aprobate spre finanțare. La data de 20.04.2023, au fost încheiate contractele de finanțare aferente proiectelor între Ministerul Apărării Naționale și Ministerul Sănătății.

Prin aceste investiții se va asigura inclusiv dotarea spitalelor și a unităților sanitare nou construite cu echipamente medicale (cum ar fi: echipamente pentru departamente specifice și generale pentru salonul de chirurgie, cameră de tratament, camere de izolare, inclusiv pentru boli infecțioase și unități de arși, camere pentru pacienți, centre de îngrijire, unități pentru personalul medical, camere de medicație, camere de pregătire curate, camere de terapie intensivă, camere de izolare pentru terapie intensivă, spații de reabilitare, spații de gestionare a deșeurilor și de depozitare, echipamente de urgență și de resuscitare) și aparatură medicală (cum ar fi: paturi, unități de decontaminare, echipamente IT, cărucioare de urgență, defibrilatoare, pompe de perfuzie, sisteme de monitorizare fiziologică, inclusiv consolă centrală, sisteme de monitorizare fiziologică pentru îngrijiri acute, ventilatoare pentru unități de terapie intensivă, sisteme de scanare de uz general).

Domeniul de intervenție Transformare Digitală – Componenta 7 – Investiția specifică I3.3 Investiții în sisteme informatice și în infrastructură digitală a unităților sanitare publice – PNRR.

În anul 2023, sub îndrumarea Comitetului Ministerului Apărării Naționale pentru organizarea și coordonarea procesului de atragere de fonduri europene nerambursabile, în cadrul apelului de proiecte cod MS-733 aferent investiției I3.3 Investiții în sisteme informatice și în infrastructură digitală a unităților sanitare publice au fost depuse următoarele proiecte:

- dezvoltarea rețelelor de comunicații și informatică, software-ului clinic și non clinic pentru îmbunătățirea accesului la informații și eficientizarea procesului actului medical în SMU „Regina Maria” Brașov;
- digitalizarea și automatizarea fluxurilor de lucru din cadrul SUUMC „Dr. Carol Davila” prin dezvoltarea și integrarea unei soluții informatice modulare necesare personalului medical pentru comunicarea și documentarea informațiilor despre pacient direct de la locul de îngrijire al pacientului utilizând echipamentele portabile interconectate printr-o rețea fără fir;

- îmbunătățirea sistemelor informatice și software la SCMU Cluj-Napoca pentru creșterea calității serviciilor medicale conform principiilor Total Quality Management;
- digitalizarea Spitalului Militar de Urgență „Dr. Alexandru Gafencu Constanța”;
- modernizarea sistemelor informatice și a infrastructurii digitale aparținând SMU „Dr. Aristide Serfioti” Galați pentru realizarea sistemului e-health și telemedicină;
- implementarea conceptului de sănătate prin îmbunătățirea sistemului de sănătate și software ale SCMU „Dr. Iacob Czihaș” Iași, cu scopul creșterii calității serviciilor medicale și a interoperabilității;
- extinderea hardware și actualizare software a rețelei de date medicale ale SMU „Dr. Ion Jianu” Pitești, cu scopul creșterii calității serviciilor medicale și a interoperabilității – PITEX-MS2023;
- digitalizarea Spitalului Militar de Urgență „Dr. Alexandru Augustin” Sibiu.

În prezent, cererile de finanțare aferente proiectelor de mai sus sunt în stadiul de analiză și verificare de către experții din cadrul Ministerului Sănătății.

Valoarea totală a proiectelor depuse este de 38.140.625,97 lei.

Prin această investiție se va asigura dezvoltarea unor module informatice noi care să deservească activitatea unităților sanitare prin demararea unui proces de digitalizare, prin achiziționarea și instalarea echipamentelor necesare (echipamente IT, echipamente pentru comunicații și echipamente conexe, inclusiv licențe), migrarea de date către noi sisteme și infrastructuri, dezvoltare de aplicații informatice aferente, dar și prin instruirea personalului tehnic la nivel local.

Domeniul de intervenție Educație – Componenta 14 din cadrul PNRR

1. Dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ preuniversitar și a unităților conexe:

- dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ preuniversitar din cadrul Statului Major al Forțelor Terestre – Câmpulung Moldovenesc;
- dotarea cu mobilier, materiale didactice și echipamente digitale a unităților de învățământ militar preuniversitar din subordinea Statului Major al Forțelor Aeriene – Alba Iulia.

Proiectele au parcurs cu succes etapa de evaluare, astfel că până la finalul anului 2023 au fost semnate contractele de finanțare cu Ministerul Educației.

Valoarea totală a proiectelor depuse este de 2.306.483 lei.

2. Dotarea cu laboratoare inteligente a unităților de învățământ secundar superior, a palatelor și a cluburilor copiilor:

- dotarea cu smart lab a Colegiului Național Militar „Ștefan cel Mare” Câmpulung Moldovenesc;
- dotarea cu laboratoare inteligente a Colegiului Militar Național „Alexandru Ioan Cuza” Constanța;

- dotarea cu laboratoare inteligente a Colegiului Militar Național „Dimitrie Cantemir” Breaza;
- dotarea cu laboratoare inteligente a Colegiului Militar Național „Mihai Viteazu” Alba Iulia.

În prezent, cererile de finanțare aferente proiectelor sunt în stadiul de analiză și verificare de către experții din cadrul Ministerului Educației.

Valoarea totală a proiectelor depuse este de 1.292.365,08 lei.

Prin această investiție se va asigura crearea unor săli de curs de tip STIAM (Știință, Tehnologie, Inginerie, Arte și Matematică) pentru a oferi oportunități de învățare prin experiență, astfel încât elevii, sub îndrumarea profesorilor din toate ariile curriculare, să devină utilizatori independenți care pot dobândi competențele digitale avansate pentru a îmbrățișa oportunitățile oferite de noile tehnologii și meseriile viitorului.

Obiectivele pentru anul 2024 în domeniul finanțării din fonduri europene, structurale și de investiții, precum și din alte fonduri nerambursabile, sunt următoarele:

- identificarea de noi surse de finanțare care să corespundă nevoilor structurilor din cadrul Ministerului Apărării Naționale;
- îndrumarea structurilor din cadrul Ministerului Apărării Naționale în vederea accesării de finanțare externă nerambursabilă;
- coordonarea și monitorizarea structurilor din cadrul Ministerului Apărării Naționale care au depus și au în etapa de implementare proiecte finanțate din fonduri europene, structurale și de investiții.

VI.8. Activitatea de audit public intern și de administrare a patrimoniului ministerului

Activitatea de audit public intern, desfășurată în anul 2023 de către Direcția audit intern și structurile subordonate, a avut drept scop identificarea principalelor riscuri asociate funcționării sistemului militar, consilierea și sprijinirea conducerii structurilor centrale, a marilor unități și unităților militare pentru atingerea obiectivelor proprii, prin creșterea eficacității și eficienței operațiunilor patrimoniale, respectarea legislației și reglementărilor interne privind administrarea patrimoniului, precum și întărirea responsabilității manageriale. De asemenea, a fost vizată și dezvoltarea sistemelor de control intern managerial în toate structurile și la toate nivelurile ierarhice ale armatei, în conformitate cu reglementările legale în vigoare.

Potrivit prevederilor *Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern*, republicată, cu modificările ulterioare, auditul s-a exercitat la toate unitățile militare prevăzute în plan, fiind auditate activitățile desfășurate de acestea în ultimii trei ani. În cadrul misiunilor de audit, au fost supuse analizei și evaluării: procesul bugetar, activitățile financiar-contabile, achizițiile publice de bunuri, servicii și lucrări, managementul resurselor umane și salarizarea, administrarea patrimoniului, asigurarea logistică, derularea activităților specifice de către entitățile auditate, sistemul de conducere, decizional și control, sistemul de prevenire și combatere a corupției și fraudelor, sistemele de comunicații și informatică, activitatea juridică, organizarea Armatei

României și a fiecărei structuri în parte – analiză și soluții posibile privind creșterea retenției personalului, derularea contractelor de lucrări în Ministerul Apărării Naționale.

În conformitate cu *Planul de audit public intern al Ministerului Apărării Naționale pe anul 2023*, Direcția audit intern și structurile teritoriale subordonate au efectuat: 119 misiuni de audit de regularitate, 3 misiuni de audit de sistem, implicând 48 de unități militare, 1.557 de misiuni de audit al procedurilor de achiziție, 4 misiuni ad-hoc, 1 misiune de evaluare a activităților de audit public intern, 35 misiuni de audit al operațiunilor de modificare a patrimoniului imobiliar, 38 misiuni de consiliere, din care 24 au fost la cererea ordonatorilor de credite și 125 misiuni de verificare a implementării recomandărilor.

Analiza principalilor indicatori privind activitatea de audit public intern, desfășurată în anul 2023, relevă următoarele:

- auditarea, cel puțin o dată la 4 ani, a ordonatorilor de credite, pentru asigurarea conformității cu cerințele Legii nr. 672/2002 privind auditul public intern, republicată, cu modificările ulterioare;

- menținerea sprijinului acordat structurilor militare de către Direcția audit intern, prin utilizarea misiunilor de consiliere, pentru a veni în întâmpinarea nevoilor conducerii de la diferite niveluri ierarhice;

- evidențierea, în rapoartele de audit întocmite, a unor aspecte/problematici semnificative privind funcționarea sistemului militar, pentru care au fost formulate recomandări fezabile pentru remediere;

- stoparea, într-o fază incipientă, a posibilelor efecte cauzate de existența unor erori/disfuncții, prin identificarea acestora și formularea de recomandări care să vizeze implementarea mecanismelor de corecție și prevenire a unor manifestări ulterioare;

- accentuarea caracterului preventiv, prin cuprinderea disfuncțiilor cu caracter de generalitate în *Buletinul preventiv al auditului*, elaborat trimestrial și comunicat categoriilor de forțe și structurilor centrale, pentru a fi difuzate la toate unitățile, pentru eliminarea și prevenirea apariției unor probleme similare;

- reducerea riscurilor asociate obiectivelor și activităților desfășurate în cadrul Ministerului Apărării Naționale, ca urmare a punerii în practică a recomandărilor formulate.

În cadrul misiunilor de audit public intern desfășurate în anul 2023, au fost formulate 1.803 de recomandări, însușite în totalitate de către comandanții/șefii structurilor auditate, din care 755 au fost deja implementate (cca. 42%), celelalte fiind în curs de implementare. Totodată, în cursul anului au fost desfășurate 97 de misiuni de verificare a modului de implementare a recomandărilor, fiind verificate 4.071 de recomandări, dintre care 3.352 au fost implementate integral (cca. 82%).

Recomandările formulate au vizat, în principal, corectarea disfuncțiilor constatate, prevenirea apariției acestora în viitor, precum și creșterea eficacității și eficienței actului de conducere la toate compartimentele și nivelurile ierarhice ale instituției militare, prin exercitarea funcției de control

intern managerial asupra activităților planificate și a resurselor alocate în scopul atingerii obiectivelor propuse.

Pe timpul misiunilor de audit, pentru disfuncțiile având caracter de iregularitate, au fost întocmite 2 formulare de constatare și raportare a iregularităților, care au fost înaintate, conform procedurii, ministrului apărării naționale, cu propuneri de soluționare.

În conformitate cu dispozițiile art. 9 din *Legea nr. 672/2002 privind auditul public intern*, republicată, cu modificările ulterioare, la nivelul organizației militare funcționează *Comitetul de audit intern al Ministerului Apărării Naționale*.

În anul 2023, *Comitetul de audit intern al Ministerului Apărării Naționale* s-a întrunit de două ori, în cadrul unor ședințe ordinare. În cadrul ședințelor au fost analizate recomandările formulate de auditorii interni, a fost aprobat *Raportul privind activitatea Comitetului de audit intern* și au fost avizate *Planul multianual de audit public intern pentru perioada 2024-2027* și *Planul de audit public intern al Ministerului Apărării Naționale pe anul 2024*.

Contabilitatea unităților militare asigură informații ordonatorilor de credite cu privire la execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, rezultatul execuției bugetare, patrimoniul aflat în administrare, rezultatul patrimonial, costul programelor aprobate prin buget, dar și informații necesare pentru întocmirea contului general anual de execuție a bugetului de stat, a contului anual de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor speciale.

Răspunderea pentru organizarea și conducerea contabilității revine ordonatorului de credite.

Pentru unitățile militare, documentul oficial de prezentare a situației patrimoniului aflat în administrare și a execuției bugetului de venituri și cheltuieli, îl reprezintă situațiile financiare. În anul 2023, acestea s-au întocmit trimestrial, conform normelor elaborate de către Ministerul Finanțelor și a dispozițiilor emise de către șeful Direcției generale financiar-contabile.

Întocmirea situațiilor financiare anuale a fost precedată de inventarierea generală a elementelor de activ și de pasiv și a celorlalte bunuri și valori aflate în gestiune, potrivit normelor emise în acest scop de către Ministerul Finanțelor și a celor specifice emise de către Ministerul Apărării Naționale.

Situațiile financiare, întocmite la data de 31 decembrie 2023, oferă o imagine fidelă a activelor, datoriilor, poziției financiare (active nete/patrimoniu net/capital propriu), precum și a performanței financiare și a rezultatului patrimonial.

În Ministerul Apărării Naționale, controlul financiar preventiv propriu s-a exercitat asupra tuturor operațiunilor care afectează fondurile publice și/sau patrimoniul public, în conformitate cu prevederile *Legii nr. 500/2002 privind finanțele publice*, cu modificările și completările ulterioare, ale *Ordonanței Guvernului nr. 119/1999 privind controlul intern/managerial și controlul financiar preventiv*, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale actelor normative subsecvente emise în acest scop de către ministrul finanțelor și ministrul apărării naționale.

Documentele privind operațiunile prin care s-au afectat fondurile publice și/sau patrimoniul public au fost însoțite de avizele compartimentelor de specialitate, de note de fundamentare, de acte și/sau documente justificative conform prevederilor legale în vigoare.

În anul 2023, nu s-au înregistrat cazuri de refuz de acordare a vizei de control financiar preventiv propriu.

În anul 2023, Corpul de control și inspecție a efectuat inspecții și controale operative în urma cărora au fost identificate aspecte ce au vizat administrarea patrimoniului Ministerului Apărării Naționale.

În urma activității de monitorizare a propunerilor rezultate din activitățile specifice de inspecții și controale, factorii de conducere au depus eforturi pentru implementarea măsurilor de remediere a deficiențelor constatate.

Administrarea proprietății imobiliare a Ministerului Apărării Naționale:

Ministerul Apărării Naționale are în patrimoniu 1169 de cazărmi, aflate în zonele de responsabilitate a 6 (șase) centre de domenii și infrastructuri, din care 123 de cazărmi sunt dezafectate ca urmare a procesului de restructurare și reorganizare a armatei și fac obiectul analizei structurilor abilitate ale ministerului, în vederea stabilirii unor noi destinații și reintegrării unei părți din acestea în circuitul militar, conform nevoilor structurii de forțe a armatei, respectiv valorificării celor disponibile în condițiile legii.

În scopul protejării patrimoniului imobiliar, Direcția domenii și infrastructuri, împreună cu centrele de domenii și infrastructuri, a desfășurat activitățile de înscriere a imobilelor în cartea funciară în conformitate cu prevederile *Legii nr. 7/1996 a cadastrului și publicității imobiliare*, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Au fost înscrise în Cartea funciară 1143 de cazărmi, unele integral, altele parțial, reprezentând peste 97% din totalul cazărmilor.

Un număr de 74 de cazărmi sunt afectate parțial sau integral de litigii imobiliare și urmează a fi înscrise integral în cartea funciară, după soluționarea litigiilor de către instanțele judecătorești.

În anul 2023, au fost adoptate de către Guvern 36 acte normative care au determinat modificarea patrimoniului imobiliar/efectuarea unor modificări și completări în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, astfel:

- 4 hotărâri ale Guvernului prin care s-a aprobat înscrierea unor imobile în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului și darea acestora în administrarea Ministerului Apărării Naționale;

- 9 hotărâri ale Guvernului prin care s-a aprobat actualizarea valorii de inventar/modificări și completări în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului pentru 206 imobile aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale;

- 6 hotărâri ale Guvernului pentru aprobarea transmiterii unor părți de imobile sau aflate în domeniul public al statului, din administrarea Ministerului Apărării Naționale, în administrarea altor ministere/instituții ale statului;

- 17 hotărâri ale Guvernului pentru aprobarea transmiterii unor părți de imobile sau imobile aflate în domeniul public al statului și în administrarea Ministerului Apărării Naționale, în domeniul public local, pentru realizarea unor obiective de investiții de utilitate publică de interes local.

Ca urmare a procesului de restructurare și reorganizare a armatei, o serie de construcții au fost dezafectate deoarece nu mai sunt de utilitate și prezintă risc în exploatare în condiții de siguranță. Pentru aceste construcții nu se justifică efectuarea lucrărilor de reparații capitale și au fost propuse de unitățile militare care administrează cazărmiile în vederea scoaterii din funcțiune și casării acestora, în conformitate cu prevederile legislației în vigoare.

În anul 2023 au fost adoptate de către Guvern 9 acte normative care au aprobat trecerea din domeniul public în domeniul privat al statului a 375 de construcții și amenajări la terenuri din 72 de cazărmi, în vederea scoaterii din funcțiune și casării.

O altă formă de valorificare a proprietăților imobiliare disponibile o reprezintă închirierea imobilelor sau părților din acestea, în conformitate cu prevederile *Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ*, cu modificările și completările ulterioare, în anul 2023 fiind elaborate, pe baza propunerilor structurilor utilizatoare și aprobate de către Guvern, 10 proiecte de acte normative privind închirierea unor părți din imobilele aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale.

Măsurile de eficientizare a administrării patrimoniului Ministerului Apărării Naționale luate în anul 2023 au fost:

- continuarea activităților de înscriere a imobilelor în cartea funciară în scopul protejării patrimoniului imobiliar;

- elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative care au avut ca obiect trecerea din domeniul public în domeniul privat al statului a unor construcții și amenajări la terenuri care prezintă risc în exploatare în condiții de siguranță, în vederea scoaterii din funcțiune și casării acestora, în scopul diminuării costurilor cu utilitățile și pentru lucrările de întreținere și mentenanță a infrastructurii din cazărmi;

- elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative pentru efectuarea unor modificări și completări în inventarul centralizat al bunurilor din domeniul public al statului, în scopul asigurării concordanței între inventarul centralizat aflat la Ministerul Finanțelor și evidențele unităților militare cu atribuții în administrarea cazărmiilor;

- elaborarea și promovarea proiectelor de acte normative privind transmiterea unor cazărmi dezafectate din patrimoniul Ministerului Apărării Naționale către autoritățile publice locale sau în administrarea unor instituții publice, condiționat de refacerea unor facilități la cazărmiile ministerului afectate de lucrări de investiții pentru realizarea unor obiective de utilitate publică de interes național;

- închirierea terenurilor și spațiilor disponibile (terenuri agricole, terenuri situate în intravilan, pășuni și clădiri) către terți pentru desfășurarea unor activități, în vederea valorificării în condițiile legii.

În anul 2023, structurile subordonate Direcției domenii și infrastructuri au avut în execuție 145 de proiecte imobiliare, în diferite stadii de implementare, la 74 dintre acestea realizându-se recepția la terminarea lucrărilor, cumulând o valoare de 989.405.157,07 lei.

Dintre acestea, putem menționa:

- realizare infrastructură statică a Comandamentului Corpului Multinațional de Sud-Est (Headquarters Multinational Corps South-East/HQ MNC-SE) în cazarma 562 Sibiu;

- realizare pavilion sala de sport, modernizare parc auto, împrejmuire și SISOM în Cazarma 807 Craiova;

- realizare pavilioane noi în cazarma 763 Ploiești;

- realizare lucrări de infrastructură bază aeriană - zonă operațională în cazarma 727 Fetești;

- realizare infrastructură în cazarma 1300 Sfântu Gheorghe;

- reabilitare infrastructură în cazarma 2887 Mangalia;

- realizare pavilion nou în cazarma 914 București;

- realizare pavilion multifuncțional în cazarma 3493 București;

- realizare pavilion administrativ în incinta cazărării 3589 București.

- lucrări de infrastructură necesare funcționării Colegiului Național Militar „Tudor Vladimirescu” Craiova.

În anul 2023, Direcția domenii și infrastructuri, în calitatea sa de utilizator de fonduri pentru beneficiari de lucrări și dotări, a avut aprobat un buget total de 1.156.333 mii lei, din care execuția a fost de 921.093 mii lei. Din bugetul aprobat, a rezultat o execuție de 79,66%.

Din soldul de 432.505 mii lei rămas în acreditive la 31.12.2023, în anul 2023 a fost utilizată în acreditive suma de 351.041 mii lei, rezultând un sold de 81.464 mii lei în acreditive la 31.12.2023.

Execuția efectivă în anul 2023 a fost de 1.272.134 mii lei, din care 921.093 mii lei din bugetul pentru anul 2023 și 351.041 mii lei din acreditive.

Față de anul 2022, în care execuția efectivă a fost de 933.826 mii lei, se constată o creștere cu 36,23% a cheltuielilor de capital.

Până la această dată, Ministerul Apărării Naționale, prin Direcția domenii și infrastructuri, în calitate de autoritate în domeniu, a finalizat 40 proiecte de infrastructură finanțate prin Programul NATO de Investiții în Securitate (NSIP) din cadrul pachetelor de capacități aprobate de NATO, în cazărmi din garnizoanele Fetești, Otopeni, București, Midia, Mangalia, Timișoara, Cincu și Tunari, în care sunt dislocate structuri din subordinea Statului Major al Forțelor Aeriene, Statului Major al Forțelor Navale, Statului Major al Forțelor Terestre și Comandamentului Logistic Întrunit, în

valoare totală de 94.907,103 mii euro, din care 68.462,322 mii euro finanțare NATO și 26.444,781 mii euro finanțare România.

În baza contractelor aflate în derulare (continuate și finalizate), în cursul anului 2023 au fost efectuate plăți în valoare totală de 8.826,252 mii euro, din care 7.950,213 mii euro pe sursa de finanțare NATO și 876,038 mii euro cofinanțare România.

În anul 2023, au fost finalizate următoarele obiective de investiție NSIP din cazarmile:

- 1026 Tunari – proiect NSIP 3RS35002-06 - Rampe de încărcare-descărcare - 3RS35002-07, Zonă depozitare , 3RS35002-12 - Zonă parcare tehnică militară, 3RS35002-18 - Heliport ;
- 1252 Lugoj: - proiect NSIP 3FS35001 - Asigurare depozit pentru materiale clasa a V-a.

De asemenea au fost continuate lucrările pentru realizarea celorlalte 12 obiective de investiție NSIP din cazarma 1026 Tunari - Realizare bază de staționare temporară - 3RS35002.

Documentațiile tehnico-economice TBCE aferente proiectelor NSIP din cazarma 888 Mihail Kogălniceanu (3AF35041, 3AF35042, 3AF35043 și 3PL35002) au fost transmise către autoritățile NATO, procedura de autorizare a documentațiilor tehnico-economice din cazarma 888 Mihail Kogălniceanu fiind suspendată până la elaborarea și aprobarea unui Master Plan Integrator pentru proiectele NSIP.

Ca urmare a continuării demersurilor către NATO, au fost obținute autorizări pentru proiectele NSIP din cazarma 888 Mihail Kogălniceanu: 3AF35021 - valoarea totală estimată a proiectului este de 11.744,363 mii euro, din care 8.333,375 mii euro finanțare NATO și 3.410,988 mii euro finanțare Romania, respectiv 3AF35023 - valoarea totală estimată a proiectului este de 10.096,998 mii euro, din care 5.957,867 mii euro finanțare NATO și 4.139,131 mii euro finanțare România.

Valoarea totală estimată a proiectelor ce urmează a fi implementate în cazarma 888 Mihail Kogălniceanu este de 86.654 mii euro, urmând ca valorile pe surse de finanțare (NATO și România) să fie stabilite după autorizarea IC NATO.

În cursul anului 2023, au fost transmise la NATO următoarele documentații:

- *Additional Fund Request* pentru proiectul NSIP 3AF35019 - Asigurare facilități depozitare materiale speciale din cazarma 727 Borcea; valoarea totală estimată a proiectului este de 8.781,60 mii euro, din care 8.617,44 mii euro finanțare NATO și 164,16 mii euro finanțare România. Ca urmare a aprobării NATO, proiectul a fost avizat în CTE al Ministerului Apărării Naționale și a fost transmisă delegarea de competență către Centrul de domenii și infrastructuri 4 Focșani pentru inițiere procedură de achiziție execuție lucrări;

- *First Stage Authorization and IFB* pentru obiectivul de investiție NSIP 3AF35028 – Asigurare platformă parcare aeronave din cazarma 727 Borcea; valoarea proiectului este de 11.697,15 mii euro, din care 8.772,86 mii euro finanțare NATO și 2.924,29 mii euro finanțare România. Ca urmare a aprobării NATO, proiectul a fost avizat și aprobat în CTE al Ministerului Apărării Naționale și a fost transmisă delegarea de competență către Centrul de domenii și

infrastructuri 1 București pentru inițiere procedură de achiziție NCB+ pentru proiectare și execuție lucrări.

În anul 2023 au fost încheiate următoarele contracte:

- proiectare (PTh+DE), execuție lucrări și asistență tehnică, respectiv consultanță, dirigenție de șantier și supraveghere lucrări, pentru realizarea obiectivelor de investiție NSIP 3AF35024 – Asigurare facilități operare escadriță și 3AF35025 – Asigurare platformă depozitare, din cazarma 888 Mihail Kogălniceanu; valoarea totală estimată a proiectelor este de 2.549,54 mii euro, din care 1.448,14 mii euro finanțare NATO și 1.101,40 mii euro finanțare România;

- proiectare (PTh+DE), execuție lucrări și asistență tehnică, respectiv consultanță, dirigenție de șantier și supraveghere lucrări, pentru reabilitarea a trei pavilioane (D, E, Ș) din cazarma 1026 Tunari incluse în cadrul proiectului NSIP 3RS35002-01; valoarea totală estimată a proiectului este de 2.370,91 mii euro, finanțare 100 % România.

În cursul anului 2024 vor fi derulate procedurile de achiziție pentru încheierea următoarelor contracte:

- execuție lucrări și servicii de consultanță, dirigenție de șantier și supraveghere lucrări pentru obiectivele de investiție NSIP: 3NB35001-M, 3NB35002-M, 3NB35003-M, 3NB35005-M, din cazarma 2918 Constanța și 3AF35019 din cazarma 727 Borcea;

- proiectare cu asistență tehnică, execuție lucrări și consultanță, dirigenție de șantier și supraveghere lucrări pentru realizarea obiectivului de investiție NSIP 3AF35028 din cazarma Borcea.

În privința administrării patrimoniului Ministerului Apărării Naționale, Direcția de prevenire și investigare a corupției și fraudelor a organizat și desfășurat, potrivit atribuțiilor specifice, atât misiuni de investigare, cercetări administrative, cât și misiuni de prevenire, în domeniul achizițiilor publice, în domeniul angajării, lichidării, ordonanțării și plății cheltuielilor, precum și în domeniul gestionării și administrării patrimoniului ministerului, respectiv al instituțiilor aflate în subordinea sau coordonarea acestuia.

De asemenea, în anul 2023, Direcția de prevenire și investigare a corupției și fraudelor a întreprins demersurile în vederea armonizării legislației referitoare la răspunderea materială a militarilor cu decizia Curții Constituționale, materializate prin publicarea, în luna octombrie 2023 a *Legii nr. 279/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor*.

VI.9. Prevenirea și investigarea corupției și fraudelor

În acord cu implementarea măsurilor dispuse la nivel național și internațional pentru gestionarea fenomenului corupției, perpetuarea acestuia fiind considerată potrivit Strategiei naționale de apărare a țării 2020-2024 un risc la adresa securității naționale, în anul 2023 s-au intensificat activitățile specifice asigurării managementului activităților de prevenire, identificare și investigare a corupției și fraudelor, în vederea menținerii unei culturi a integrității în cadrul

instituției.

În acest context, prin grija structurii specializate a Ministerului Apărării Naționale, Direcția de prevenire și investigare a corupției și fraudelor, s-au desfășurat activități specifice de prevenire în rândul personalului Ministerului Apărării Naționale, dar și pentru recuperarea prejudiciilor produse prin comiterea acestora, activități care au contribuit semnificativ la gestionarea riscurilor și vulnerabilităților instituționale de fraudă și corupție.

În primul semestru al anului 2023, s-au derulat activitățile necesare pregătirii evaluării Ministerului Apărării Naționale, pe linia implementării Strategiei naționale anticorupție 2021-2025 (SNA 2021-2025), revizuirea riscurilor de corupție, coordonarea activităților specifice și asigurarea, la cerere, a asistenței și îndrumării metodologice pentru structurile din cadrul instituției. De asemenea, a fost asigurată legătura cu Secretariatul tehnic al Strategiei naționale anticorupție din Ministerul Justiției și a fost reprezentat Ministerul Apărării Naționale în cadrul reuniunilor platformei de cooperare a administrației publice centrale.

În contextul adoptării Strategiei naționale anticorupție 2021-2025, în cadrul misiunii tematice, parte a mecanismului de monitorizare a implementării SNA 2021-2025, Ministerul Apărării Naționale a fost evaluat, în luna aprilie 2023, cu privire la modul de îndeplinire a obiectivelor aferente următoarelor teme: riscurile de corupție, incidentele de integritate și mecanismul de implementare a SNA.

Pentru buna desfășurare a misiunii de evaluare, au fost dispuse măsuri organizatorice pentru asigurare prezenței personalului de specialitate propriu pe timpul vizitelor desfășurate de echipa de evaluatori la sediile structurilor militare evaluate, iar potrivit conținutului rapoartelor de evaluare, la nivelul ministerului nu au fost identificate deficiențe privind modul de implementare a măsurilor aferente temelor care au fost supuse evaluării. Mai mult, au fost identificate, de către echipa de evaluatori, bune practici ce pot fi adoptate de către alte instituții.

În luna octombrie 2023, prin prisma implementării Strategiei naționale anticorupție 2021-2025, la nivelul Ministerului Apărării Naționale, s-a desfășurat misiunea de documentare de către auditori externi din cadrul Curții de Conturi a României, aceasta presupunând obținerea de informații pentru a se concluziona și formula recomandări privind existența la nivelul instituției a unei culturi a eticii și integrității, precum și măsura în care principiile, orientările și procesele etice sunt integrate în sistemul de integritate organizațională. La finalul misiunii de documentare nu au existat aspecte în divergență cu privire la observațiile prezentate în vederea îmbunătățirii componentelor sistemului de management al integrității, recomandările formulate de auditori regăsindu-se deja înscrise ca măsuri în *Planul de integritate pentru implementarea Strategiei naționale anticorupție 2021 – 2025 în cadrul Ministerului Apărării Naționale*.

În vederea aplicării *Hotărârii Guvernului nr. 599/2018 pentru aprobarea Metodologiei standard de evaluare a riscurilor de corupție în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu indicatorii de estimare a probabilității de materializare a riscurilor de*

corupție, cu indicatorii de estimare a impactului în situația materializării riscurilor de corupție și formatul registrului riscurilor de corupție, precum și pentru aprobarea Metodologiei de evaluare a incidentelor de integritate în cadrul autorităților și instituțiilor publice centrale, împreună cu formatul raportului anual de evaluare a incidentelor de integritate, potrivit dispoziției incidente domeniului, la nivelul structurilor militare, a fost actualizat și aprobat, de către ministrul apărării naționale, registrul riscurilor de corupție. Totodată, au fost gestionate activitățile specifice evaluării riscurilor de corupție, fiind asigurat suportul practic și metodologic pentru structurile din cadrul Ministerului Apărării Naționale.

De asemenea, în anul 2023, au continuat acțiunile privind consolidarea demersului guvernamental de a dezvolta și facilita procesul de publicare a seturilor de date deschise, acesta fiind unul din angajamentele cuprinse în *Planul național de acțiune 2022 - 2024 pentru implementarea Parteneriatului pentru Guvernare Deschisă*.

La nivel tehnic, colectarea și publicarea seturilor de date create și gestionate în Ministerul Apărării Naționale, au fost asigurate de structura cu responsabilități în domeniu, până în prezent fiind publicate și actualizate permanent pe portalul național 53 seturi de date.

Ca o continuitate firească a aplicării strategiei de consolidare a integrității prin măsuri de educație și conștientizare, în anul 2023, activitatea de prevenire a constituit una dintre cele mai importante componente a activității circumscrise domeniului, concretizată, în principal, prin informarea permanentă a persoanelor de decizie de la toate nivelurile ierarhice cu privire la rezultatele verificărilor efectuate, concluziile și propunerile formulate, expertizarea anticorupție și antifraudă a actelor normative și reglementărilor interne care ar putea genera vulnerabilități în planul integrității instituționale, formularea de propuneri de modificare, completare sau armonizare a prevederilor acestora, după caz, întreprinderea demersurilor pentru armonizarea legislației referitoare la răspunderea materială a militarilor cu decizia Curții Constituționale, materializate prin publicarea, în luna octombrie 2023 a *Legii nr. 279/2023 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 121/1998 privind răspunderea materială a militarilor*, organizarea de misiuni de prevenire în structuri care au fost apreciate cu risc ridicat de producere a unor incidente de integritate ori prejudicii, respectiv prin participarea la sesiuni de informare a personalului ministerului cu privire la riscurile și vulnerabilitățile de corupție și fraude.

VI.10. Activitatea de informare și relații publice

În anul 2023, activitatea de informare și relații publice a Ministerului Apărării Naționale s-a desfășurat cu respectarea dreptului la informație al cetățenilor, garantat de articolul 31 din Constituția României, și a legislației subsecvente. Activitatea de comunicare a Ministerului Apărării Naționale a urmărit asigurarea permanentă a respectării principiilor informării publice, transparenței și accesului la informațiile de interes public, pe cele două paliere ale sale - comunicarea de valori (în baza calendarului evenimentelor de relevanță publică) și comunicarea de criză (în baza planurilor de contingență interinstituționale).

Direcția informare și relații publice (DIRP) a asigurat un flux constant de informații, în format multimedia și a pus la dispoziția publicului datele necesare pentru înțelegerea corectă a problematicii militare. Activitățile de informare și relații publice au contribuit la menținerea unei încrederi ridicate a populației în instituția militară, prin informarea continuă, corectă și nediscriminatorie a audiențelor asupra rolului și misiunilor Armatei României.

Cercetările sociologice efectuate pentru a evalua percepția publică asupra instituțiilor publice din România, au confirmat că, în anul 2023, Armata României s-a situat pe unul dintre primele două locuri în rândul instituțiilor publice în care cetățenii români au multă și foarte multă încredere (sondaj CURS – ianuarie: Armata pe primul loc cu 67% încredere, locul doi Pompierii cu 63%; sondaj CURS – mai: Armata pe locul doi cu 71%, Pompierii, pe primul loc cu 77%; sondaj CURS – noiembrie: Armata pe primul loc cu 72%, Pompierii pe locul doi cu 70%).

Una dintre temele principale ale activității de informare publică a cuprins măsurile pentru consolidarea securității pe flancul estic al NATO și contribuția țării noastre la asigurarea securității aliate. Pe parcursul anului 2023, a fost reflectată mediatic activitatea militarilor români participanți la misiuni externe, în Bosnia și Herțegovina, Kosovo, Republica Centrafricană și Polonia, precum și activitatea militarilor aliați din Grupul de Luptă al NATO constituit în România, ca urmare a crizei de securitate cauzate de agresiunea Federației Ruse împotriva Ucrainei.

Circumstanțele excepționale induse de continuarea conflictului armat dintre Federația Rusă și Ucraina, declanșat la începutul anului 2022, precum și a izbucnirii, în 7 octombrie 2023, a unui conflict între militanți palestinieni conduși de către organizația Hamas, din Fâșia Gaza și statul Israel, au generat neliniște și îngrijorare în rândul populației, astfel încât DIRP a intensificat măsurile pentru informarea publică rapidă a audiențelor naționale și internaționale cu privire la situația reală și la acțiunile întreprinse de autoritățile române independent și/sau în conjuncție cu entitățile aliate și parteneri NATO și UE.

În acest context, DIRP a asigurat coordonarea și sincronizarea activităților de informare publică, pe teme referitoare la solidaritatea euroatlantică, cu structurile de informare și relații publice ale celorlalte ministere și agenții guvernamentale, cu ambasadele din România ale statelor aliate și cu comandamentele NATO care contribuie la implementarea măsurilor de descurajare și apărare.

Au fost gestionate numeroase situații de criză mediatică, determinate de atacurile cu drone asupra infrastructurii portuare ucrainene, în proximitatea graniței dintre Ucraina și România, interceptarea, identificarea și escortarea (după caz) a aeronavelor intrate în spațiul aerian românesc, incidente pe mare (neutralizare dispozitive explozive neexplodate). De asemenea, au fost prezentate public, misiunile de transport umanitar în țară și străinătate (transport pacienți, transport umanitar pentru refugiații români din Fâșia Gaza, sprijinirea instituției Pompierilor în

transportul de echipamente pentru stingerea incendiilor din Grecia și Franța) respectiv, participarea Echipei Invictus România la jocurile de la Düsseldorf.

O altă temă importantă din sfera activității de informare publică a vizat programele de modernizare și înzestrare ale Armatei României, în condițiile creșterii procentului alocat apărării la 2,5% din Produsul Intern Brut, începând cu anul 2023. Dintre acestea, menționăm recepționarea, în luna noiembrie 2023, a primelor trei aeronave F-16 Fighting Falcon achiziționate de România de la Regatul Norvegiei; sosirea, în luna decembrie 2023, în portul militar Constanța, a vânătorului de mine M 270 „Sublocotenent Ion Ghiculescu”, achiziționat prin acordul de tip guvern la guvern, încheiat între România și Regatul Unit al Marii Britanii și al Irlandei de Nord.

Conform politicilor de informare publică NATO, a fost organizată componenta de comunicare pentru numeroase exerciții, antrenamente în comun cu forțele aliate care au avut loc în țară și a altor evenimente importante precum: inaugurarea, în luna noiembrie, a Centrului European de Instruire F-16 din România, care funcționează în Baza Aeriană 86 Fetești.

Informarea publică din oficiu a constatat în actualizarea, modificarea și completarea permanentă a informațiilor de interes public, pe site-ul central al Ministerului Apărării Naționale, în concordanță cu art. 5 din *Legea nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, actualizată. Au fost întocmite la termen Raportul de activitate al Ministerului Apărării Naționale pe anul 2022 (publicat în Monitorul Oficial al României, Partea a III-a) și Raportul de evaluare a implementării *Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public*, în anul 2022. Ambele rapoarte au fost publicate pe site-ul central al Ministerului Apărării Naționale.

Informarea publică „la cerere” s-a desfășurat, conform legislației în vigoare, cu încadrarea în termenele legale de soluționare a solicitărilor cetățenilor și transmiterea unor răspunsuri coerente, documentate, cu respectarea instrucțiunilor privind protecția informațiilor clasificate.

VI.11. Soluționarea petițiilor și primirea în audiență la ministrul apărării naționale

Activitatea de soluționare a petițiilor desfășurată în cadrul Ministerului Apărării Naționale, este gestionată în conformitate cu prevederile *Ordonanței Guvernului nr. 27/2002 privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor*, aprobată prin *Legea nr. 233/2002*, cu modificările și completările ulterioare, și ale *Ordinului ministrului apărării naționale nr. M.101/2012 privind organizarea și desfășurarea în cadrul Ministerului Apărării Naționale a activităților de soluționare a petițiilor și de primire în audiență*, cu modificările și completările ulterioare.

Personalul implicat în activitatea de relații cu publicul a respectat principiile privind imparțialitatea soluțiilor adoptate, transparența demersurilor întreprinse, acționând prompt pentru analizarea și cercetarea tuturor cererilor și sesizărilor.

În evidența structurilor Ministerului Apărării Naționale s-au înregistrat 372.919 cereri, dintre care 354 au prezentat probleme care nu erau de competența Ministerului Apărării Naționale, acestea fiind redirectionate în sensul prevederilor art. 6¹ din ordonanță, către autoritățile publice sau instituțiile publice care au ca atribuții rezolvarea problemelor sesizate, astfel încât petițiile să fie soluționate prin furnizarea informațiilor necesare, cu indicarea temeiurilor legale în cauză.

Petițiile au fost primite prin poștă sau fax ori au fost depuse direct la punctul de lucru, precum și prin serviciul de poștă electronică (e-mail) folosind aplicația informatică dedicată disponibilă pe site-ul instituției.

Cererile, reclamațiile, sesizările și propunerile rămase în evidența structurilor Ministerului Apărării Naționale s-au referit, în general, la:

- eliberarea documentelor necesare pentru acordarea unor drepturi conform *Legii nr. 130/15.07.2020 pentru completarea art. 5 din Decretul-lege nr. 118/1990 privind acordarea unor drepturi persoanelor persecutate din motive politice de dictatura instaurată cu începere de la 6 martie 1945, precum și celor deportate în străinătate ori constituite în prizonieri.*

- mutarea sau ocuparea unor funcții fără respectarea prevederilor Normelor privind organizarea și funcționarea sistemului de ierarhizare și selecție în vederea evoluției în carieră a cadrelor militare, aprobate prin *Ordinul ministrului apărării naționale nr. M.69/2015*, cu modificările și completările ulterioare;

- rechemarea în activitate a personalului militar trecut în rezervă prin demisie;
- posibile abuzuri săvârșite de unele cadre militare în exercitarea atribuțiilor de serviciu;
- nereguli în legătură cu organizarea selecției rezerviștilor voluntari;
- informații privind procedura de mobilizare în caz de război a cetățenilor români cu domiciliu în străinătate;

- echivalarea studiilor militare cu studii civile;
- încălcări ale codurilor de conduită etică și a regulamentului disciplinei militare;
- asigurarea drepturilor bănești cuvenite cadrelor militare participante la misiuni în afara teritoriului național, în conformitate cu prevederile Hotărârii Guvernului nr. 1086/2004, cu modificările și completările ulterioare;

- propuneri de modificare a prevederilor *Legii nr. 168/2020 pentru recunoașterea meritelor personalului participant la acțiuni militare, misiuni și operații pe teritoriul sau în afara teritoriului statului român și acordarea unor drepturi acestuia, familiei acestuia și urmașilor celui decedat*, cu modificările și completările ulterioare;

- acordarea ajutorului financiar cuvenit la trecerea în rezervă;
- propuneri privind promovarea unor soluții de manageriat pentru rezolvarea unor probleme din cadrul Clubului Sportiv al Armatei „Steaua”;
- plata cheltuielilor de școlarizare în urma exmatriculării din sistemul de învățământ militar;

- solicitări de sprijin ale autorităților publice centrale și locale în organizarea și desfășurarea unor activități/ceremonii cu participarea personalului militar;
- luarea în evidență ca personal militar în rezervă;
- promovarea în funcție și/sau înaintarea în grad pentru cadrele militare în rezervă și în retragere;
- recalcularea pensiilor, actualizarea și indexarea acestora;
- acordarea de asistență medicală, decontarea medicamentelor și a analizelor de specialitate cadrelor militare în activitate, în rezervă și în retragere;
- eliminarea diferențelor existente între pensiile militare, generate de cadrul legislativ în vigoare;
- eliberarea de adeverințe privind cuantumul veniturilor realizate în Ministerul Apărării Naționale și/sau atestarea condițiilor de muncă;
- soluționarea aspectelor privind situația Cimitirului Eroilor de la Valea Uzului;
- probleme salariale ale funcționarilor publici din Ministerul Apărării Naționale;
- situația patrimonială a unor terenuri/imobile și închirierea unor spații aflate în administrarea Ministerului Apărării Naționale;
- acordarea unor ajutoare sociale, materiale și bănești;
- eliberarea unor avize specifice Ministerului Apărării Naționale în cazul vânzării unor terenuri agricole sau a obținerii autorizației de construire.

Propunerile au fost luate în evidență și avute în vedere în procesul de elaborare a inițiativelor legislative sau de modificare a unor ordine și instrucțiuni, respectiv a normelor metodologice de aplicare a acestora.

Ministrului apărării naționale i-au fost adresate 81 de solicitări pentru primirea în audiență în acest sens fiind organizate 12 sesiuni de audiență. Din cele 81 de solicitări, au fost primiți în audiență 68 de petiționari, 13 petiționari nu s-au prezentat invocând probleme medicale și alte motive, iar 9 petiționari au fost replanificați.

În perioada analizată, au fost înregistrate 147 de solicitări scrise, prezentate personal la sediul Ministerului Apărării Naționale. Petiționarii în cauză au fost consiliați referitor la prevederile legale în vigoare și procedurile de obținere a documentelor necesare clarificării aspectelor prezentate, iar petițiile înaintate cu aceste ocazii au fost redirecționate spre competență soluționare structurilor cu responsabilități în domeniu.

Totodată, în anul 2023 au fost executate controale tematice la Spitalul de Urgență Universitar Militar Central „Dr. Carol Davila”, Casa de pensii sectorială a Ministerului Apărării Naționale, Direcția domeniului și infrastructuri, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor, Institutul Național de Medicină Aeronautică și Spațială „Gl.dr.av. Victor Anastasiu” și la Agenția de Informații Geospațiale a Apărării „General de divizie Constantin Barozzi”, privind modul de gestionare și soluționare a petițiilor și cererilor de primire în audiență.

VII. CINSTIREA EROILOR NEAMULUI

În cursul anului 2023, Ministerul Apărării Naționale prin Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a derulat o serie de activități și proiecte, în conformitate cu atribuțiile stabilite prin actele normative specifice și în baza documentelor de planificare a activităților.

*Cu privire la restaurarea mormintelor și operelor comemorative de război românești din străinătate și organizarea de ceremonii de inaugurare a obiectivelor comemorative, în anul de referință, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a finanțat și a implementat, pe teritoriul Republicii Moldova, proiectele de investiție imobiliară privind restaurarea Parcele de onoare a eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial de la Sociteni (raion Ialoveni) și de realizare a unor lucrări de reparații la Cimitirul de onoare al eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial din localitatea Micleușeni (raion Strășeni). Proiectele comemorative s-au derulat în baza prevederilor *Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Moldova privind regimul juridic al mormintelor de război românești situate pe teritoriul Republicii Moldova*, semnat la Iași la 3 martie 2012 și ratificat, pentru partea română, prin *Legea nr. 57/2013*.*

De asemenea, la data de 25 octombrie 2023, în contextul sărbătoririi *Zilei Armatei României*, s-a desfășurat ceremonia de inaugurare a Parcele de onoare a eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial de la Sociteni, unde își dorm somnul de veci 20 de militari români, activitatea fiind organizată de către Ambasada României la Chișinău și Biroul Atașatului român al Apărării în Republica Moldova.

Delegația Oficiului Național pentru Cultul Eroilor care a participat la ceremonie a realizat, cu acest prilej, recepția la terminarea lucrărilor de restaurare a obiectivelor comemorative de război românești de pe teritoriul Republicii Moldova, predarea în administrare a acestora către autoritățile locale, precum și documentare în teren la alte obiective comemorative de război ale eroilor români în vederea fundamentării unor viitoare proiecte de reabilitare.

De asemenea, s-au întreprins demersurile necesare prevăzute de legislația națională în vigoare referitoare la elaborarea și aprobarea documentațiilor tehnice ale proiectelor de investiție imobiliară privind restaurarea Parcelelor de onoare ale eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial de la Filipeni (raion Leova) și Sărățeni (raion Leova) din Republica Moldova, precum și cel de restaurare a Cimitirului de onoare al eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial din localitatea Gyor (județul Sopron) din Ungaria. Procedura de achiziție a celor trei proiecte se va derula în anul 2024, cu finanțare asigurată prin bugetul de stat pe anul 2024, alocat Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, fiind cuprinse în Lista de investiții publice a Ministerului Apărării Naționale.

Totodată, s-au întocmit documentațiile tehnico-economice necesare în vederea fundamentării și implementării proiectelor de restaurare a Parcele de onoare a eroilor români din cel de-Al Doilea Război Mondial din localitatea Sofia și a Monumentului eroilor români din Războiul de Independență din localitatea Arcear (regiunea Vidin) din Bulgaria. Procedura de

achiziție a celor două proiecte se va putea derula, în anul 2024, doar dacă va fi semnat și ratificat *Acordul între Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria privind mormintele și operele comemorative de război.*

În contextul sărbătoririi Zilei Veteranilor de Război, în data de 27 aprilie 2023 s-a organizat și desfășurat ceremonia de inaugurare a Monumentului eroilor români căzuți în cel de-Al Doilea Război Mondial din localitatea Lăpușna (raion Hîncești) din Republica Moldova. Opera comemorativă de război a fost construită prin implicarea financiară a Oficiului Național pentru Cultul Eroilor, în memoria a 81 de militari români decedați în anul 1941, în timpul luptelor purtate în zonă în cel de-Al Doilea Război Mondial și înmormântați pe teritoriul localității.

Delegația Ministerului Apărării Naționale a fost condusă de către domnul Eduard BACHIDE, secretar de stat pentru relația cu Parlamentul și calitatea vieții personalului. La activitatea comemorativă au participat și reprezentanți ai Guvernului Republicii Moldova în teritoriu, ai Ministerului Apărării al Republicii Moldova, ai Parlamentului Republicii Moldova, ai autorităților publice locale din Lăpușna, precum și ai Ambasadei României la Chișinău.

În data de 4 iulie 2023, s-a desfășurat ceremonia de reînaugurare a Parcele de onoare a eroilor români din Al Doilea Război Mondial din localitatea Sommerein, Austria. Activitatea s-a derulat în contextul restaurării necropolei de război românești de către Crucea Neagră Austriacă – entitatea responsabilă cu protejarea monumentelor și mormintelor de război ale militarilor căzuți pe teritoriul austriac. Așezământul social-cultural este amplasat în Cimitirul internațional de onoare din localitatea Sommerein, iar în cadrul acestuia își dorm somnul de veci peste 200 de militari români morți în condiții de prizonierat, între anii 1944-1945.

Referitor la evidența și restaurarea mormintelor și operelor comemorative de război de pe teritoriul național, digitalizarea numelor morților de război, menționăm actualizarea evidenței centralizate a mormintelor și operelor comemorative de război românești și străine de pe teritoriul național, însumând 10.845 de obiective comemorative de război.

Ca urmare a desfășurării activității de cercetare în arhive, s-au prelucrat și digitalizat date privind 18.764 de morți de război români, decedați pe Frontul de Vest, ca urmare a unor acțiuni de luptă sau în spitale. Pentru majoritatea eroilor români sunt menționate locurile în care au murit, precum și locurile în care au fost amenajate mormintele pe teritoriile actuale ale României, Cehiei, Slovaciei și Ungariei. Fișierul digital în format Excel a fost mediatizat în social-media.

De asemenea, ca urmare a desfășurării unor activități de documentare în teren și în arhive, s-au întocmit evidențele nominale pentru 265 de morți de război români din Al Doilea Război Mondial înhumați în Cimitirul Ghencea Militar din Capitală, 895 de morți de război înhumați în Cimitirul militarilor turci Ghencea, respectiv 2.109 morți de război înhumați în Cimitirul militarilor italieni Ghencea și 2.365 de morți de război români din Primul Război Mondial, centralizați în Cimitirul de onoare din Piatra-Neamț, județul Neamț.

Pentru a veni în sprijinul demersului de protejare a mormintelor și operelor comemorative de război de pe teritoriul național, de către autoritățile publice locale, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a derulat două sesiuni de selecție publică a proiectelor de restaurare a mormintelor și operelor comemorative de război românești sau străine de pe teritoriul național, în perioadele 30 martie - 8 iunie 2023 și 15 iunie - 4 august 2023, în baza prevederilor *Legii nr. 350/2005 privind regimul finanțărilor nerambursabile din fonduri publice alocate pentru activități non-profit de interes general*, cu modificările și completările ulterioare.

Ca urmare a derulării proceduri menționate, nu a fost depusă nicio cerere de finanțare.

Privitor la misiunile de documentare, inspecție și control la morminte și opere comemorative din țară, în anul 2023, s-au executat 7 misiuni de documentare, inspecție și control la 359 de morminte și opere comemorative din județele Botoșani, Brașov, Buzău, Cluj, Giurgiu, Gorj și Mureș.

Ca urmare a aspectelor constatate cu prilejul misiunilor în teren, a celor semnalate de către petenți, precum și a articolelor apărute în social-media, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a transmis 119 notificări către autoritățile publice locale (proprietarii și titularii dreptului de administrare a obiectivelor comemorative), solicitând întreprinderea demersurilor necesare pentru protejarea și punerea în valoare a mormintelor și operelor comemorative de război și a monitorizat implementarea acestora.

În anul 2023, s-au efectuat 7 misiuni externe în Austria, Republica Moldova, Italia și Ungaria având ca obiective realizarea de documentare în teren la mormintele și operele comemorative de război românești de pe teritoriul Ungariei, participarea la ceremoniile de inaugurare a Monumentului eroilor români căzuți în cel de-Al Doilea Război Mondial din localitatea Lăpușna (Republica Moldova) și a Parcele de onoare a eroilor români din Al Doilea Război Mondial din localitatea Sommerein (Austria), recepționarea lucrărilor de restaurare a necropolelor de război românești de la Sociteni și Micleușeni (Republica Moldova), respectiv participarea la expoziția *Dacia - ultima frontieră a romanității*, eveniment organizat de către Ambasada României la Roma (Italia).

De asemenea, în anul 2023, au fost întreprinse demersurile necesare pentru continuarea procesului de negociere și de semnare a proiectelor de acord interguvernamental în domeniul de specialitate cu Republica Bulgaria și Franța.

În ceea ce privește proiectul de acord interguvernamental în domeniul de specialitate cu Republica Bulgaria, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a îndeplinit procedurile interne privind aprobarea semnării tratatului în conformitate cu prevederile din legislația națională în vigoare privind încheierea acordurilor interguvernamentale, prin aprobarea de către Prim-ministrul României a Memorandumului cu tema: *Aprobarea semnării Acordului dintre Guvernul României și Guvernul Republicii Bulgaria în domeniul mormintelor și operelor comemorative de război*. Astfel, în luna decembrie 2023, partea bulgară a comunicat faptul că are nevoie de mai mult timp

în vederea finalizării tuturor procedurilor de coordonare interministerială în scopul formulării unei poziții cu privire la *Acord*, după care negocierile cu partea română vor putea continua.

Referitor la proiectul de acord interguvernamental în domeniul de specialitate cu Franța, menționăm că, partea franceză a transmis varianta agreată a proiectului de Acord interguvernamental în domeniul mormintelor și operelor comemorative de război și, ulterior, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor (după consultarea structurilor abilitate din cadrul Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Apărării Naționale) a transmis contraproiectul tratatului bilateral către structura franceză omologă (ONAC-VG), prin intermediul Biroului atașatului român al apărării la Paris. În prezent, textul proiectului de Acord transmis de Oficiul Național pentru Cultul Eroilor se află în analiză la nivelul instituțiilor franceze, cu competențe în domeniu.

De asemenea, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a încheiat 7 protocoale de colaborare cu unități de învățământ din Capitală și din țară.

Privitor la programele, proiectele și activitățile comemorative de cinstire a eroilor neamului a fost elaborat și promovat *Programul manifestărilor prilejuite de Ziua Eroilor – 25 mai 2023*, aprobat prin *Hotărârea Guvernului nr. 417/10.05.2023*.

În cadrul manifestărilor prilejuite de sărbătorirea Centenarului amenajării Mormântului Ostașului Necunoscut al României, în data de 14 mai 2023, la Mausoleul Eroilor din orașul Mărășești, județul Vrancea s-a desfășurat ceremonia comemorativă organizată de Ministerul Apărării Naționale în colaborare cu Muzeul Vrancei, cu prilejul împlinirii a 100 de ani de la desemnarea Ostașului Necunoscut al României.

De asemenea, pentru a marca Centenarul depunerii osemintelor Ostașului Necunoscut al României în locul de odihnă veșnică amenajat pentru acestea în anul 1923, în Parcul Carol I, în data de 17 mai 2023, la Mormântul Ostașului Necunoscut al României din București a avut loc o ceremonie militară și religioasă.

În anul 2023, Oficiul Național pentru Cultul Eroilor a derulat o serie de proiecte și activități cultural-educative în scopul valorificării în plan educativ a memoriei eroilor români căzuți pentru Patrie: proiectul *Un erou, o floare!*, constând în efectuarea unor activități de îngrijire a cimitirelor și monumentelor din țară, ceremonia de rostire solemnă a numelor eroilor români, concursurile online *Să nu ne uităm eroii!*, *Eroul meu de ieri și de azi*, *Erou în suflet de copil*, au fost elaborate și promovate materiale documentare pe site-ul și pagina de facebook ale instituției.

VIII. PRINCIPALELE OBIECTIVE (OBIECTIVELE GENERALE) ALE MINISTERULUI APĂRĂRII NAȚIONALE PENTRU ANUL 2024

În ceea ce privește politica de apărare și planificare, Ministerul Apărării Naționale are în vedere continuarea aplicării prevederilor Planului de implementare a Strategiei Naționale de Apărare a Țării (SNAT), coordonat de Departamentul Securității Naționale, care mențin trendul

de continuitate a politicii de apărare în privința celor trei piloni esențiali: apartenența la NATO, calitatea de stat membru UE, precum și parteneriatul strategic cu SUA.

În anul 2024, se va continua promovarea politicii de apărare la nivelul opiniei publice prin participarea reprezentanților Ministerului Apărării Naționale la dezbaterile organizate de think tank-uri, instituții de învățământ universitar și postuniversitar sau în cadrul mass-media, dar și la nivel interinstituțional.

Pe dimensiunea NATO, conform rezultatelor Summitului de la Madrid, din perspectiva apărării rezultă o serie de obiective specifice pe termen lung, care au reprezentat sarcini avute în vedere și pe parcursul anului 2023, respectiv implementarea măsurilor NATO privind consolidarea posturii colective, în sprijinul securității regiunii Mării Negre, în special prin asigurarea cerințelor și condițiilor necesare operaționalizării depline a Grupului de Luptă aliat din România, sub comanda Franței.

O altă linie de efort o reprezintă sprijinirea activă a eforturilor aliate privind materializarea noului construct de planificare militară a apărării NATO, inclusiv din perspectiva executabilității, precum și sprijinirea în continuare, în context NATO, a partenerilor din vecinătatea Alianței (cu accent pe Ucraina, Republica Moldova și Georgia), în ceea ce privește dezvoltarea capacităților de apărare, întărirea cooperării și a dialogului politic cu NATO, implementarea pachetelor suplimentare de sprijin adoptate la Madrid și avansarea reformelor în domeniul apărării

De asemenea, se va promova consolidarea legăturii transatlantice cu relevanță accentuată în actualul context strategic, prin susținerea implementării declarațiilor comune privind cooperarea UE– NATO.

România va asigura, în semestrul II, comanda Grupării Navale Permanente NATO de Luptă Contra Minelor (SNMCMG2) și nava comandant pentru o perioadă de 6 luni în Marea Mediterană. Începând cu anul 2024, România ocupă o funcție permanentă în cadrul Comandamentului STRIKEFORNATO din Oeiras/Portugalia. Referitor la celelalte contribuții în cadrul misiunilor, operațiilor și comandamentelor NATO, România va menține o contribuție similară anului 2023. Totodată, se are în vedere menținerea liniilor de efort vizând implementarea deciziilor aliate subsumate agendei NATO 2030, dedicate asigurării menținerii procesului de adaptare a posturii colective a NATO de descurajare și apărare. În acest sens, va fi acordată atenție implementării parametrilor constructului de planificare militară a apărării colective (DDA), modernizării și consolidării Structurii de Forțe a NATO în linie cu recomandările și cerințele definite la nivelul Autorităților Militare NATO și, nu în ultimul rând, promovării creșterii finanțării comune pentru bugetul activităților militare NATO.

În perspectiva Summitului aniversar de la Washington, din iulie 2024 (75 de ani de NATO și 20 de ani pentru România ca membru NATO) eforturile se vor concentra pe accelerarea procesului de *consolidare a posturii de descurajare și apărare unitare și coerente pe Flancul Estic, cu accent pe consolidarea prezenței aliate în România, cu o atenție aparte asupra Grupului*

aliat de luptă din România, dar și pe demersurile de articulare a eforturilor NATO în sprijinul asigurării securității în regiunea Mării Negre și acordarea de sprijin celor mai vulnerabili parteneri ai Alianței (cu accent pe Republica Moldova), precum și punerea în execuție a planurilor regionale de apărare.

Pe dimensiunea UE, se va urmări dezvoltarea unui profil activ al României, atât prin participarea la procesul de luare a deciziilor în cadrul Politicii de securitate și apărare comună (PSAC) și la inițiativele și procesele de dezvoltare a capabilităților în formatele de cooperare multinațională oferite de Agenția Europeană de Apărare, cât și prin contribuția la operațiile și misiunile desfășurate sub egida UE.

Astfel, principalele obiective pentru anul 2024 vizează:

1. continuarea asigurării unei contribuții de substanță la procesul de implementare a Busolei Strategice, în concordanță cu interesele României de securitate și apărare;
2. participarea activă la inițiativele UE în sprijinul Ucrainei, precum și la eforturile operaționale ale UE din Balcanii de Vest;
3. continuarea prezenței în misiuni UE din Africa, ca răspuns la interesele altor state membre care au fost receptive la interesele României cu privire la securitatea națională, dar și pentru consolidarea profilului României de contribuitor de securitate și de membru activ la nivelul UE;
4. susținerea eforturilor aferente consolidării industriei europene de apărare și a cercetării-dezvoltării în domeniul apărării prin susținerea participării industriei naționale de apărare la proiectele lansate în cadrul Fondului European de Apărare (EDF);
5. intensificarea participării României în cadrul PESCO și al inițiativelor europene din domeniul apărării, în coerență cu angajamentele asumate în cadrul NATO și respectând principiul setului unic de forțe;
6. continuarea demersurilor pentru îmbunătățirea mobilității militare;
7. continuarea rambursării prin EPF.

În relația cu partenerul american, se are în vedere continuarea implementării priorităților strategice și a liniilor de efort din cadrul *Foii de parcurs dedicată cooperării în domeniul apărării pentru perioada 2020-2030 (Roadmap)* și evaluarea stadiului implementării acestora, cu prilejul reuniunii Grupului de nivel înalt în domeniul apărării (*High Level Defense Group/HLDG*), din luna septembrie 2024.

O linie de efort extrem de importantă pentru România, în planul relației cu SUA, o constituie, în anul 2024, continuarea implicării active în scopul promovării intereselor naționale, în perspectiva concretizării demersurilor inițiate la nivelul autorităților de la Washington pentru elaborarea Strategiei SUA la Marea Neagră.

Vom continua monitorizarea implementării deciziilor adoptate la cele mai recente summituri pe linia adaptării posturii aliate de descurajare și apărare pe flancul estic și

intensificarea cooperării cu SUA în scopul consolidării prezenței forțelor SUA în România, prin dislocări adiționale de forțe și capacități.

Se are în vedere continuarea demersurilor în plan bilateral cu SUA și acordarea unei importanțe deosebite planificării și executării, de către forțele SUA, a exercițiilor militare bilaterale și multinaționale în Europa și în regiunea Mării Negre (precum DEFENDER EUROPE 24, AUSTERE CHALLENGE 24). Susținerea posibilității desfășurării, în România, a exercițiului AUSTERE CHALLENGE 25 (AC 25), organizat de EUCOM, în vederea testării convergenței prevederilor planului EUCOM de sprijin al planurilor regionale aliate cu Planul NATO Regional S-E.

În planul dezvoltării infrastructurii militare, se urmărește asigurarea sprijinului necesar pentru facilitarea desfășurării activităților forțelor SUA în România, în special în ceea ce privește continuarea dezvoltării și extinderii facilităților militare puse la dispoziția forțelor SUA, respectiv Bazele Aeriene de la Mihail Kogălniceanu și Câmpia Turzii, în principal, în scopul adaptării acestora la noile cerințe operaționale, în cooperare cu USEUCOM.

În vederea derulării în condiții optime a programelor majore de înzestrare cu partenerul american, este necesară intensificarea dialogului și continuarea demersurilor, pe paliere multiple, în scopul identificării unor soluții practice pentru reducerea/eliminarea întârzierilor și respectării calendarului agreat inițial pentru livrarea echipamentelor militare.

Aprobarea Directivei de planificare a apărării (DPA) 2024-2033 și elaborarea DPA 2025-2034 constituie unul din principalele obiective pentru anul 2024.

Bugetul pentru apărare al României, aferent anului 2024, respectă cifrele stabilite prin Angajamentul privind investițiile pentru apărare existent la nivel NATO (Defence Investment Pledge) de 2% din PIB, din care 20% pentru înzestrare, fapt care constituie o bază solidă pentru accelerarea procesului de modernizare a Forțelor Armate române. Legea bugetului de stat pentru anul 2024 prevede fonduri de până la 2,5% din PIB pentru apărare și credite de angajament de 5% din PIB, ceea ce vine în sprijinul programelor de înzestrare avute în vedere la nivelul Ministerului Apărării Naționale. În prezent, nivelul real al fondurilor pentru apărare reprezintă 2,31% din PIB, din care 30,85% sunt destinate achiziționării de echipamente majore și activităților de cercetare asociate. Începând cu 2025, bugetul pentru apărare va atinge 2,5% din PIB.

În contextul actual de securitate, deteriorat ca urmare a invaziei ilegale, nejustificate și neprovocate a Federației Ruse în Ucraina, nivelul înzestrării Armatei României impune adoptarea unor măsuri de adaptare dinamice, coerent aplicate, care să asigure echipamente și tehnică militară, destinate înzestrării categoriilor de forțe și să permită îndeplinirea integrală/eficientă a misiunilor și obligațiilor ce-i revin Armatei României, în plan național și internațional.

Prin urmare, în anul 2024, principalele linii de efort care vor asigura un plus de substanță rolului strategic accentuat al țării noastre în cadrul NATO vor urmări implementarea programelor și proiectelor de modernizare, înzestrare și operaționalizare a structurii de forțe, ceea ce va

determina un nivel calitativ superior și semnificativ al contribuției naționale la arhitectura colectivă de securitate și apărare aliată.

În procesul de dezvoltare a capabilităților se urmărește cu precădere îndeplinirea obligațiilor rezultate în cadrul procesului NATO de planificare a apărării (NDPP) din Țintele de Capabilități 2021. Angajamentele asumate de România au fost introduse în procesul național de planificare a apărării în vederea finanțării și implementării de către structurile responsabile și, ulterior, punerii acestora la dispoziția Alianței, la termenele stabilite.

În cadrul NDPP, în primul semestru al anului 2024 se vor desfășura, ca parte a etapei a 5-a, consultările bilaterale (6-7 februarie 2024) și multilaterale (05.04.2024) dintre reprezentanții naționali și echipa NATO de planificare a apărării. Etapa a 5-a a NDPP se va încheia odată cu aprobarea, de către miniștrii aliați ai apărării cu ocazia reuniunii din iunie 2024, a Raportului privind capabilitățile pentru apărare 2023-2024 (Defence Planning Capability Report/DPCR 2023-2024). Documentul evidențiază stadiul și evoluțiile pe palierul politicilor, planurilor de apărare și dezvoltării capabilităților planificate, atât din perspectiva efortului individual al statelor membre, cât și colectiv, prin raportare la nivelul de ambiție al NATO (NATO LOA).

Totodată, în cursul lunii aprilie 2024, va fi demarată etapa a 3-a a NDPP, de repartizare a cerințelor și stabilire a țăintelor de capabilități 2025 (TC25), prin procesul de *dynamic targeting* (DT). Procesul de alocare dinamică a țăintelor vizează organizarea unor ateliere de lucru pentru discutarea pachetelor generice de TC25, pe baza mecanismelor de echivalare (*burden equivalency*), care permit schimburi de capabilități între statele aliate.

Totodată, va fi continuată participarea la programele de dezvoltare a capabilităților în format multinațional (*Smart Defence*, DEU FNC, *Pooling & Sharing*, *PESCO*), inclusiv prin utilizarea cu maximă eficiență a oportunităților ce derivă din alăturarea României la inițiativele/programele multilaterale de cooperare, precum proiectele NATO de mare vizibilitate (HVP) din domeniul munițiilor cu rol decisiv în luptă (LBDM și ABDM), al asigurării managementului stocurilor de muniții (MAWI) sau al dezvoltării/modernizării armei geniu (Mob-CMob). În plus, vor fi evaluate, cu celeritate, oportunitățile ce derivă din alăturarea la alte inițiative de dezvoltare în comun a capabilităților.

Privind cooperarea regională, principalele obiective pentru anul 2024, vizează continuarea eforturilor pentru asigurarea stabilității și securității în zonele de interes strategic pentru România. De asemenea, se urmărește dezvoltarea cooperării regionale în domeniul apărării, inclusiv prin continuarea promovării proiectelor prioritare ale Președinției române în cadrul SEDM.

În anul 2024, Ministerul Apărării Naționale va efectua demersurile necesare în vederea operaționalizării MCM Grupului Operativ pentru Combaterea Minelor Marine MCM Black Sea.

Un obiectiv prioritar pentru anul 2024 constă în consolidarea parteneriatelor, în special cele cu SUA și statele NATO și UE, dar și cu state like-minded din regiunea Indo-Pacific (Japonia, Republica Coreea, Australia, Noua Zeelandă), pe considerentul împărtășirii unor viziuni

similare în ceea ce privește abordarea amenințărilor la adresa securității. În același timp se va urmări prevenirea surprinderii strategice prin informarea factorilor de decizie politico-militari și militari cu privire la riscurile și amenințările militare și nonmilitare la adresa securității naționale a României în domeniul militar.

Pentru Ministerul Apărării Naționale, un alt obiectiv prioritar pentru anul 2024 este continuarea derulării programelor de înzestrare, prin:

1. finalizarea programelor de înzestrare inițiate, precum și pentru pregătirea, inițierea, contractarea și derularea procedurilor specifice de achiziție pentru noile programe de înzestrare, prevăzute în *Planul de Înzestrare al Armatei României*;

2. evaluarea, adaptarea și conectarea cadrului legislativ intern privind managementul procesului de achiziții pentru apărare la cerințele impuse de legislația de profil națională și cea de la nivelul Alianței, în scopul accelerării procedurilor de achiziție și realizării capabilităților de apărare cu celeritate și la standardele necesare Forțelor Armate Române;

3. creșterea gradului de pregătire și de retenție a resursei umane specializate din domeniile: achiziții, managementul programelor de înzestrare, cercetare, dezvoltare și inovare și managementul resurselor pentru apărare;

4. intensificarea relaționării și colaborării cu reprezentanții MEAT (Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului) în vederea satisfacerii intereselor naționale de securitate privind securitatea aprovizionării, prin creșterea gradului de implicare a industriei naționale de apărare în lanțul de suport logistic asociat programelor de înzestrare cu tehnică și echipamente militare;

5. continuarea proiectelor Centrelor de domenii și infrastructuri finanțate din bugetul național cuprinse în PSCD (Planul Sectorial de Cercetare-D- dezvoltare) al Ministerului Apărării Naționale și PNCDI (Planul Național de Cercetare, Dezvoltare și Inovare), precum și participarea la noi competiții, atât în plan intern, cât și în plan extern;

6. îmbunătățirea comunicării interinstituționale cu ministerele/autoritățile naționale implicate în implementarea EDIDP/EDF (European Defence Industrial Development Programme/European Defence Fund) pe plan național, precum și crearea mecanismelor de (co)finanțare a proiectelor competitive pentru care Ministerul Apărării Naționale are susținerea și interesul de participare pentru competițiile UE/NATO;

7. reglementarea participării României, prin entitățile juridice industriale și de cercetare naționale în consorțiile care derulează proiecte EDF, sub autoritatea de management a OCCAR (Organisation for Joint Armament Cooperation);

8. continuarea demersurilor pentru realizarea Planului de revizuire/modificare a tuturor reglementărilor din domeniul cercetării-dezvoltării în Ministerul Apărării Naționale;

9. implementarea Strategiei Ministerului Apărării Naționale în domeniul cercetării-dezvoltării și inovării pentru perioada 2021-2027, aprobată de ministrul apărării naționale;

10. accentuarea caracterului aplicativ al activităților de cercetare-dezvoltare, precum și optimizarea gradului de valorificare a rezultatelor activității Centrelor de domenii și infrastructuri la beneficiari ai Ministerului Apărării Naționale;

11. sprijinirea operatorilor economici din industria națională de apărare, prin derularea activităților de testare, evaluare și omologare a produselor realizate de către operatorii economici specializați;

12. realizarea activităților de cooperare cu instituțiile civile de cercetare-dezvoltare pentru refacerea și consolidarea legăturilor instituționale între entitățile de cercetare, cele de industrializare și beneficiari din Ministerul Apărării Naționale.

Obiectivele Ministerului Apărării Naționale pentru anul 2024 în domeniul finanțării din fonduri europene, structurale și de investiții, precum și din alte fonduri nerambursabile, sunt următoarele:

1. identificarea de noi surse de finanțare care să corespundă nevoilor structurilor din cadrul Ministerului Apărării Naționale;

2. îndrumarea structurilor din cadrul Ministerului Apărării Naționale în vederea accesării de finanțare externă nerambursabilă;

3. coordonarea și monitorizarea structurilor din cadrul Ministrului Apărării Naționale care au depus și au în etapa de implementare proiecte finanțate din fonduri europene, structurale și de investiții.

Obiectivele Ministerului Apărării Naționale pentru anul 2024 în domeniul legislativ:

1. implicarea activă a personalului din structurile de specialitate în procesul de adoptare a proiectelor de acte normative aflate în procedură parlamentară;

2. intensificarea colaborării cu organizațiile neguvernamentale.

Obiectivele Ministerului Apărării Naționale pentru anul 2024 în domeniul calitatea vieții personalului:

1. flexibilizarea soluționării problemelor sociale ale personalului armatei, cadrelor militare în rezervă/retragere, a veteranilor, răniților și invalizilor care au participat la acțiuni militare, precum și a urmașilor celor decedați în acțiuni militare, identificarea și soluționarea problemelor sociale cu care se confruntă, acordarea asistenței în domeniul social și inițierea unor proiecte/activități sociale în parteneriat cu autoritățile publice locale, ONG-uri și alte entități de profil;

2. îmbunătățirea programelor dedicate protejării drepturilor veteranilor din teatrele de operații, răniților, familiilor și urmașilor celor decedați: „Mândru de părinții mei” - Sărbătorirea zilei de 1 Iunie - Ziua Copilului, „Crăciunul se sărbătorește în marea familie a Armatei României”;

3. extinderea programelor „Acasă la Veterani” și „Vieți Centenare”;

4. planificarea, organizarea și desfășurarea activităților cu prilejul sărbătoririi „Zilei Veteranilor de Război – 29 Aprilie”;

5. încheierea unor protocoale de colaborare între Ministerul Apărării Naționale și societăți comerciale, instituții și asociații pentru acordarea personalului ministerului de facilități, beneficii sau discounturi pentru produsele sau serviciile pe care acestea le au ca și obiect de activitate;

6. monitorizarea și optimizarea modului în care sunt rezolvate/asigurate problemele/drepturile specifice veteranilor de război, răniților, invalizilor și văduvelor de război;

7. continuarea eforturilor privind digitalizarea activităților Casei de pensii sectoriale, prin implementarea, în colaborare cu Comandamentul Apărării Cibernetică, a unei aplicații privind transmiterea în format electronic a informațiilor necesare stabilirii pensiilor militare de stat.